BIBLIOGRAFIA OPERILOR
LUI
NICOLAE IORGA
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA SA

DE

ȘTEFAN METEȘ

Director al Arhivelor Statului din Cluj
Membru corespondent al Academiei Române.

ASOCIAȚIA
STUDENȚILOR IN LITERE ȘI FILOZOFIE
BUCUREȘTI

1931
CARTEA ROMÂNEASCĂ, CLUJ

www.dacoromanica.ro

BIBLIOGRAFIA OPERILOR
LUI
NICOLAE IORGA
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA SA

DE

ȘTEFAN METEȘ
Director al Arhivelor Statului din Cluj
Membru corespondent al Academiei Române.

1 9 3 1
CARTEA ROMÂNEASCĂ, CLUJ

www.dacoromanica.ro

NICOLAE IORGA

www.dacoromanica.ro

VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI NICOLAE IORGA

1. *Viața.* In orașul Botoșani,— locul de naștere și a genialului poet M. Eminescu —, s'a născut N. Iorga în 5 Iunie st. v. 1871. În casa părintească sub îngrijirea unei mame nobile, cu o viață de o superioară moralitate și cultură intelectuală bogată, — tatăl său, avocat, murise de timpuriu — a primit o educație din cele mai alese. Ca mic copil deja dovedește însușiri spirituale excepționale și o iubire și sete nepotolită după știință. În vârsta de 6 ani cetește cronicele Moldovei (ed. Kogălniceanu), apoi scriitorii francezi Champfleury, Amédée Pichot, Emil Souvestre, știe de rost fabulele franceze ale lui Florian, orientalele lui Victor Hugo, cunoaște mai mulți autori români.[1] După ce termină școala primară și 3 clase de liceu în orașul său natal, trece la Iași unde isprăvește studiile liceale și timp de un an și cele universitare, luând la vârsta de 19 ani licența în litere tot aici. În etate de 13 ani scrie articole de politică externă în ziarul din Roman al unchiului său Arghiropol numit „Romanu" (1884 și urm.). Iorga s'a dovedit atât la liceu, cât și la universitatea din Iași un student neastâmpărat, de o inteligență excepțională care-l punea adeseori în conflict cu profesorii săi și de o cultură uimitoare, care zilnic creștea. În amintirile sale Iorga ne descrie mediul de atunci socialist din Iași, de care a fost el însuși cucerit:

„Trudindu-mă a înțelege „Capitalul" lui Karl Marx, evident că am avut o deosebită stimă pentru ideile de acolo, care reprezentau cantitatea de muncă pe care o cheltuisem pentru a avea iluzia că le înțeleg. Și am ținut și o conferință despre „Capitalul" lui Marx. Așa încât se amestecă și un element de vanitate reprobabil, în legătura pe care o aveam cu Karl Marx.

Pe vremea aceea, de naționalism, la Universitatea noastră din Iași, nu se pomenea de loc. Abia începea eminescianismul, care cuprinde fără îndoială întrânsul, în larga lui poezie, mult mai mult decât anumite formule de economie politică trecute prin unele interese care nu sunt economice, dar politice; cuprinde un crez național sănătos.

Cu Eminescu m'am deprins când eram în clasa a V-a de liceu. Întâiu n'am înțeles mare lucru, pe urmă am fost sedus de muzică: dela muzică, dela elementele poeziei superficiale, am trecut la fond. A fost ca o coborîre a duhului sfînt, care nu alege pe acei asupra cărora se coboară: am prins fondul de odată, și, când am intrat la Universitate eram eminescian și, în acelaș timp, dacă nu socialist în activitate, cel puțin socialist de propagandă. Am răspândit și broșurile cu copertă roșie ale lui Cropotchin [revoluționarul rus]. Nu prea găsiam în orașul meu de naștere, Botoșanii,

[1] Vezi aici bibliografia No. 978, ed. II, p. 147.

www.dacoromanica.ro

amatori pentru broşurile roşii. Ştiu că m'am asociat cu un coleg . . . ca să răspândim împreună broşurile acestea cu coperta roşie . . ." [2]

Din epoca aceasta, când sufletul său era prins de ideile umanitariste ale socialismului, avem colaborarea cu poezii a lui Iorga la revistele socialiste: „Contemporanul" (1890) din Iaşi, sub conducerea lui I. Nădejde şi V. G. Morţun şi „Literatură şi ştiinţă" (1893) din Bucureşti condusă, de Dobrogeanu-Gherea.

Din Iaşi trece la marile universităţi ale Apusului: Paris, Berlin şi Lipsca, unde pretutindeni câştigă admiraţia profesorilor prin vasta şi solida sa cultură ştiinţifică. La Lipsca ia doctoratul cu teza: „Toma de Saluces" (1893), iar la Paris prin întinsa sa lucrare din domeniul istoriei universale „Philipp de Mézières", câştigă titlul de elev diplomat al şcolii de înalte studii (1896). Niciodată un student nu şi-a întrebuinţat mai cu folos anii de studii la aceste universităţi renumite ca N. Iorga. S'a întors acasă nu numai cu o bibliotecă de aproape 10,000 volume de cărţi, ci şi cu asimilarea vechilor culturi apusene şi cunoaşterea lor largă şi profundă. Din contactul nemijlocit cu Franţa, apoi cu Anglia şi Italia Iorga a mai câştigat, cum însuşi mărturiseşte, acele elemente de credinţă, de ideal, de disciplină, cari au stat la temelia activităţii sale publice:

Prin contactul cu şcoala franceză „am ajuns a fi un disciplinat, a lucra liniştit, cu o auto critică din ce în ce mai severă. La toate aceste mici lucruri cari formează împreună marea ştiinţă, ele care nu sînt numai elementele necesare pentru această mare ştiinţă, ci şi elementele necesare pentru ca sufletul omenesc să aibă acea răbdare, acea modestie, acea continuitate de sforţări, acel sentiment al dificultăţii pentru totdeauna învinse care este esenţa însăşi, nu numai a ştiinţii, ci chiar a moralei umane.

Acestea nu le datorez Franciei pe care o cunoşteam din cărţi şi ziare, ci acestui învăţământ, datând din evul mediu şi ieşit din această veche mănăstire, acestei vechi şcoli franceze, ceea ce a rămas unul din elementele principale ale vieţii mele înseşi. Dacă am putut fi folositor ţerii mele şi ştiinţii, nu e prin cunoştinţele pe care le-am dobândit în Franţa, ci, mai presus de toate, mulţămită acestei metode, care este nu numai metoda ştiinţei franceze, ci metoda naţiei franceze înseşi, răbdătoare, discretă şi, prin acest fapt însuşi glorioasă între toate.

Fiind la Paris . . . am cumpărat un roman de Bulwer Lytton „The last of the barons". L-am cetit dela un capăt la altul şi, isprăvindu-l, ştiam englezeşte. Am întrebuinţat apoi ani întregi ca să cetesc literatura engleză şi americană şi . . . pot afirma că o cunosc aproape ca un profesor englez, de literatura engleză. In această literatură engleză am aflat acea credinţă de nezguduit în ideia abstractă, care nu domină numai viaţa, dar face parte din viaţa înseşi; am aflat acea admirabilă armonie între ce este şi ce trebuie să fie, între lucrurile cari există şi motivele pentru care există. Şi prin literatura engleză am crezut în umanitatea divinităţii şi în divinitatea vieţii umane. Prin slabele mele mijloace am căutat să fac a se coborî în viaţa românească puţintel din acea religiositate pe care o ştiţi a o amesteca în tot ce faceţi. Pentru toate aceste mari servicii fie-mi îngăduit a mulţămi la amândoi: reprezentantul Angliei lui Carlyle,

[2] No. 778, p. 419-20.

www.dacoromanica.ro

reprezentantul Americei lui Longfellow și Emerson, — creatorii unei noi religii de energie a umanității." [1]

Altădată vorbește astfel despre influența binefăcătoare a marelui scriitor și filosof englez Carlyle[2]: „Pe Carlyle, pe care l-am adus ca student din Paris, l-am putut ceti. Am cetit pe „Cromwell" întreg, „Istoria lui Frederic cel Mare", în nouă volume, întreagă, din celelalte am frunzărit. „Istoria Revoluției", cum am spus, o știam dinainte. In felul acesta m'am inițiat în cunoașterea operei lui Carlyle și imediat am simțit efectul în sufletul meu: materialismul grosolan care mă stăpânia a dispărut. Rămăsese spiritul „Junimei", excelenta societate literară care a început printr'un scepticism greșit și a terminat cu cea mai caraghioasă formă de pendatism. Scepticismul acesta l-am părăsit imediat. Era aceasta o afirmație care mă scormonea în tot adâncul ființei mele, și în acelaș timp, m'am simțit prins într'o atmosferă de umanitate așa de largă, așa de caldă, care vibra la fiecare element din cugetarea și simțirea mea, după câteva pagini din Carlyle, încât acestei influențe mai ales îi datoresc că mi-am schimbat întreg felul de a gândi, de a simți și de a scrie. N'am căutat să imit un om care nu se poate imita, dar simt în mine până acum elementele primite în această transformare pe care a produs-o citirea literaturii engleze în totalitatea ei și, în această cetire, înainte de toate, a lui Carlyle".

Italia a întregit sufletul lui Iorga în acest mod: „Am călătorit adesea, cu iubire, în Italia. Și nu în treacăt prin otele, ci dela oraș la oraș, ași zice: dela sat la sat, oricum dela suflet la suflet. Am văzut acolo un mare și nobil popor care secole întregi a trăit sfărîmat în bucăți, dar având același suflet. Și acest suflet, pornind dela Dante, a ajuns la Garibaldi, Mazzini și Victor Emanuel. Trei sforțări, și Italia unită *a fost*.

Mi-am zis atunci: dar și noi cei sfâșiați avem unul și același suflet. Și acest suflet, având același drept, poate avea aceeași putere. Am crezut atunci în posibilitatea lucrurilor imposibile. Aceasta o datoresc Italiei".

Întors în țară cu studii strălucite, funcționează câteva luni ca profesor la liceul din Ploiești, de unde trece la Universitatea din București, ca profesor de istorie universală, deschizându-și cursul în 1 Noemvrie 1894. De atunci și până azi își ține regulat an de an cursurile, tratând în fiecare an subiecte noi, fără a se repeta. În cei dintâi ani de profesorat se ocupă numai cu știința lui iubită, cu istoria, tipărind numeroase studii și documente istorice în românește și în limba franceză, cucerindu-și prin ele un loc de frunte între învățații Europei.

Situația nenorocită a țării, cauzată de luptele dintre partide cari au infectat toată viața publică și instituțiile cu meschine interese de partid, îl scoate din camera lui liniștită de lucru pe arenă. Cu aceasta începe, pela 1899, calvarul vieții lui Iorga, care a fost persecutat și dușmănit pentru tot aurul sufletului său, toate intențiunile bune i-au fost răstălmăcite, toate greutățile i s'au rostogolit în cale, n'a fost una din necuviințele și insultele care să nu i se fi aruncat în față, s'au înființat ziare care nu cuprindeau altceva decât neadevăruri, falsificări și insulte la adresa profesorului Iorga,

[1] No. 1123

[2] No. 778, p. 423.

www.dacoromanica.ro

care au dăinuit ani de zile. Oficialitatea românească în toate formele ei, a contribuit în mare parte şi ea la denigrarea activităţii ştiinţifice şi publice a lui Iorga.

Începe o aspră, dar justă critică a clasei conducătoare a ţării, atingând toate problemele culturale, ştiinţifice, sociale şi politice, în revistele şi ziarele timpului: „L'Independence roumaine" (1899—901), „Epoca" (1902—3), „România Jună" (1900), „Convorbiri literare" (1900—1904), etc. Atacurile din aceste publicaţii i-au adus lui Iorga mari şi trainice duşmănii şi ele au continuat să crească şi după ce în 1903 ia conducerea revistei „Semănătorul", unde după o muncă de 4 ani, prin cea mai fecundă şi nobilă risipă a entuziasmului şi a luminii minţii sale excepţionale, curentul naţional învinge în literatură aducând un imens serviciu unităţii sufleteşti a poporului român, care încă nu era în întregime cuprins în acelaş stat naţional.

Iorga nu-şi părăsise liniştea din camera lui de savant, pentru cine ştie ce ambiţii deşarte şi trecătoare. Puteri tainice îl chemau pe acest mistic pe arena de luptă a vieţii publice şi naţionale, într'un moment când naţia românească avea mai mare nevoie de îndrumarea lui. El a ascultat chemarea şi a pornit la luptă, dar numai *pentru biruinţa*. Forfoteau pe toate căile adversarii şi duşmanii, cari căutau toate mijloacele pentru a-i micşora izbânda. Aceştia însă nu-şi găsiseră omul, care să se lase batut. Resorturile sufleteşti ale lui Iorga erau aşa de nesfârşite, încât toţi aceşti pigmei s'au văzut rând pe rând căzuţi la marginea de drum, unii zdrobiţi, iar alţii cerşind milă uriaşului, care era gata, ca şi singur, cu forţele sale proprii, să ducă lupta fără încetare contra tuturor netrebnicilor. Căci spune odată în toiul luptei aceste cuvinte adeverite cu toată munca vieţii sale:

„Răutatea mea se trezeşte împotriva cuiva, — fie-mi de zece ori coleg, fie-mi rudă, fie-mi prietin — când mă încredinţez, că acel cineva poate influinţa în rău publicul şi mai ales tineretul său, fie prin judecată falsă, fie prin forma bombastică a scrierilor sale. După puteri urmăresc pentru ţara mea un ideal cultural şi moral şi cine caută să împiedece realizarea acestui scop de căpetenie al vieţii mele, îmi este duşman, — un duşman pe care nu-l cruţ în ruptul capului, ori cât de dureros şi neplăcut mi-ar fi lucrul, ori câte neplăceri mi-ar aduce. Nu m'ar influinţa nici primejdia de a rămânea singur. *Etiam contra omnes!*" [1]

În 1906 întemeiază ziarul „Neamul Românesc" politic, şi literar (din 1909), iar în 1910 şi pentru popor, apoi revistele „Floarea darurilor" (în 1907) şi „Drum drept" (în 1913), cari toate au contribuit în măsura cea mai largă la îndrumarea vieţii politice, culturale şi literare a poporului român de pretutindeni.

Greul vieţii îl face să se retragă în 1908 la Vălenii de Munte împreună cu familia sa numeroasă de 8 copii. Aici pune bază unei tipografii şi edituri, cari funcţionează până azi. Tot în acest an deschide vestitele cursuri de vară din acest târg prahovean, unde se adunau vara timp de o lună, Românii subjugaţi, ca împreună cu fraţii din ţara liberă să se împărtăşească din pânea de lumină a marelui dascăl, pregătind aici cu toţii, prin unitate sufletească, unirea cea mare politică a tuturor Româ-

[1] Revista „Semănătorul", Bucureşti, 1903, p. 590.

www.dacoromanica.ro

nilor. Iorga în fiecare săptămână venea de aici la București, ținându-și regulat lecțiile la Universitate și alte conferințe ce i se cereau în diferite părți ale țării.

În 1907, după cumplitele răscoale țărănești pe care cu durere le profețise, intră în Parlament, ca deputat al colegiului al II-lea din Iași. De atunci și până azi, fiind ales necontenit a reprezentat în Cameră cu însuflețire și deplină cunoștință toate interesele Românilor de ori unde.

„Oligarhia" conducătoare, dar înstrăinată, a țării uitându-și datoria sfântă de a întrebuința limba națională în viața publică și de stat, înlocuind-o cu cea franceză, Iorga prin intervenția sa energică, din 13 Martie 1906, așează în scaunul de domnie limba românească și oprește jucarea pieselor în limbi străine la Teatrul Național.[1]

Rolul său în „lupta pentru limba românească", ca și răscoalele țărănești, la cari nu contribuise absolut cu nimic, — deși era bănuit ca întețitorul lor și amenințat cu moartea, — creiază lui Iorga noi dușmănii, cari de data aceasta ajung până sus la Palat.

În tot acest timp plin de amărăciune Iorga nu încetează un moment lupta și activitatea lui științifică, publicând o mulțime de studii importante în românește, iar în limba germană i s'au cerut de marii savanți ai Germaniei, operile vaste: Istoria Românilor (în 2 vol.) și a Turcilor (în 5 vol.), cari au ridicat considerabil prestigiul lui Iorga în lumea științifică apuseană.

Academia Română, după ce-i făcuse multă opoziție, îl alege în 1910 membru activ al ei, unde desfășoară cea mai bogată activitate științifică.

Creator și îndrumător în toate domeniile, fără nici un concurs al oficialității, Iorga înființează în 1914 „Institutul de studii al Europei sud orientale", pentru cercetarea vieții popoarelor din Peninsula balcanică. Institutul a publicat prin Iorga mai multe studii și un Buletin lunar în limba franceză, care continuă și azi sub numele „Revue historique", aducând mari servicii științei istorice, ca și cealaltă publicație românească: „Revista istorică", care apare în 1915 și se menține până în prezent.

Secretar general al „Ligii culturale" (din 1909), devine sufletul acestei instituții, dându-i o îndrumare răspicat națională și culturală pentru unitatea sufletească a tuturor Românilor, prin care se ajunge cu siguranță la unirea lor politică.

În războiul balcanic (1912—13) a căutat să împiedece atacul României, cerut de Austria, contra celor trei puteri aliate din Balcani, iar după biruința lor asupra Turcilor văzând trufia Bulgariei contra aliaților săi, a cerut în Cameră, în ședința secretă, intrarea noastră în acțiune războinică față de Bulgaria (Iunie 1913), care căuta prin atacul ei să-și recâștige în Balcani vechea hegemonie medievală. Iorga participă la această „acțiune militară" în țara vecină ca voluntar, lăsându-ne prețioase memorii despre această campanie de câteva luni, ne arată și rolul său avut în desfășurarea evenimentelor.

Rolul covârșitor avut în războiul de înfăptuire a României Mari (1916—18), ca susținător îndărătnic al sufletului național și a încrederii desăvârșite în biruința finală se va arăta cu fapte în paginile ce urmează.

[1] No. 227.

www.dacoromanica.ro

În cel dintâi Parlament a României mărite după războiu e ales președintele Camerei (1919—20), care votează unirea pe veci a țărilor desrobite, cu patria mamă, pentru care nimeni n'a luptat mai mult ca însuși Iorga.

După înfăptuirea României Mari a desfășurat o activitate extraordinară pe toate terenele pentru consolidarea țării, căutând să strângă la muncă împreună pe toți conducătorii politici și culturali ai poporului. S'a izbit și de data aceasta de răutatea omenească și de demagogia deșanțată a partidelor politice, cari prea adeseori văd numai interesele cele mărunte ale clicei lor și nu cele mari și permanente ale statului și neamului românesc.

Munca, știința, cinstea și energia lui nebiruite, au avut darul legendar al ierbei fierelor, — care sfarmă toate obstacolele, — de-al așeza, după 40 de ani de sforțări continue și fără pereche, atât în țară, cât și în streinătate, în cele dintâi locuri de onoare și răspundere ale statului și ale tuturor institutelor de cultură și știință internaționale.

Aztăzi ocupă posturile importante, care le ilustrează cu personalitatea sa covârșitoare: Președinte al „Ligei culturale", al Comisiei istorice a României și al Comisiei Monumentelor Istorice; apoi Rector al Universității din București (din 1929). În străinătate faima lui de savant cu renume internațional i-a adus cele mai înalte și binemeritate distincții. „Doctor honoris causa" al celor mai vestite Universități din lume: Oxford din Anglia și Sorbonna din Paris, apoi al altora din țară și Franța, Polonia, etc. Profesor agreat al Sorbonnei, unde în fiecare an (dela 1920) ține lecții anual 1—2 luni; membru corespondent al Institutului francez și de onoare al altor societăți științifice franceze și polone, membru corespondent al Academiilor de științe din Serbia, Suedia, etc.

Cea mai mare onoare pentru România e faptul că Iorga a fost chemat după războiu la toate Universitățile mari și importante din Europa să țină lecții și s'a achitat în toate locurile cu strălucire. Invitat de cele din America nordică, prezența lui în 1930, la cea mai mare Universitate din lume, la Columbia, din New-York, a fost salutată cu elogii deosebite, fiind numit cu convingere „personalitatea intelectuală cea mai puternică a lumii moderne". Pentru strădania lui neprihănită pentru neam, știință și înfrățirea popoarelor a primit cele mai înalte decorații naționale și străine.

România fiind la o grea răspântie, din cauza conducerei rele de 12 ani, a partidelor politice, Regele Carol al II-lea încredințează, în Aprilie acest an, lui Iorga guvernarea țării mult încercate, care astăzi în el trebuie să-și vadă mântuitorul moral și material.

2. *Calatoriile sale în țară și străinătate.* Din copilărie Iorga a fost un pasionat călător-excursionist. În vacanțe, ca licean și student, străbate satele și orașele Moldovei lui mult iubite. Ca profesor apoi și-a dat mai bine seama, că un om nu poate ocupa un loc de frunte în viața publică a țării sale, fără o cunoaștere perfectă a neamului și țării sale nu din cărți numai, ci mai ales din cercetarea lor directă la fața locului. Și astfel a plecat pe cheltuiala sa proprie, să vadă și să cunoască tot vechiul regat, din oraș în oraș, din sat în sat, străbătând toate văile și câmpiile bogate și fru-

www.dacoromanica.ro

moase ale țării[1]. N'a fost biserică sau mănăstire în care să nu fi intrat culegând însemnările trecutului lor de suferință sau mărire. Ne spune însuși cum a făcut si cum trebuie să se facă călătoriile fie în țară, fie în străinătate, pentru a-ți fi ție și neamului tău de folos[2]. „...Trebuie să ai un plan și un scop, trebuie să călătorești cu conștiință și cu economie de suflet și de timp pe aceste câmpii roditoare, care nu samănă una cu alta. Nu te vei opri într'un singur ostrov înflorit, plin de ispite și de farmec, ca să te dai rob unor puteri care te înșală prin plăceri ușoare. Nu uita că nu ești un drumeț menit numai să înșire drumurile sau să culeagă florile, ci un om cu socoteală, care-și adună pentru viață și-și adună pentru casă. Viața lui și casa lui să-i fie în totdeauna în fundul gândului, iar nu miile de străluciri fugare".

Dar țara îngustă a vechiului regat nu cuprindea întreg neamul întins al Românilor. Aproape jumătate din ei erau robiți de trei stăpâniri străine și Iorga, călător cu iubire și înțelegere pentru viața lor amărâtă vrea să-i cerceteze pe toți acasă la ei, căci simția că după cunoașterea lor se va întoarce mai întărit în credință și idealul său, cum ne și spune:

„Pentru nevoile științei mele am făcut întâiu un drum la Brașov. Chiar de acolo, de la Brașov, am găsit Români și Romance, cari nu sămănau cu cei puțini, pe cari-i cunoșteam în țară. Am găsit bătrâni cari-și amintiau cu drag de clipa când așteptau ca armata lui Cuza Vodă să intre în Ardeal, am găsit la fete tinere admirabile mici biblioteci românești, din care sorbiau sufletul însuși al vieții lor și care considerau scrisul celui din urmă scriitor din țară de la noi ca degetul lui Dumnezeu tatăl însuși binecuvântând, și fiindcă am găsit, într'un cuvânt, o întreagă societate care aștepta ceva să se întâmple, am crezut că e bine să servim acel ceva cu viața noastră întreagă. Și când m'am întors de la Brașov, ca să fiu sigur că nu voiu uita niciodată zilele de atunci, am făcut ca sub acoperișul casei mele să fie o Brașoveancă [soția d-lui Iorga, o distinsă femeie, profesoară, Ecaterina născ. Bogdan]. În felul acesta m'am deprins a crede înainte de toate în lucrurile câte nu sunt și trebuie să fie, dar pentru a face ca acest ideal să fie înfăptuit odată, trebuia acea sforțare, acea continuă și nobilă sforțare ideală, fără de care lucrurile așa de grele se lasă în umbră".

În 1905 cutreeră tot ținutul românesc de sub stăpânirea ungurească, luând contact direct cu toți fruntașii români ai orașelor și satelor de aici. Icoana reală a vieții românești din această provincie, cu tot zbuciumul ei, cu toată dorința Românilor în mai bine și de a se elibera, se împreună adânc în sufletul marelui apostol și dascăl al neamului. Cu o recoltă bogată de cunoștințe de oameni, locuri și lucruri, de amintiri scumpe, se întoarce acasă gata a le utiliza în folosul celor liberi ca și în al celor subjugați. Din cercetarea sa răbdătoare și temeinică pleacă nu numai descrierea călătoriei în 2—3 vol.[3], ci înfățișarea largă a întregei vieți istorice a Românilor din Ardeal și Ungaria, cuprinsă în mai multe volume.[4]

Tot astfel au fost cercetați, în 1904—5, Românii din Bucovina și Basarabia

[1] No. 978—79, 983, 986—7, 991, 995.
[2] *Semănătorul.* 1905 n. 49.
[3] No. 982, 988.
[4] No. 99, 186, 270—72 și 88—90.

www.dacoromanica.ro

împreună cu toate şi multele lor nevoi. Situaţia lor e descrisă în două volume[1], ca şi trecutul lor în alte două simţite, faţă de aceşti fraţi furaţi de cele două stăpâniri străine.[2]

După ce a cunoscut personal toate provinciile româneşti cu viaţa lor prezentă şi trecută, Iorga şi-a format convingerea deplină, că viitorul Românilor nu-i asigurat, decât atunci când vor fi toţi împreună sub oblăduirea unui singur steag şi Domn.

Din călătoriile şi cunoaşterea de aproape a Românilor subjugaţi a rezultat intensificarea acţiunii publice a lui Iorga pentru întărirea României mici, ca prin ea apoi să se desrobească fraţii oprimaţi.

Dar în afară de aceste călătorii, făcute printre Românii liberi şi neliberi, Iorga a văzut toate ţările Europei amănunţit — afară de Rusia — şi fiecare a fost cercetată nu odată, ci de mai multe ori, aşa de ex.: Toate ţările din Peninsula balcanică[3], Italia[4], Spania şi Portugalia[5], Franţa[6], Belgia[7], Anglia[8], Germania[9], Elveţia[10], Austria[11], Polonia[12], Suedia şi Norvegia[13], etc.; apoi America de Nord, care în 2 luni a fost cercetată în lung şi în lat în 1930[14]. Tot ce a fost mare, important, vrednic de atenţiunea omului cult n'a scăpat ochilor vigilenţi şi pătrunzători ai călătorului român fără pereche. Întreaga viaţă a acestor ţări, supt toate aspectele ei, aşa de diferită dela una la alta, a fost prinsă, reţinută şi redată în acele descrieri de călătorii, pe care Iorga ni le-a dat, şi cari sunt o comoară imensă de informaţie, de observaţie subtilă asupra tuturor acestor ţări şi popoare. Din ce a văzut în ţările acestea şi la popoarele din ele, cu cultura veche de sute şi mii de ani, s'au revărsat asupra naţiei noastre, prin sutele de conferinţe şi miile de articole de ziar ale autorului, nesfârşite îndemnuri, învăţături, îndrumări şi mustrări, cari toate au adus un real folos la îndreptarea şi progresul poporului român.

Pe urma acestor importante şi dese călătorii a izvorît binele nu numai pentru ţara şi neamul nostru, ci şi pentru ştiinţă, pe care Iorga o reprezintă cu cea mai curată strălucire, căci el vorbeşte nu numai pe baza cetitului şi consultării cărţilor şi documentelor, ci pe temeiul solid al celor văzute de el la faţa locului: monumente, locuri, oameni, instituţii, culturi, obiceiuri şi datini populare, etc., cari toate se reoglindesc fidel în cercetările sale ştiinţifice, ridicând astfel valoarea spuselor sale în toate domeniile.

3. *Ziaristul.* Din fragedă copilărie Iorga a iubit ziaristica, dovadă e faptul arătat că la 13 ani colabora la un ziar din provincie. Nu s'a despărţit nici odată de această preocupare esenţială a vieţii sale. Multă vreme în tinereţa sa a fost colaborator asiduu la diferite reviste: Arhiva soc. ştiinţifice şi literare din Iaşi (1889–94), Contemporanul, Revista nouă (1890), Convorbiri literare (1892), Literatură şi ştiinţă, Vatra (1894), Familia (1894), Adevărul ilustrat (1895); apoi la ziarele: Lupta (1890–1),

[1] No. 980 1.
[2] No. 195–6, 211, 213, 223, 317, 331.
[3] No. 984, 993.
[4] No. 976—77.
[5] No. 994, 996.
[6] No. 989.
[7] No. 985.
[8] No. 985.
[9] No. 985.
[10] No. 998.
[11] No. 977.
[12] No. 990.
[13] No. 997.
[14] No. 999.

www.dacoromanica.ro

și Timpul (1892–3), ca critic literar, care reda prin articolele sale judicioase situația de atunci a vieții literare sau culturale, manifestată de scriitorii vremii prin cărțile lor de cuprins și valoare variată. Iorga însă nu s'a oprit numai la colaborarea revistelor și ziarelor altora, ci a căutat prin știința lui și talentul lui literar, să fie îndrumător și conducător la biruință, ca de ex. la revista „Semănătorul", și întemeietor de reviste și ziare, — înșirate mai sus, — cari cuprindeau zilnic vederile sale relative la toate manifestările de viață națională. Dar unde năvălește cu o putere formidabilă activitatea sa ziaristică e ziarul „Neamul Românesc", care apare dela 10 Maiu 1906 neîncetat, la început săptămânal, apoi de 2 și 3 ori, pe urmă (din 1916) zilnic. Ajutat de o cultură atât de vastă și variată, încât nu se lasă întrecut de nimeni, Iorga apare prin tot ceea ce a scris în acest ziar — câteva mii de articole, — ca cel mai mare și mai fecund ziarist al epocei contemporane. El, și prin această ingrată, dar extrem de utilă muncă, a eșit de mult din cadrul granițelor noastre etnice, căci colaborarea lui ziaristică s'a întins la zeci, aș putea zice peste o sută de ziare și reviste interne și externe, scrise în toate limbile europene pe cari le cunoaște foarte bine, afară de cele slave. Nimeni n'a cuprins atâta spontaneitate de cugetare, de sinteză a celor mai complicate lucruri, o zugrăvire mai perfectă în câteva cuvinte sau fraze a situațiilor, ca Iorga în articolele sale de ziar. A avut cea mai înaltă concepție despre chemarea presei în viața unui popor și în general în viața omenirei și a statelor. Toată viața a lucrat cu condeiul să ridice nivelul ziaristicei. Iorga e prototipul cel mai proeminent al ziaristului care trebue să fie. Într'o serie de vre-o 10 conferințe a arătat pe larg care este menirea presei, ce trebuie să dea publicului, stilul ei, pregătirea ziaristului, etc.[1] Toate sunt indicații de cel mai mare preț pentru refacerea presei adevărate, ca de fapt să fie în stat a 4-a putere de consolidare, iar nu de demoralizare publică. N'a fost un fapt de oarecare însemnătate în țară sau străinătate, fie de ordin politic, cultural, social, moral, economic sau național, despre care Iorga, ziaristul, să nu fi scris o notă, un articol de aprobare sau de mustrare, punând totdeauna în concluzie o învățatură, un îndemn, etc. pentru noi.

Publicarea acestor articole în volume — și ar da peste o sută de volume — e o necesitate a vremii de azi, căci ele sunt un tezaur neprețuit de cunoștințe, de judecăți asupra oamenilor și lucrurilor pe cari rugina deceniilor nu le-a putut ataca, de expresii originale, de o bogăție de cuvinte cum n'a întrebuințat vre-odată un scriitor român, pline de caracterizări unice, de concepții morale, de naționalism și iubire umană, de prorociri și condamnări dovedite ulterior de fapte. Iorga n'a încetat o zi să nu-și scrie articolul său de ziar, nici atunci când ocupa cele mai înalte demnități în stat, ca Președinte al Camerii (1919—20) sau ca acum, Primministru, când își publică zilnic articolul în fruntea „Neamului Românesc".

4. *Rolul lui Iorga în războiul de întregire națională.* O viață întreagă a stat și stă și azi pe frontul de luptă cu condeiul și cu cuvântul. E un ostaș creiat numai pentru biruință oricât de mari sacrificii și eforturi i s'ar cere. Toată lupta aceasta grea a dat-o pentru luminarea, dreptatea și eliberarea neamului său de pretutindeni.

[1] No. 1045, 1047—50, 1057—59, etc.

www.dacoromanica.ro

Factorilor conducători politici ai României vechi necontenit le-a amintit că această țară nu cuprinde toți frații și că viitorul ei n'are siguranța zilei de mâine fără ei. Datoria celor bogați și liberi e să întrebuințeze toate puterile lor, ca în ziua cea mare, pe care trebuie s'o pregătim, să avem sfântul unt de lemn în candela de mântuire a poporului nostru. Glasul de apostol și proroc al desrobirii poporului român a zguduit dela un capăt la altul țara, trezind conștiințele, oțelind sufletele pentru praznicul eliberării celor robiți, cari n'aveau frate mai iubitor decât Iorga. N'a dat un moment odihnă ostenelilor sale extraordinare pentru a-și vedea pe toți frații săi cuprinși în aceeași țară. Nimeni nu cunoaște mai bine suferința Românilor de sub diferitele stăpâniri străine, ca el și a ajuns în vechiul regat liber să fie reprezentantul cel mai autorizat al aspirațiunilor de libertate deplină a acestora. Glasul lui a sunat puternic, indicând tuturor drumul drept al unității naționale.

Eram în Iulie 1914 la Vălenii de Munte, când Austro-Ungaria a declarat războiu Serbiei. Ceasul de desrobire pentru Românii oprimați se ivise. Toate conștiințele cu iubire de țară și neam erau îndreptate spre apostolul dela Văleni, era la el un adevărat pelerinagiu a tuturor oamenilor de seamă ai țării, toți voiau să știe ce zice și ce face acum N. Iorga. Primministrul de atunci, marele Ion Brătianu, îl cheamă telegrafic la București pentru a-l consulta pe omul, care cunoștea mai bine situația Românilor din monarhia care deslănțuise războiul și a-i cere sprijinul. Îmi amintesc de declarația lui categorică. Deși facem parte din Tripla-Alianță, e o imposibilitate de a merge alături de ea; ne desparte tot trecutul de suferință de Austro-Ungaria; alături de ea înseamnă să sinucidem moralicește poporul român și să-i nimicim tot viitorul. Iar la observația lui I. Brătianu, că Germania e înarmată până în dinți și e gata să bată pe toți dușmanii ei, Iorga îi reflectează: Dacă e așa, atunci pentru noi nu rămâne altceva, decât espectativa momentană, înarmându-ne necontenit, ca la momentul potrivit să intrăm cu tot elanul și vitejia noastră pentru desrobirea fraților.

În tot timpul neutralității (1914—16) a desfășurat o vie propagandă, cuminte, având o grea răspundere morală, fără a cădea însă în acele agitații care îngreunau în acel timp situația critică a României libere. Nu pierde nimic din vedere când e vorba de a ținea treză flacăra conștiințelor românești, gata de luptă.

Ostașilor români, cari cad pe câmpurile de luptă străine, le amintește în acești termini că sacrificiul vieții lor nu va fi zadarnic:

„... Să fiți deci voioși acei cari, în strigăte de comandă străină, supt steag străin muriți! Undeva un alt steag se ridică, în măsura în care voi vă cheltuiți vitejia, vă dați sângele tânăr, fără să-l vedeți. El se ridică tot mai nalt, tot mai larg, saltat în sus și răsfirat de fiecare silință desnădăjduită a puterii voastre care se stinge. *Și să știți că urmașii voștri, în ciuda tuturor puterilor lumii, supt acest steag pe care în neștiința, în durere și în întunerec voi l-ați înălțat, desfășurat și sfințit, vor fi toți împreuna*".[1]

Intrarea României în războiul de eliberare e salutată cu cuvintele:

„A sosit un ceas pe care-l așteptam de peste două veacuri, pentru care am

[1] No. 512, vol. I, p. 12.

www.dacoromanica.ro

trăit întreaga noastră viață națională, pentru care am muncit și am scris, am luptat și am gândit. A sosit ceasul în care cerem și noi lumii, cinstit și cu arma în mână, cu jertfe a tot ce avem, ceea ce alte neamuri, l-au de atîta vreme, unele fără să fi vărsat o picătură de sânge pentru aceasta: *„dreptul de a trăi pentru noi*, dreptul de a nu da nimănui, ca robi, rodul ostenelilor noastre"... Toți nu putem avea decât o singură lozincă: *„unirea"*[1].

Ce-a reprezentat și a făcut Iorga în războiul de desrobire națională e greu de cuprins în câteva rânduri sau pagini. Cuvântul și scrisul lui alerga dela un capăt la altul al frontului, susținând sufletul de rezistență și biruință a soldaților. Și ostașii României au luptat cu o vitejie fără seamăn, n'au cedat un petec de pământ fără să ceară jertfe imense de vieți dușmanului. Infernala pregătire tehnică a Germanilor a măcinat rezistența luptătorilor noștri, iar jumătate din țară a ajuns pe mâna cutropitorilor. O jale și o mizerie nesfârșită cuprinsese inimele tuturor. $^1/_3$ din armată capturată, $^1/_3$ parte distrusă în lupte și de boli, iar restul armatei, scăzută fizic și moral, apăra petecul de pământ ce ne mai rămăsese. Tot viitorul nostru părea închis pentru totdeauna.

În Iașii desnădejdii naționale se ridică uriașul care alimentează încrederea națiunii în biruința finală. In Camera din Iași, rostește Iorga, în 14 Dec. 1916, cea mai mare cuvântare a sa în vremurile cele mai cumplite pentru poporul nostru[2]. A electrizat prin ea toată armata luptătoare, deci națiunea, turnând din nou în sufletele tuturor grăuntele de mușchiu al credinței mântuitoare, prin care se mută și munții. Și încheie discursul său la Mesaj, care a însemnat atunci cât o biruință militară, cu cuvintele: „..In colțul acesta unde ne-am strîns, să păstrăm cu scumpătate sămânța de credință și vom vedea și noi la rândul nostru dispărînd negura stăpânirii străine, și vom putea zice ca Petru Rareș, fiul lui Ștefan, că „vom fi iarăși ce am fost, și mai mult decât atâta".

In ajunul celor mai ucigașe lupte pe care le-a purtat neamul nostru, înainte pe atacul dela Mărăști și defensiva eroică dela Mărășești, Iorga are un rol hotărîtor în Camera din capitala Moldovei prin intervențiile sale la răposatul rege Ferdinand și Ion Brătianu, ca să se voteze legea votului universal și de expropriere a pământurilor marilor proprietari și împroprietărire cu ele a țăranilor ostași, desrobitori de țară și neam. „Ce facem azi, — zice Iorga în cuvântarea sa din 9 Iunie 1917, în Cameră — e numai faptă iubitoare de a strânge brâul ostașului român, de a-l îmbărbăta cu aceste reforme, până ce biruitor, el va veni însuși să ne judece pe noi, iar pe dânsul să se înalțe".

Cine vrea să cunoască pe larg rolul extrem de important al lui Iorga în războiul unității noastre naționale, trebuie necondiționat să cetească cuvântările și articolele tipărite în „Neamul Românesc" pe 1914—1919, din care o mică parte s'au reprodus în 4 volume aparte și diferite broșuri[3], apoi cele 2 vol. de Memorii[4] apărute de curând, cari-l prezintă pe Iorga ca pe un factor principal și decisiv în evenimentele

[1] No. 512, vol. II, p. 83–4.
[2] No. 512, vol. II, p. 204–13.
[3] No. 512, 972 b și 312.
[4] No. 673.

www.dacoromanica.ro

măreţe dela Iaşi, căci de fapt casa lui era zilnic cercetată pentru sfat şi îndemn de toţi ofiţerii, dela sublocotenent până la generalul şef al cartierului general, de toţi diplomaţii străini, cari reprezentau Antanta sau pe neutri. Insuşi şeful guvernului, Ion Brătianu, era oaspele de fiecare zi al profesorului. Dinastia, în acele clipe extrem de critice pentru ea, n'avea prieten mai devotat şi mai ascultat ca pe Iorga. In jurul lui roiau personalităţile militare şi civile cele mai valoroase şi mai cu răspundere în acele vremuri, când cu enorme sacrificii de sânge şi materiale se pregătea înfăptuirea sigură a României Mari de astăzi.

5. *Relaţiile lui Iorga cu Palatul.* Până târziu de tot Iorga n'a fost bine văzut la Palat. Politicianii s'au îngrijit să-i facă aici o atmosferă nefavorabilă. Răceala de sus a fost învinsă de munca, ştiinţa şi căldura sufletului lui Iorga, cheltuită cu prisosinţă pentru binele poporului român. Familia regală la serbările din Iaşi, din 1911, s'a putut convinge personal de ce popularitate se bucură acest profesor în ţară, la cuvântul căruia mulţimea se pleacă ca lanurile la suflarea vântului. De atunci se stabilesc relaţii mai bune între Familia regală şi apostolul dela Văleni, căci în vara 1912, participă la deschiderea cursurilor de aici: A. S. R. Principele Carol şi Principesa Elisabeta, iar în 1913, tot anul, prinţul Carol cercetează regulat cursurile lui Iorga dela Universitatea din Bucureşti. Nu odată am auzit pe profesorul vorbind elogios despre elevul său prinţ, cu care s'a mândrit totdeauna „preţuindu-l după clara sa inteligenţă, după marea sa dorinţă de a şti, după cumineenia sa precoce şi după rara francheţă a caracterului său sigur", descoperindu-i statornic „credinţa în bine, devotamentul pentru datorie, scârbă de faptele urîte ale egoismului şi de decăderea corupţiei, admiraţie pentru eroism, milă pentru slăbiciune, hotărîrea de a ajuta dreptatea".

Iorga a fost în toate împrejurările cel mai devotat sprijinitor al Coroanei şi nimeni n'a lucrat mai mult şi mai desinteresat pentru prestigiul şi popularitatea ei în ţară ca el. Când regele Ferdinand urcă tronul, în Sept. 1914, îl întâmpină cu frumoase cuvinte şi mari speranţe[1]: „. . . Să săvârşiţi minunea. Fără minuni nu putem trăi, Măria Ta; nu puteam ieri: *astăzi* şi mai puţin! Iar noi, cei cari totdeauna am aşteptat ceva dela asemenea providenţiale prefaceri, cari am putut trăi numai din nădejdea lor, ni vom împlini datoria, din colţul nostru de umbră, întrebuinţând toate puterile graiului şi scrisului nostru pentru a-Ţi creia acea mare popularitate, pe care un Suveran trebue să şi-o merite în fiecare zi, prin fapte, şi fără care Domnia lui nu este decît o firmă asupra căreia totuşi contemporanii, ca şi urmaşii aruncă toată răspunderea pentru nenorocirile care ar fi. „Să trăieşti, Maria Ta" îţi zice astăzi ţara, care te vrea biruitor pe drumul nădejdilor noastre". Cu acest prilej găseşte cuvinte de admiraţie pentru Regina Maria şi pentru Moştenitorul tronului, prinţul Carol, căruia îi zice: „... *Acolo* (în popor) e toată nădejdea Ta. *Acolo*, unde sunt băieţii săraci, cari muncesc pentru o pâine şi n'o au totdeauna întreagă. Când vei intra în lupte, triumful Tău va trece printre trupurile tinere ale lor, aşternute în calea viitorului naţional Când greutăţi vor răsări în calea Ta, mâinile lor viguroase Te vor sprijini să nu luneci pe covorul măgulelilor menite să Te târască în prăpastie. Şi când vei purta însuţi Co-

[1] No. 512, vol. I, p. 67, 71.

www.dacoromanica.ro

roana Regală și Te vei mândri că Domnia Ta va fi fost împodobită cu superiorul prestigiu al științei și artelor, al poesiei și moralității publice, fruntașii în toate ramurile, strânși în jurul tronului Tău pentru a-l împodobi cu florile cele mai alese din viața unui neam... vor fi din tinerii palizi de muncă și veghere din popor".

In epoca extrem de dificilă a retragerii la Iași, Familia Regală n'a avut sfetnic mai sincer și mai credincios ca persoana lui Iorga, aceasta a recunoscut-o în public și Regele Ferdinand și Regina Maria. Toată lumea aștepta, cu drept cuvânt, după serviciile aduse așa de desinteresat Dinastiei, ca sub domnia făuritorului unității politice a poporului român, sub regele Ferdinand, profesorul Iorga să aibă rolul oficial pe care îl da munca lui uriașă pentru neam și țară. Dar nu l-a avut, deși a fost câteva luni președintele Camerii, care a fost liber aleasă și repede disolvată, ceeace ulterior a regretat însuși regele Ferdinand, văzând luptele nebune între partidele și oamenii politici, cari duceau țara la dezastru.

Intr'un moment de durere și adâncă jignire, Iorga a spus aceste cuvinte drepte, în Maiu 1920, pe care le-a dovedit cu faptele vieții sale și pe care nici un om politic nu le-ar fi putut grăi, fiindcă n'ar fi spus adevărul, relativ la relațiile sale cu Coroana:

„Aceia cari își închipuie că am mers vre-odată acolo cu alt gând decât a sprijini înseși interesele și aspirațiunile poporului românesc, în locul unde ele se hotărau și unde se mai pot încă hotărî, aceia nu cunosc nici caracterul meu, nici viața mea, în care am scris, ceas cu ceas, acest caracter. Eu am mers acolo ca să dau, nu ca să iau. *Am mers acolo ca să sprijin, nu ca să mă agăț. Am mers acolo ca sa adaug din popularitatea pe care mi-ați dat-o (adeca poporul), ceva la aureola regalității, iar nu ca să mă strecor cu întunerecul meu în marginile acestei aureole pentru a mă auri cu dânsa. Am mers acolo ca om sărac și m'am întors ca om sarac. Am mers ca om modest și m'am întors ca om modest. Am venit dela popor cu încredere în ceea ce regalitatea este datoare să dea și ma întorc azi la popor cu hotărîrea de a lua dela dânsul ceea ce trebuie pentruca regalitatea să dea ceea ce este datoare să dea. Am dus acolo o solie, o vestire, și multă vreme m'am bucurat când am văzut că această solie a fost ascultată.* A venit un moment când n'a fost ascultată: aceasta înseamnă însă că solul trebuie să se întoarcă la acei cari l-au trimis și să ceară de la dânșii puterea care dela el singur nu ajunge. Acestea au fost legăturile mele cu Regele României".

Când prințul Carol, a fost silit de împrejurările politice insuportabile să-și părăsească dreptul de moștenitor al Tronului, Consiliul de Coroană și Parlamentul prin hotărîrea sa din 4 Ian. 1926, consfințea o tragedie, una dintre cele mai îngrozitoare drame ce s'au petrecut în istoria unei țări, una din dramele cu călușul în gură, care sunt cu atât mai grozave cu cât nu răsuflă afară nimic din ceeace s'a întâmplat în adevăr". In clipele acestea tragice pentru Dinastie, Iorga s'a dovedit din nou omul cel mai devotat al Familiei Regale adânc îndurerată. Cuvântul lui n'a fost ascultat, instituirea Regenței a slăbit prestigiul țării înlăuntru și în străinătate. Profesorul Iorga a rămas statornic în punctul său de vedere, justificat deplin prin toate evenimentele din ultimii 5 ani, că singurul care are dreptul de a cârmui țara e fiul cel mai mare al

www.dacoromanica.ro

Regelui Ferdinand, care e o garanţie sigură de prosperitate a ţării în toate domeniile. Intoarcerea în patrie a prinţului Carol şi întronarea Lui ca Rege, a umplut inimile tuturor de cea mai îndreptăţită bucurie şi speranţă că neamul nostru şi-a aflat în fine cârmaciul energic, cuminte şi drept, care îi asigură tot viitorul. Şi între cei cari au participat mai mult şi mai viu la această bucurie a fost fără discuţie profesorul Iorga, căci el iubea sincer pe Regele Carol pentru marile lui însuşiri de conducător de popor.

După frământări grele, de aproape un an de zile, de a împăca partidele între ele pentru consolidarea mult încercatei ţări, Regele Carol s'a oprit asupra profesorului său Iorga şi i-a încredinţat, ca ultimei rezerve ce-i mai rămăsese, guvernul salvării naţionale.

6. *Critic şi îndrumător literar.* Activitatea sa de critic literar şi-o începe Iorga încă pe băncile Universităţii din Iaşi, când publică în diferite reviste studii relative la istoria literaturii universale[1] şi o mulţime de critice literare asupra cărţilor literare din acel timp, în ziarele Lupta, Timpul, etc. Suflet de poiet, — a publicat şi un volum de delicate şi adânc simţite poezii,[2] minte îmbogăţită cu o aleasă şi vastă cultură literară, înzestrat cu un simţ critic fin şi de discernământ, care-l face îndată capabil să aleagă între valoarea trecătoare şi permanentă. În tinereţă mintea sa pătrunzătoare şi clar văzătoare era stăpânită de aceleaşi idei literare, pe care mai târziu prin revista „Semănătorul" el le-a dus la biruinţă deplină, cu entuziasm mai cald şi cu cunoştinţe mai vaste. Iată ce cuvinte drepte găseşte la 1890, cari sunt ideile călăuzitoare în toată munca sa literară şi culturală ulterioară:

„... *Poporul e naţional fiindcă el e naţiunea* ... El e personificarea vie a trecutului, trăind în acelaş timp, cu ceilalţi, alte vremuri. Viaţa lui e viaţa strămoşilor şi viaţa urmaşilor, celor din nefiinţa trecută şi cea viitoare, pe când în lumea civilizaţiilor, schimbări brusce de direcţie creiază abisuri între două generaţii viitoare.

Ca atare la dânsul, păstrator credincios al firii naţiunii, trebuie să se îndrepte cel ce vrea să facă să vibreze naţional operile lui, cel ce vrea să le dea pecetea localnică, timbrul etnic special".[3]

„Limba populară, — zice d. Iorga — e limba invariabilă aproape a ţăranului, acest trecut viu al nostru, la care găsim toate urmele de limbă, credinţi şi obiceiuri, pe care vântul culturii le-a spulberat aiurea în clasele ce progresează. Limba ţărănească e un stâlp neclintit: neologismele sunt rari şi numai acelea se încetăţenesc într'însa, care vin dela instituţii nouă ce sunt în atingere zilnică cu poporul ..." „Limba aceasta sonoră, măsurată şi adâncă trezeşte, parcă, înainte-ţi, vremurile trecute, vremurile de gândire românească şi simplă, când o frază enormă nu năştea o idee minusculă, când limba nu slujia la întunecare, în loc să slujească la luminarea ideilor".[4]

Ceva mai târziu spune: „Lumea aceea (ţărănimea) munceşte, deşi n'are ce să aştepte, lumea aceea crede, deşi nădejdile i-au fost aşa de mult înşelate; acolo conştiinţa e încă dreaptă, braţul harnic şi inima caldă.

[1] Nrii 674—77.

[2] No. 927, 937.

[3] Ziarul *Lupta*, Bucureşti, 1890 Iunie 17.

[4] *Ibid.*, 1890 August 19.

www.dacoromanica.ro

De acolo ne-a venit mântuirea, când steaua neamului părea că apune, brazii aceștia au fost verzi de-alungul veacurilor, pe când atâtea putregaiuri s'au spulberat de vântul vremurilor.

Și ei vor sprijini viitorul țarei acesteia, când timpul spoielei și dibuirilor va trece, ei, Țăranii".[1]

Adânc cunoscător al istoriei literare românești, pe care a studiat-o până în cele mai mici amănunte în 6 volume mari și alte multe studii mărunte[2], apoi a întregei literaturi universale, după care pe urmă a publicat 3 vol. extrem de valoroase[3], Iorga nzestrat cu atât de felurite cunoștințe istorice și literare, nu se putea să nu joace un rol decisiv în îndrumarea vieții literare românești, și prin ea în regenerarea întregei vieți culturale, morale și sociale a neamului nostru. El înțelegea ca istoric mai bine care-i misiunea lui în acest domeniu, căci ne spune: „Istoricul e un bătrân prin experiență al nației sale. Dacă nu-l întreabă nimeni el e dator să vorbească, ținând la dispoziția contemporanilor învățături culese în vastul câmp al trecutului studiabil. În literatură el va da sfaturi împotriva modei de orice fel, împotriva dezastruoaselor înrîuriri străine care substitue unei originalități neapărate palida icoană a lucrurilor ce nu pot trăi decât pe pământul lor, împotriva spiritului de castă literară, care, desăvârșind forma până la echilibristică și bizarerie, ucide sufletul, fără de care o literatură nu există decât prin inițiați și diletanți. El va atrage necontenit luarea aminte asupra adevărului elementar și hotărîtor, că literatura și arta, cu toată superioritatea lor, nu sunt decât manifestări ale vieții naționale, care trebue hrănite necontenit din energia acesteia și care trebuie să se întoarcă spre dânsa pentru a crește această energie . . . aleșii spiritului cari înrîuresc viața au în acelaș timp și sarcină morală".[4]

Aceste principii l-au călăuzit pe I. în toată activitatea sa de critic literar și îndrumător al literaturii și culturii românești.

Toată istoria literaturii scrisă în legătură cu desvoltarea culturală a neamului e o operă nu numai de știință, ci și de artă, de înțelegere, și de dreptate pentru munca intelectuală literară a scriitorilor din diferite secole. Această operă de sinteză, de înălțimea căreia nu s'a putut atinge nimeni până azi, e plină de cele mai frumoase caracterizări, de o originalitate clasică, cari trebuie să figureze în toate antologiile, așa de ex.: paginile despre poezia poporală, Eliade, Alexandri, etc., etc.

Iorga știa din îndelungatele lui cercetări istorice, că „fiecare popor are sufletul său, format în sute și mii de ani, din firea pământului, din freamătul codrilor, din floarea albă a primăverii, din raza soarelui, din ceața toamnelor și din gerul iernelor, din toate frământările, suferințele, silința, gloria din nesfârșit de multele amintiri îngrămădite pe urma morților cari astfel n'au murit întregi, ci din adâncul zăcerii lor sprijină răsfățarea la lumină a urmașilor ce au venit din ei și trăiesc după dânșii. Acest suflet e prețul, mic sau mare, al fiecărui popor. El se vădește însă și, în acelaș timp, se *alege*, se înalță, se împodobește prin literatură . . . Această literatură cu rădăcini na-

[1] Ziarul *Timpul*, București, 1893 Ianuar 9.
[2] No, 88—90, 10, 122 - 24.
[3] No. 746.
[4] No. 704—5.

www.dacoromanica.ro

ţionale, are o înaltă misiune socială şi morală, ajutând la vădirea însuşirilor superioare ale omenirii şi, în acelaşi timp, lucrând pentru fericirea ei". [1]

Stăpânit de aceste principii, e chemat să preia direcţia revistei „Semănătorul" în 1903. Scriitorii, strânşi în jurul acestei reviste în producţiile lor literare, se inspiră din trecutul şi viaţa neamului întreg, în toată desvoltarea lui istorică, în toată compunerea lui socială şi în toată întinderea lui geografică, ducând curentul naţional în literatură la învingere. Lupta a fost grea, dar cu atât mai trainice au fost rezultatele ei, folosul literar şi naţional. După 25 de ani de experienţă, verificată cu prisosinţă, biruitorul şi însuşi conducătorul luptei, găseşte aceste cuvinte pentru a fixa rolul „Semănătorului" în viaţa literară:

„O literatură sănătoasă, inspirându-se de la realitatea naţională, tinzând la soluţii de care poporul românesc avea nevoe în acel moment, de loc indiferentă pentru laturea estetică, cu desăvârşire capabilă de a se pune în curent cu tot ceea ce reprezintă literatura apuseană de pe acea vreme. El n'a făcut altceva decât să spuie: inspiraţi-vă de la literatura occidentală, inspiraţi-vă de la literatura clasică, dar nu vă robiţi de literatura momentului care trece. Acestea s'au spus, acestea *le-am* spus. Interzicerea a fost numai pentru literatura de modă, de export, a Parisului, iar nu pentru marea literatură universală. Literatură strâns legată de pământul unde era înrădăcinată, dar trăind în acelaşi timp din toată atmosfera timpului, capabilă, prin urmare, de a-şi însuşi tot ce era sănătos şi viu în inspiraţia generală a acelui timp, literatură reprezintată de oameni al căror talent nu a avut nevoe de o teorie estetică nici de lupte personale pentru a se impune, aceasta era literatura care în pragul războiului de unitate naţională a creiat sufletul românesc". [2]

Iorga a întemeiat însuşi câteva reviste literare care ani dearândul au fost organul de control, de însufleţire, de critică, de îndreptare a literaturii şi a vieţii româneşti din toate părţile, dând totdeauna o atenţiune specială şi literaturilor străine, din care a tradus o mulţime de poezii de ale celor mai mari poeţi.

A publicat vre-o 20 de piese teatrale, scrise într'o clasică limbă literară, având scene multe adânc zguduitoare, cu învierea trecutului cum numai un istoric de talia lui Iorga poate s'o redea, şi cu o preocupare permanentă de învăţătură şi moralizare a societăţii contemponane. [3]

Un volum de Cugetări originale amplifică şi desăvârşeşte personalitatea de proporţii universale a profesorului Iorga, omul de geniu incontestabil. [4]

7. *Ctitor de şcoli şi institute de cultura.* Om de enciclopedică cultură, Iorga s'a ostenit necontenit ca să-şi pună concepţiile lui la temelia durabilă a şcolilor şi institutelor de cultură. Astfel infiinţează cum am văzut la Vălenii de Munte o tipografie şi editură la 1908, apoi în 1914 „Institutul pentru cercetarea popoarelor din sudestul Europei", care fără nici un ajutor al statului, a reuşit prin munca ctitorului să aibă azi clădire proprie şi venite destul de remarcabile, ca să poată cores-

[1] No. 90 vol. II, p. 31.
[2] No. 665, p. 206.
[3] Nrii 929 30, 934 36, 938—40, 942 44, 946 52
[4] Nrii 930 şi 932.

www.dacoromanica.ro

punde misiunii sale. In târgul de pe valea Teleajenului a pus bază și altor creațiuni ale sale de cultură: Universitatea populară, care de peste 20 ani, în vara fiecărui an, împrăștie cu dărnicie prisosul de lumină și învățătură tuturor celor cari merg la aceste cursuri; apoi o școală de misionare, care adăpostește în fiecare an vre-o 15 studente din tot cuprinsul țării, fără deosebire de naționalitate. Aici primesc îndrumări culturale și morale pentru a fi ele însești factor de cultură și morală publică în mediul unde soartea le va așeza. Această școală cu o menire așa de nobilă poartă numele M. S. Regina Maria, precum Căminul Regele Ferdinand, adăpostește intelectuali minoritari din țară cari simt dragostea, mai bine zis dorința de a se familiariza cu limba și cultura românească. Tot strădania neobosită a sa a înființat aici un muzeu de artă bisericească și o școală pentru pictorii bisericești, de cari se simția de mult nevoie ardentă.

In străinătate pentru a strânge tot mai mult relațiile noastre cu cele două mari popoare ale Apusului cu care avem înrudiri de sânge, limbă și suflet, cu Italienii și Francezii, întemeiază două școli, cari adăpostesc câte 10—15 licențiați, dintre cei mai distinși ai Universităților noastre, pe timp de câte 2 ani. Așa avem la Roma și lângă Paris, în Fontenay aux Roses, școli românești. Dintre acestea pe cea din Franța o conduce direct ctitorul, care în fiecare an o vizitează 1—2 luni, contribuind în acest fel la înălțarea culturală și științifică a țării noastre în străinătate într'o măsură foarte mare, dat fiind și faptul că Iorga e savantul cu renume european, care are cele mai întinse relații cu toți fruntașii științei franceze, italiene, și a tuturor celorlalte națiuni culte din Europa, ba chiar și din America, mai ales după vizita ce a făcut-o aici în 1930, pela toate universitățile de cultură și educație socială din acest continent îndepărtat.

8. *Patriotul și propagandistul în țară și străinatate.* În toată activitatea sa publică apare iubirea lui nețărmurită față de neam și țară. Tot ce i-a stat în putință a sacrificat pentru binele alor săi, ca să-i vadă mulțumiți și fericiți. Patriotismul lui cald și desinteresat apare în fiecare faptă a lui. Secretar al „Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor", apoi acum președintele ei, a umblat din oraș în oraș, făcând cea mai bună și folositoare propagandă pentru unirea în cuget și simțiri a tuturor Românilor. Despre rostul acestei Ligi spune odată Iorga: „Nu e chemată a face politică nici de cea mai mare și mai nobilă, care trebuie să rămână în sama altor alcătuiri. Naționalismul și românismul sunt idealele spre care dela sine tinde, însă armele sale, dacă sunt printre cele ce cuceresc sigur, n'au tăișul și nu varsă nici o picătură de sânge omenesc. Liga trebuie să însemne tovărășia oamenilor culți, cari înțeleg, că numai prin o cultură proprie, cu notă națională și valoare morală, cu îndreptare practică și-o răspândire largă, se poate asigura viața neamului nostru și i se poate face un loc recunoscut de toată lumea în civilizația contemporană. Cultura aceasta cuprinde în sensul ei larg și adevărat și cultura artistică și intelectuală propriu zisă, dar pe lângă dânsa cultura generală a sentimentelor, așa zisa cultură a inimii și în acelaș timp folositoarele și însemnatele ramuri, cari sunt cultura civică și cultura economică. Un popor care le are în stăpânirea sa, poate birui piedecile ce vin din partea oricărui dușman și neajunsurile ce rezultă din micul număr al membrilor săi, din sărăcia solului național sau dintr'o rea orientare geografică".[1]

[1] Neamul Românesc, 1907, nr. 54.

www.dacoromanica.ro

Sute de conferinţe şi cuvântări a ţinut ca secretar al Ligii, ca profesor, în tot cuprinsul României, impărtăşindu-se toată lumea din razele de lumină ale acestui apostol fără prihană. Propaganda aceasta de înfrăţire sufletească s'a intensificat şi mai mult în România Mare, în deosebi în provinciile desrobite. Iar în drumurile lui ştiinţifice prin străinătate a avut necontenit în vedere ţara şi neamul său, pe care le-a făcut cunoscute prin lecţiile şi conferinţele lui pe la toate Universităţile şi institutele de cultură ale marilor state europene.

În acţiunea lui culturală nu s'a oprit numai la noi, ci a căutat cu mult mai departe la o înfrăţire a popoarelor europene[1], cel puţin a celor de aceeaşi rasă, pentru a asigura în acest fel civilizaţia viitoare a lumii şi a-o scăpa de ororile cumplitelor războaie moderne, cari distrug în calea lor tot ce omenirea a câştigat în mii de ani prin muncă şi cultura minţii şi sufletului, cari totdeauna trebuie să domineze oamenii.

9. *Istoricul.* Iorga stăpân deplin şi sigur pe toate mijloacele de investigaţie istorică modernă: metodă, critică şi cunoştinţă aprofundată a limbilor clasice şi a multor moderne, pe care le cunoaşte în desvoltarea lor istorică şi întinderea lor geografică, de unde urmează, că de ex. în limba românească întrebuinţează limba cea mai bogată şi mai colorată dintre toţi scriitorii noştri, cu îndrăsneţe arhaisme, provincialisme şi neologisme.

E veşnic nou în expunere, chiar când vorbeşte a doua sau a treia oară despre acelaş lucru; aşa că repetiţii de fraze şi caracterizări la fel nu afli.

Stilul lui e de-o originalitate care te izbeşte, viguros, nervos, cu întorsături de fraze neobişnuite, capricioase, sileşte limba în forme noi pentru a o face mai expresivă, — aceasta o face şi în scrierile în limbi străine: Istoria Românilor în limba germană, etc., — frazei îi dă un curs care devine un torent, strivind pe bietul cetitor incapabil de a cuprinde propoziţii care se ridică până la douăzeci de rânduri. Şi de aici provine şi acuzaţia că stilul lui Iorga uneori e confuz, neclar. Suflet de poet, având acea rară intuiţie istorică care-l face să pătrundă şi în cele mai obscure taine ale trecutului. Ştie, cu marea lui putere de a vrăji trecutul, să învie oameni şi fapte dispărute, încât simţim aievea că trăiesc şi ne influenţează pe noi cetitorii sau ascultătorii.

În cea dintâi fază a activităţii sale istorice, când preocupaţia principală îi era mai mult adunarea de documente din diferite arhive şi studii de amănunte, îl vedem un cercetător meticulos, care îngrămădeşte ştiri de tot felul pentru a lumina până şi o dată neînsemnată sau o faptă de mai puţină importanţă. Ba chiar şi în studii mai întinse, făcute în această epocă, aglomeraţia de note bogate, e caracteristică; chiar dacă obosesc, ele arată lăcomia de ştiinţă a autorului care din comoara lui nesfârşită de cunoştinţe, ajutat de o memorie fenomenală, impărtăşeşte cu dărnicie pe cititorul doritor de a şti şi amănunte.

N'a fost arhivă sau bibliotecă în ţara noastră, sau în alte state ale Europei, unde setea nepotolită de ştiinţă să nu-l fi dus pentru a strânge tot tezaurul de măr-

[1] Aici No. 769, 834, etc.

www.dacoromanica.ro

turii istorice relative la trecutul românesc și chiar la alte popoare și state din Răsărit și Apus [1].

Ce n'a cercetat Iorga relativ la trecutul nostru, și ce parte n'a fost întregită și lămurită prin documentele sale care se urcă la zeci de mii și prin interpretările sale ingenioase. Toată istoria noastră e prinsă în cadrul de istorie universală și e luminată atât de intensiv, prin cunoștințele sale enciclopedice, încât astăzi tot trecutul românesc ne apare într'o icoană cu mult mai radioasă și înălțătoare. Istoria noastră economică[2], culturală[3], bisericească[4], politică socială[5], literară[6], arta[7], negoțul[8], armata[9], industria[10] și învățământul[11], și multe altele au fost studiate cu temeinicie din începuturile vechi până astăzi. Dar nu s'a oprit aici această muncă intelectuală uriașă, ci a studiat legăturile poporului nostru cu toate popoarele Europei, ba mai mult, a adus în atâtea chestiuni de istorie universală puncte de vedere noi, tratând cu competință istoria altor popoare și țări: Francezi[12], Poloni[13], Italieni[14], Americani[15], Greci[16], Ruși[17], Turci[18], Nemți[19], Englezi[20], Suedezi[21], a Bizanțului[22], etc. apoi despre așezămintele politice și sociale ale Europei[23], despre elementele de unitate ale lumii medievale, moderne și contemporane[24], despre cruciate[25], libertate[26] și alte multe probleme de istorie universală[27].

Toate aceste opere, de sinteză, întinse sau scurte, sunt pline de idei originale

Ca om de știință, își dă foarte bine seama că orice știință și mai ales istoria e supusă necontenit prefacerilor, întregirilor, și zice: „Știința omenească e fără margini, ca întindere și *siguranța*. Materiale noi se adaugă în fiecare zi; ele răsar de unde nu te așteptai adesea. Legături, bogate în alte lămuriri, se stabilesc necontenit. Și, așa fiind, deoarece măcar jumătate din științele despre om sunt ipoteză, își poate închipui oricine cât de mult schimbă tot rostul unei ipoteze. Și ipotezele cele mai puternice sunt cele mai supuse acestor prefaceri. Dar ele sunt opera spiritelor celor mai distinse, mai înzestrate cu putere creatoare [28].

Altădată se exprimă astfel: „Știința istoriei e pe trei sferturi, nu cunoștințe de dicționar, — de enciclopedie, de manual sau de bibliografie specială, — nu metodă, — fiecare putând avea și procedările potrivite spiritului său, — ci experiență largă, dureroasă și fecundă, experiență de probleme, dar înainte de toate de oameni, cei vechi fiind văzuți cum au fost, după ce știm cum sunt cei de astăzi“ [29]...

Iorga, care și-a întins cercetările istorice peste toate timpurile, locurile și ramurile, iată ce scrie despre învățații care se închid în cercetările lor, oricât de solide ar

[1] Colecțiile de documente românești Nrii 24—28, 37—38, 61—77, 97, 106, 127—29, 134, 138, 163, 262, 295, 470, etc.; documente pentru istoria universală, Nrii 678, 680, 690, etc.

[2] No. 147.
[3] Nrii 445, 370.
[4] No. 153.
[5] No. 130, 143.
[6] No. 88—90.
[7] No. 859—926.
[8] No. 143, 296.
[9] No. 174.
[10] No. 569.
[11] No. 607.
[12] No. 743.
[13] No. 742, 779.
[14] No. 15.
[15] No. 856.
[16] No. 1000.
[17] No. 742.
[18] No. 701.
[19] No 740.
[20] No. 882.
[21] No. 842.
[22] No. 700.
[23] No. 752.
[24] No. 757.
[25] No. 773.
[26] No. 831.
[27] No. 834.

[28] Neamul Românesc literar, 1912, p. 18.

[29] Din răspunsul la cuvântarea de recepție la Acad. Rom. a lui I. Nistor. București, 1916, p. 66.

www.dacoromanica.ro

fi, la o anumită epocă, din numita țară și la o ramură istorică deosebită: „Când un cercetător își definește cu o aspră strictețe câmpul de cercetare, când își izolează subiectul său, nu numai pentru a-l studia cu atenție, dar și crezând, că astfel îl înțelege mai bine sau chiar pe deplin, când își interzice orizontul, și face abstracție de mediu, el poate cădea lesne în acea trufie, care, și când metoda e mai bună, încă falșifică rezultatele. El crede că a putut atinge adevărul absolut și indiscutabil. Nu numai că tot ce este împrejur îi pare fără însemnătate, biete ocupații de diletant, dar el privește cu o conmiserație adâncă orice altă ipoteză, căci el se crede dincolo de domeniul ipotezei, într'o siguranță unică și eternă. Oricine lărgește cercul său de vedere, nu va putea face această greșală. Orice fapt istoric se explică nu numai prin ce pare că l-a produs, ci prin factorii depărtați, a căror influență răzbate mai departe de cum se crede. Cei dintâi trebuesc înțeleși filosofic, ceilalți urmăriți cu adevărat istoric. Se ajunge astfel, dându-și seama fiecare, că adevărul sau e în cazul cel mai bun numai o latură de adevăr, la acea încântătoare sfială, la acea frățească iubire față de orice cercetare vecină, la omenească înțelegere a ceea ce-i lipsește oricui, începând dela sine însuși".[1]

Faptele trecutului trăiesc în noi, din generație în generație, ele ne influențează, iar unele din cele prezente au darul de a ne face să înțelegem altele din trecutul vechiu pe care izvoarele contimporane le lasă în umbră sau în întunerec; și zice Iorga în privința aceasta: „Eu cred că pentru a ține amintirile noi trebuie să le interpretăm totdeauna față cu necesitățile momentului și nu numai cu necesitățile momentului, dar și cu adausul de perspectivă și, mai mult decât atâta, de înțelegere intimă pe care desfășurarea timpului o aduce la ce se putea spune mai înainte.

Vedeți: un fapt petrecut într'o societate nu e isprăvit niciodată, atâta timp cât puțină atențiune omenească se mai poate îndrepta asupra lui. Colaborăm nu numai la faptele pe care le facem, ci colaborăm, prin aceea că le simțim în noi, că le înțelegem prin mintea noastră, și le lămurim prin cunoștințele noastre, colaborăm la lucruri cari s'au întâmplat. Evenimentele nu se isprăvesc niciodată, ele sunt într'o veșnică revenire, în funcțiune de toate generațiile care urmează. Nu-și dă nici o vreme toată taina ei întreagă, ci alte vremi adaugă, necontenit la lămurirea acestei taine. Acum câțiva ani multe lucruri nu le-am fi înțeles din Unirea Principatelor, și elemente noi nu vin din documente pe care le-am fi găsit, căci documentele dela o bucată de vreme lipsesc, ci din sufletul nou pe care-l aducem ca să înțelegem și prin documentele cele vechi, lucrurile petrecute odinioară.

În felul acesta fiecare din noi devine un factor istoric, fiindcă vitalitatea din trecut, cuprinsă în evenimente, devine din nou, element provocător de fapte istorice în noi. E lumina radiului din timpurile noastre, lumina infinit tezaurizată, care dă lumină infinit răspândită. E minunea mai veche a puterilor subterane, a pădurilor de odinioară, căzute în adâncul pământului și arse, dar putând da din nou lumina pe care nu o mai au de sute de mii de ani. Cine știe câtă viață s'a strâns în picătura de radiu, viața care se poate preface și împrăștia din nou într'o viață mult mai largă, și

[1] *Ibid.*, p. 66-67.

www.dacoromanica.ro

tot așa lumina și căldura lucrurilor prefăcute în cărbuni, cari n'au trăit atâta vreme, se pot preface, când iese la suprafața pământului, din nou în lumină pentru atâta vreme și în căldură pentru alți oameni. Tot așa și cu evenimentele istorice. Fapte din trecut carbonizate în aparență, e de ajuns să le scoți la suprafața pământului ca să dea din nou scântei, pentru luminarea și încălzirea umanității. Iată secretul comemorărilor istorice: să trăiești în ele pentru ca ele să trăiască în noi: unul e nedeslipit de altul și numai așa trecutul unui popor devine un element de progres în prezentul care se desfășoară". [1]

Observator de o fineță rară, învățat cu o experiență istorică dintre cele mai vaste cu putință, știe că în istorie multe evenimente și fapte sunt determinate de factori, pe care nu-i putem prinde cu mintea și zice: „De fapt istoria omenirii are în cea mai mare parte originile sale în instinctul popoarelor, cu subconștientul individului: atâtea lucruri prea mici pentru a fi observate s'au prea mari pentru a fi înțelese hotărăsc, în afară de factorii văzuți și studiați, mersul evenimentelor din care ea se alcătuiește, direcția curentelor în care aceste evenimente se confundă; structura fizică, plină de insondabile taine, are un rost mai mare de cum suntem dispuși a-l admite, și corpul social ca și cel individual are predispozițiile, capriciile și bolile sale; în sfârșit vechile civilizații ca și tot evul mediu sunt scăldate într'o atmosferă religioasă fără care, cum nimic n'a existat, nimic nu s'ar putea desluși de noi".[2]

Știința istorică nu trebuie să se închidă între cei patru pereți ai camerei de lucru, cum pretind atâția învățați. „Făcusem — zice Iorga — din erudiția noastră, scrutătoare de date, stabilitoare de genealogii, scormonitoare de detalii, îndreptătoare de texte, totul după cea mai curată metodă filologică, după cerințele imperioase ale celei mai sigure acribii, un cod inviolabil și credem că în articolele lui e cuprinsă toată cunoștința, ca și întreaga noastră datorie. Ambiția noastră era de a adăugi ceva, orice, cât de fără însemnătate în societate și viață și acestui ceva eram liberi să-i fixăm orice loc, orice rol, negând chiar, în înfumurarea noastră, că poate fi ceva în afară de dânsul". [3]

„Istoria trebuie scrisă astăzi așa pre cum o cere vremea noastră, după *nevoile ei*, pentru ca nu cumva fără luminile trecutului ea să apuce, în mișcările ei politice și sociale, căile — pe care le-a apucat cu aceste cunoștințe intrate în conștiința maselor și am asista la scenele oribile din Rusia în care, abstracție făcând de nebuni și șarlatani, un popor întreg neluminat se trudește a creia, pe cale de statistice pedante, o lume nouă fără a-și da seama că e în acțiune numai vechiul instinct tătăresc a lui Ginghiz Han.

O viață uriașă în plină transformare tumultuoasă și roditoare cere pentru sine totul și distruge ceea ce nu i-se dă. Mulțimile nu mai sunt ceva care să mai corespundă sclavilor antichității, închiși în temnița ignoranței ca aceia în a ergasteriilor. Dacă ne vom coborî la ele, cu fiecare pas în jos ne vom simți de fapt înălțați;

[1] Din cuvântarea la serbarea Unirei, în *Cele Trei Crișuri*, Oradia, 1921 no 6 p. 168—69.

[2] No. 746 vol. II, p. 115.

[3] Gazeta Transilvaniei, Brașov, 1920, din Noemvrie 14.

www.dacoromanica.ro

dacă vom rămânea pe piscurile noastre, vom muri de foamea realităţilor pe care însine le vom fi refuzat.

Să scriem şi să predăm *ceea ce trebuie,* lucrurile de care societatea are nevoie şi în sensul pe care societatea-l pretinde ca să ne asculte. Să intrăm în lupta care nu se poate lipsi de noi, poate, dar departe de care noi însine nu însemnăm nimic. Pulsul preocupaţiilor noastre să bată în ritmul, fie şi înfrigurat, al timpului. Orice subiect am trata, îndată ce trecem de domeniul, pe care să-l ştim mărgini şi să-l concepem modest, al constatărilor nouă, cu care se îmbogăţeşte istoria, să-l interpretăm în sensul vremii noastre, să-i stoarcem ceea-ce această vreme doreşte pentru folosul ei. Să pornim dela societatea contemporană şi să revenim la dânsa. Vom face opera mare pe care în zilele lor o făceau un Michelet, un Guizot şi pe care ajunsesem a o desprețui fiindcă nu o mai puteam înţelege".[1]

Condus de aceste idei, cerea, încă în 1913, la congresul internaţional de studii istorice, în Londra, într'o comunicare magistrală: *Bazele necesare unei noi istorii a evului mediu,* în legătură cu necesităţile timpului de astăzi.

Pentru opera sa ştiinţifică bogată, temeinică şi originală, Iorga, precum am văzut, şi-a câştigat un mare renume peste graniţele ţării noastre, aşa încât astăzi şi de apuseni e recunoscut ca unul dintre cei mai mari şi străluciţi savanţi, care prin originalitatea ideilor a lărgit orizonturile ştiinţei istorice. De curând a publicat în 4 volume monumentala sa operă de sinteză a istoriei umanităţii în limba franceză[2].

Iorga îşi defineşte concepţia istorică originală, într'un cadru extrem de vast, în discursul său de recepţie la Academia Română (1911): Istoria trebuie să studieze şi înfăţişeze viaţa complexă a unui popor; credinţe şi datini, legi şi obiceiuri, desvoltarea claselor, activitatea economică, literatura şi arta. Dar viaţa unui popor e necontenit amestecată şi înrâurită de vieţile celorlalte popoare, deaceea e nevoe absolută de a cunoaşte istoria universală în toată întinderea şi adâncimea ei. „Astfel nici istoria universală la rândul ei nu va mai fi o culegere de istorii naţionale, grupate după motive geografice ori culturale, ci urmărirea acelor legături de cultură, de idei politice, de revărsări şi cuceriri pe toate terenurile, de strămutări, transformări, potenţări şi slăbiri, care trebuie să fie singurul ei domeniu. Pregătirea enciclopedică, nu e nicăiri o mai mare nevoe decât pentru istoricul vrednic de acest nume".

Această concepţie istorică, cu nesfârşite orizonturi şi cu adâncimile cele mai subtile, face pe Iorga să nu se oprească în cercetările sale numai la istoria Românilor, ci să treacă în largul ocean al istoriei universale, străbătând toate timpurile şi luând parte activă, şi de atâtea ori decisivă, în toate manifestările sociale, culturale şi politice.

Criticii vor găsi în această uriaşă activitate ştiinţifică şi mici greşeli, poate multe, dar să nu uite că soarele, cu toate petele sale de umbră, luminează şi încălzeşte peste veacuri pe toţi, după cum şi opera istorică a lui Iorga va străluci peste veacuri, câştigând admiraţia şi respectul generaţiilor viitoare.

10. *Omul politic.* Toată acţiunea şi amestecul lui Iorga în viaţa publică au plecat dela concepţia lui istorică, deaceea îl vedem şi-l simţim pretutindeni, luptând

[1] No. 718.
[2] No. 814.

www.dacoromanica.ro

pentru binele tuturor, chiar și când această mulțime ignorantă nu-l dorește, căci zice el: „om ești pentru oameni și în mijlocul lor trebuie să stai până la ceasul morții, nu pentru a le cruța sarcina de a se îngriji de tine, ci *pentru a primi sarcina de a te îngriji de ei*". Participarea sa așa de activă la îndreptarea vieții publice o justifică astfel: „istoricul făcând parte dintr'un popor, înfățișându-i viața, încălzindu-se astfel de toate silințele și credințele cheltuite în cursul epocelor, mișcat de nesfârșitele suferințe prin care a trebuit să treacă neamul său ca să ajungă până în timpul de față, având în sufletul său răsunetul tuturor timpurilor și tuturor înfrângerilor, câștigate și suferite timp de secole, — e un bătrân prin experiență al nației sale. Dacă nu-l întreabă alții, el e dator să vorbească, ținând la dispoziția contemporanilor învățături culese în vastul câmp al trecutului". Astfel Iorga își părăsește camera de cercetător al trecutului „pentru a se cobori în prezent și fără, a se impresiona de aceleași elementare patimi excluzătoare ale rațiunii, de care se pasionează ceilalți actori ai vieții contemporane, el aduce între contemporanii săi o înțelegere mai largă, formată la lunga și vasta sa școală a întregei experiențe umane, un idealism mai curat, produs de vedenia sfărâmării lamentabile a atâtor mari creațiuni cari țineau seama numai de elementele materiale de rezistență, un entuziasm mai cald pentru atingerea acelor superioare bunuri spre care omenirea a țintit totdeauna și pe care în epoci fericite le-a și atins în parte"[1].

Iorga prin exemplul vieții și faptelor sale a fost „în societatea românească contemporană încă nefixată și căzută prea repede spre căutarea pătimașă a mulțumirilor materiale ale vieții, cel mai înfocat mărturisitor al solidarității românești peste hotarele politice și de clasă, un amintitor neobosit al tradiției naționale, un predicător al unității de rasă și un descoperitor de idealuri naționale"[2].

Îndemnat de luptele politice ale partidelor, care nenoroceau țara, începe colaborarea la ziarul politic conservator al lui Nicolae Filipescu: „Epoca". Priveliștea vieții publice îl impresionează puternic și zice într'un articol: „Mi s'a părut că zăresc în viitor o priveliște și mai dureroasă: primejduirea vieții Statului nostru, la temeliile căreia săpaseră înșiși aceia cari pretindeau că-l servesc, și m'am cutremurat la gândul că veacuri întregi de silinți mai mult decât omenești, de suferinți ce nu-și pot găsi expresia în cuvinte, două mii de ani aproape de încordări și jertfe ar putea să ducă la sfârșitul acesta ticălos: peirea unui popor numeros, de nobilă origine, cu însușiri alese, smulgerea uneia din ramurile cele mai pline de sevă din trunchiul omenirii, pentrucă în România liberă astfel au voit o haită de politiciani lacomi și orbi"[3].

Întâia oară când Iorga ia parte la o întrunire politică, e la a partidului conservator de sub șefia lui P. P. Carp, în 19 Febr. 1906, în București. Toți fruntașii conservatori sunt prezenți: T. Rosetti, Titu Maiorescu, C. Olănescu, Al. Marghiloman, C. C. Arion, Delavrancea, Matei Cantacuzino, etc. Ziarul conservator „Epoca" unde se publică discursul lui Iorga, rostit cu acest prilej, are aceste cuvinte de prețuire: „D. N. Iorga, care apare pentru primadată într'o întrunire publică stârnește un adevărat entuziasm, atât prin adevărurile profunde pe care le rostește, cât și prin sarcasmul său.

[1] No. 705, p. 148—9.
[2] *Ibid.* p. 150.
[3] No. 956, p. 26.

www.dacoromanica.ro

Sinceritatea convingerilor impresionează adânc şi patriotismul ce se degajează din cuvântarea Dsale mişcă toate inimile."

Iată cum justifică participarea sa la această adunare a conservatorilor în partidul cărora nu s'a înscris niciodată, deşi avea unele afinităţi de concepţii politice cu el:

„Se întreabă, ce caut eu aici? Unde aşi putea găsi dacă nu aici ceea ce caut?... Dealtmintrelea nu sunt din acest moment, din momentul când vorbesc în această sală, în cercul de idei, în atmosfera, în sentimentele acestui partid; sunt mai vechiu de cum s'ar crede aici..."

A părăsit cărţile sale fiindcă a văzut cum dreptatea e strivită de nedreptatea biruitoare şi nu putea sta la o parte!

„Partidul conservator junimist e o academie politică, care înseamnă locul unde se cugetă asupra nevoilor adevărate ale unei ţări şi ale unui popor, locul unde se aleg mijloacele cele mai potrivite pentru a înălţa această ţară şi acest popor şi locul de unde porneşte către mulţimea aceea, către care trebuie să tindă, un cuvânt cinstit care cuprinde îndrumarea în anumite împrejurări."

Vorbeşte de majoritatea locuitorilor ţării, ţăranii, 4 milioane, către care trebuie îndreptat „un sfat luminător, o vorbă de milă, să li se arete un adevărat simţ de solidaritate cu dânşii, fiindcă niciodată o ţară nu e sigură câtă vreme cea mai mare parte din locuitorii ei nu sunt mulţumiţi cu soarta lor."

„Partidul liberal a măturat tot trecutul cu partea lui rea şi bună. A fi conservator înseamnă: a păstra din sfânta moştenire a poporului nostru partea trebuincioasă pentru desvoltarea noastră mai departe; a cerceta toate bunurile ce avem, a nu părăsi nimic din aceste bunuri de tradiţii de organizare, de cuminţenie şi de morală, a păstra toate lucrurile acelea şi a le folosi în deplină cunoştinţă de cauză, cu tot patriotismul, pentru desvoltarea acestei ţări." [1]

În 1907 e ales deputat al colegiului al II-lea din Iaşi. De atunci şi până astăzi a reprezentat interesele mari ale poporului român din toate părţile în Cameră ca nimeni altul. N'a fost nici o chestie importantă în care Iorga să nu-şi fi spus aici cuvântul său cuminte. Camera diferitelor partide i-a fost însă totdeauna ostilă, căci prin înfăptuirea reformelor preconizate de el, multe lucruri mari şi bune s'ar fi făcut şi multe rele şi nedreptăţi s'ar fi îndreptat. Discursurile lui politice ni-l înfăţişază ca pe cel mai mare orator parlamentar şi de mase. Propaganda lui politică a scos la suprafaţă reformele principale, ca de pildă: votul universal şi împroprietărirea ţăranilor, pe care Iorga le ceruse încă pela 1900 în ziarul Epoca, dar mai ales după ce pune bază partidului naţional democrat, în 1910, împreună cu prof. A, C. Cuza dela Iaşi. Programul acestui partid e plin de cele mai radicale reforme, din care până azi multe s'au realizat de alte partide, dar evident în alt spirit de dreptate şi moralitate decum le concepuse Iorga, care fixase cel dintâi, la 1910, că politica externă a României trebuie să plece dela conştiinţa unităţii neamului şi a intereselor lui solidare în toate privinţele.

Temeiul acestui nou partid politic e, după însăşi cuvintele şefului său, doc-

[1] Cuvântare publicată în ziarul *Epoca*, Bucureşti, 1906 Febr. 24 (No. 52).

www.dacoromanica.ro

trina naționalistă[1] „pe care dacă ai înțeles-o odată n'o poți părăsi, fiindcă nu există argumente care s'o poată distruge. Naționalismul e și un fel deosebit de a înțelege și judeca toate problemele curente ale vieții noastre politice, economice și culturale, că el, date fiind împrejurările dela noi în acest moment — nevoia prefacerii tuturor lucrurilor pe o bază de realitate care să ne fie proprie și să oglindească firea noastră — că el, deci, este în același timp și o notă morală.

Naționalismul nu admite pe acei cari-l îmbrățișază pentru *ajungerea unor ținte personale, de câștig sau de ambiție, fie și pe căile prevăzute de lege și admise nu numai de îngăduitoarea noastră morală, ci chiar de morala cea mai stricta.* Din potrivă el cere, pentru momente așa de mari ca aceste de astăzi, când e vorba de adevărata întemeiere a unei țări și de cea dintâi unire, măcar în sufletele unui neam, *desavârșita abdicare a egoismului* (ca și în socialism). Legătura e aici aceeași tendință de jertfă și nu un avânt deopotrivă către *bunurile vieții.*

Naționaliștii adevărați sunt un număr de oameni cu înțelegere, conștiință, hărnicie și caracter, care își dau seama, că un neam e o ființă organică, *un fapt viu al lumii,* care poate să fie ori să nu fie, să se ivească sau să moară, dar nu se poate preface în altă făptură organică. Și așa fiind el nu e chemat la alt ceva decât la *desavârșirea ființei* sale în folosul civilizațiunii universale, care răspândește asupra oamenilor lumină și fericire. Iar acei cari sunt printr'o fericită potrivire de împrejurări, în stare a-l conduce, trebuie să-și poată îndeplini prin virtute și patriotism, funcția superioară de-a servi scopurile naționale firești. Puterea lor nu este și nu poate fi ceva, care să decurgă din vre-o teorie de metafizică politică, ci potrivit cu simpla, dar puternica fizică politică, ea vine dela număr și însemnătatea rădăcinilor implântate în acel sol național, în acea brazdă a neamului, care singură poate da energia trebuitoare".[2]

„Naționalismul se razimă pe rosturile firești și de nevoile logice ale unei nații întregi, pe care o studiezi cum e și cum a fost, ca să vezi încotro te duce prin fatalitățile și aspirațiile ei.

Naționalism înseamnă iubirea și apărarea neamului tău mai presus de orice, înseamnă a iubi pe această cale omenirea, nu în relele și păcatele ei, ci în frumusețea și bunătatea ei ideală, în dreptatea și cuviința ei.

Patriotism înseamnă iubirea pământului țerii tale, nu pentru hrana ce ți-o dă, ci pentru amintirile legate de dânsul și pentru cât cuprinde el din viața neamului tău.

Naționalistul își iubește neamul și țara pentrucă sunt ale sale, pentrucă are datoria morală a le iubi. Le iubește ca pe părinții și copiii săi, supunându-se unei înalte porunci firești. Nu-i vede mai buni, mai frumoși decât sunt, ci-l doare de toate neajunsurile lor; nu iese în vileag cu mâinile în buzunar ca să-i laude, ci se străduiește ca să-i ajute. El nu pleacă să despoaie pe nimeni, dar să te ferească Dumnezeu să vii cu gânduri dușmănești de cotropire în casa unde sunt iubiții lui; să te

[1] Vezi pe larg desvoltată această doctrină în conferința ținută la Institutul social român din București, în 10 Dec. 1922. Vezi No. 454.

[2] Neamul Românesc, 1906, p. 951—53.

www.dacoromanica.ro

ferească Dumnezeu să-l batjocorești în auzul lui, căci împotrivă-ți se va ridica toată puterea ce este într'nsul!"[1].

În viața politică, care i-a adus atâtea desiluzii și amărăciuni, a fost totdeauna de o perfectă onestitate, unită cu o înaltă moralitate, ca și în viața sa privată. Curat în toate, a avut curajul ca nimeni în țară să spună tuturor adevărul, cât de crud, în față. A încercat să facă un mare partid politic în România nouă, dar n'a putut, pe deoparte fiind el o personalitate prea mare ca să poată fi cuprinsă într'un singur partid, iar dealtă parte din cauza meschinăriilor oamenilor politici, prea mici ca să stea alături de acest geniu, care singur reprezintă mai mult decât un partid. Prin muncă, învățătură și cinstea lui desăvârșită, s'a impus ca un factor național hotărîtor în viața neamului românesc. Partidul său fuzionase cu partidul național de sub conducerea lui I. Maniu, dar după un an de conveţuire grea și deosebiri de concepții și sisteme, fiecare și-a văzut de drumul său deosebit.

La întoarcerea regelui Carol în țară și preluarea domniei ce i se cuvenia de drept, a fost o îmbulzeală caracteristică a partidelor de a servi pe noul Domn, așa cum credeau ele după obiceiurile vechi, iar nu după vederile moderne ale Capului încoronat. Domnia nouă avea nevoie de oameni noi ca suflet, ca metode de lucru, în folosul țării. Cu fosilele politice ruginite nu se poate susține și îndrepta situația critică a unui stat și a unui popor.

Regele Carol a făcut apel la profesorul său N. Iorga, ca în aceste vremuri extrem de grele să primească cârmuirea țării. Iorga astăzi e primul ministru al României având în guvernul său oamenii cei de valoare, cari pot să-l ajute la îndreptarea multor nevoi ale statului. Alegerile libere i-au dat o mare majoritate parlamentară cu care poate guverna, nu ca partid, ci ca o uniune națională a tuturor forțelor politice active din țară, precum a și dorit-o însuși dela început.

Programul său de guvernare se deosebește de a celorlalte partide prin faptul că ce-a spus în opoziție face și la guvern. Se poate rezuma în cuvintele sale rostite la Sibiiu:

„Am venit pentru a păzi toate drepturile consfințite prin legi. Am venit pentru a însufleți poporul românesc dela un capăt la altul, pentru a-i da încrederea, care s'a măcinat în luptele cari ne-au făcut să pierdem 15 ani, cei mai scumpi din viața noastră națională de după războiu. Am venit ca să chem un întreg popor la acea încredere în sine, care a făcut puterea lui de-alungul veacurilor; am venit ca să chem la frăție pe cei mai îndușmăniți, am venit ca să chem la solidaritate pe cei cari au ajuns să nu se mai poată privi ca prieteni unii în ochii celorlalți; am venit să vă chem pe toți la datinele cele mai bune pe care o politică fără orizont, fără onestitate și fără cruțare pentru banul țării, asvârlit pe toate ferestrile, le-au sfărâmat. Acesta este scopul venirii mele la guvern. Eu am sarcina de a curăța țara, și o voiu curăța".

Sprijinit de Rege și țară, Iorga va duce la realizare ideile sale politice de a salva țara și neamul din ghiarele politicianismului putred și a le croi un nou drum de propășire.

[1] *Ibid.*, no. 66 (din 24 Dec.).

www.dacoromanica.ro

BIBLIOGRAFIA

OPERELOR D-LUI NICOLAE IORGA

I. STUDII RELATIVE LA ISTORIA ŞI LITERATURA ROMÂNILOR

1. Manolache Drăghici în Arhiva societăţii ştiinţifice şi literare, I, Iaşi, 1889—90, no. 6, pp. 682—698.
2. Vasile Alexandri în Revista nouă, III, Bucureşti, 1890, no. 6—8, pp. 201—9, 242—9, 293—9.
3. Incercări de critică ştiinţifică: Veronica Micle şi Ion Creangă în Convorbiri literare, XXIV, Bucureşti, 1890, pp. 56 69, 244—58.
4. Poetul D. A. Naum în ziarul Lupta, VIII, Bucureşti, 1891, nrile. 1315, 1321, 1327, 1337.
5. Neculai Bălcescu în Revista nouă, IV (1891), no. 6—7 pp. 201—225.
6. Neculai Filimon, Ibid., no. 8—9, pp. 281—299.
7. O scrisoare inedită a lui N. Bălcescu, Ibid., nrile. 8—9, pp. 353—355.
8. Sfârşitul veacului al XVIII-lea în ţările române după o carte anonimă de călătorie în Arhiva soc. ştiinţ. şi literare, III, Iaşi, 1892, pp. 196—220, 308.
9. Maiolino Bisaccioni şi Războaiele civile în Moldova, Ibid., pp. 645 51, 704—26.
10. Schiţe din literatura românească, I, Iaşi [1893], p. 202 (cuprinde de aici no. 2, 5—6); II, Iaşi [1894], p. 192 (cuprinde de aici şi no. 3—4).
11. Călătoriile lui Domenico Sestini în Arhiva soc. ştiinţ. şi literare, IV (1893), pp. 571—589.
12. O scrisoare a lui Iacov I-iu regele Britaniei relative la afacerile Moldovei, Ibid., pp. 108—111.
13. Grigore Alexandrescu în revista Vatra, I, Bucureşti, 1894, pp. 670—75.
14. Scrieri gramaticale şi didactice ale lui Petru Cercel, Voevodul Munteniei, în Arhiva soc. ştiinţ. şi lit., V (1894), pp. 261—264 = 511 514.
15. Două scrisori între Ioan Calimach, Domnul Moldovei, şi ambasadorul engles Mitchell (1760), Ibid., pp. 355—358.
16. O familie domnească în exil (Petru Şchiopul) în Vatra, I (1894) pp. 725—6, 757—60; II (1895) pp. 7—8, 39—40, 259—64, 295—99, 325—28.

Această bibliografie nu cuprinde sutele de dări de seamă pline de atâtea ori de observaţii şi ştiri nouă asupra diferitelor cărţi istorice, nici miile de articole literare, culturale şi politice din ziare şi reviste (titlurile lor sunt publicate până în lunie 1913 în ŞT. METEŞ, *Ce a scris N. Iorga. Viaţa şi opera lui*, Bucureşti, 1913, p. LXXVII + 160). Toate lămuririle privitoare la studiile istorice până în lunie 1921 sunt cuprinse în cartea ŞT. METEŞ, *Activitatea istorică a lui N. Iorga*, Bucureşti, 1921, p. XXXII + 415.

www.dacoromanica.ro

17. Scrisori ale unei familii domnești din Muntenia și Moldova în veacul al XVI-lea în Arhiva soc. științ. și lit., VI (1895), pp. 111—132.
18. Notițe istorice, Ibid., pp. 104—5.
19. Basta și Mihai Viteazul (conferință), București, 1895, p. 63.
20. Acte și fragmente cu privire la istoria Românilor, București, I, 1895, pp. 400+ LXI + ab; II, 1896, pp. 740 + XCI + ab; III, 1897, pp. 107 + V.
21. Contribuțiuni la istoria Munteniei în a doua jumătate a secolului al XVI-lea în Analele Academiei Române, secț. istorică, XVIII (1896), pp. 1—112.
22. Un călător engles în țările românești înainte de Eterie în Arhiva soc. științ. și lit., VII (1896), pp. 10—36.
23. Pretendenți domnești în sec. al XVI-lea în An. Ac. Rom., secț. ist., XIX (1897), pp. 193—275.

Documente privitoare la istoria Românilor, în Colecția Hurmuzaki, ediția Academiei Române, București:

24. X (1897), Rapoarte consulare prusiene din Iași și București (1763—1844), pp. CXXXII + 694;
25. XI (1900), Acte din secolul al XVI-lea relative mai ales la Domnia și viața lui Petru Vodă Șchiopul, pp. CLVI + 909 + XLIV;
26. XII (1903), Acte relative la războaiele lui Mihai Viteazul (1594—1602), pp. XC + 1281 + XXXIV;
27. XIV (1915, 1917), Documente grecești, partea I (1320—1716), pp. XLVIII + 776; partea II (1716—1777), pp. XXVII + 779—1288;
28. XV (1912—13), Acte și scrisori din arhivele orașelor ardelene Bistrița, Brașov Sibiu, partea I (1358—1600), pp. LXXVIII + 775); partea II (1600—1825), pp. CIII + 779—1815.
29. Călători ambasadori și misionari în țările noastre și asupra țărilor noastre în Buletinul geografic, București, 1898, pp. 51—129.
30. Două documente din arhivele raguzane relative la un sol trimis la Veneția de Basarab Neagoe în Arhiva soc. științ. și lit., IX (1898), pp. 66—69.
31. Lupta Românilor cu Turcii dela Mihai Viteazul încoace (conferință), București, 1898. p. 50.
32. Cultura română supt Fanarioți (conferință), București, 1898, p. 58.
33. Manuscripte din biblioteci străine relative la istoria Românilor, I, în An. Ac. Rom., secț. ist., XX (1898), p. 58 = 197—254; II, Ibid., XXI (1899), p. 108.
34. Documente nouă în mare parte românești relative la Petru Șchiopul și Mihai Viteazul, Ibid., XX (1898), pp. 68 = 435—502,
35. Documente românești din arhivele Bistriței. Scrisori domnești și private, București, I (1899), pp. CXVI + 103; II (1900), pp. XLIX + 147.
36. Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe, ed. Acad. Rom., București, 1899, p. 410.
37. Socotelile Brașovului și scrisori către Sfat în sec. al XVIII-lea în An. Ac. Rom., secț. ist., XXI (1899), pp. 162 = 109—270.
38. Socotelile Sibiului, Ibid., p. 32 = 271—302.

www.dacoromanica.ro

39. Cronice muntene în secolul al XVII-lea, Ibid., pp. 160 = 303—462.
40. O scrisoare a lui Le Quien către Nicolae Vodă Mavrocordat în Arhiva soc. ştiinţ. şi lit., X (1899), pp. 132—134.
41. Studii de istorie şi istorie literară în Literatura şi arta română, IV, Bucureşti, 1899, pp. 17—28, 138—149, 401—407.
42. Documente geografice, Bucureşti, 1900, p. 32.
43. Relaţiile comerciale ale ţărilor noastre cu Lembergul, Bucureşti, 1900, p. 114.
44. O scurtă istorie a lui Mihai Viteazul în amintirea celor săvârşite acum trei sute de ani, Bucureşti, 1900, p. 116.
45. Studii asupra istoriei Românilor în sec. al XVII-lea (Cei dintâi ani din domnia lui Vasile Lupu), Bucureşti, 1900, p. 53.
46. Istoria României contemporane şi Fr. Damé, Bucureşti, 1900, p. 62.
47. Nouveaux matériaux pour servir à l'histoire de Jacques Basilikos l'Heraclide dit le Despote, prince de Moldavie, Bucureşti, 1900, pp. XXVI + 93.
48. Regeste de documente mai mult interne (1526—1626) pentru a servi la înţelegerea documentelor interne şi străine ce formează vol. XI din Hurmuzaki, Bucureşti, 1900, p. 25 = 887—909.
49. Străini oaspeţi ai Principatelor în secolul al XVIII-lea în Literatura şi arta română, V, Bucureşti, 1900, pp. 23—42.
50. Un testament din sec. al XVII-lea, Ibid., p. 176—180.
51. O manifestaţie de conştiinţă, Ibid., pp. 749—752.
52. Două hotărîri domneşti tipărite din sec. al XVIII-lea în Noua revistă română, I-II, Bucureşti, 1900, pp. 353—355.
53. Un pretendent la tronul muntean: Dumitraşcu Vodă Cercel în Omagiu lui Titu Maiorescu, Bucureşti, 1900, pp. 154—162.
54. Un vechiu răvaş şi o conspiraţie de demult în Convorbiri literare, XXXIV, Bucureşti, 1900, pp, 270—73.
55. Un mănunchiu de vechi documente româneşti, Ibid., pp. 616—623.
56. Două scrisori româneşti ale lui Gheorghe Ştefan Vodă, Ibid., pp. 926—928.
57. Lupta pentru stăpânirea Vidinului în 1365—69 şi politica lui Vladislav Vodă faţă de Unguri, Ibid., pp. 962—999.
58. Istoria lui Mihai Viteazul pentru poporul românesc, Bucureşti, 1901, p. 127; ediţia II, Bucureşti, 1919, p. 74.
59. Călătoriile în Rusia ale preotului bănăţean Mihai Popovici (1770), Arad, 1901, p. 48.
60. Documente privitoare la Constantin Vodă Brâncoveanu. Domnia şi sfârşitul lui, Bucureşti, 1901, pp. XXIV + 177.

Studii şi Documente cu privire la istoria Românilor, Bucureşti:

61. I-II. Propaganda catolică în Principatele române. Socotelile Bistriţei. Acte relative la istoria cultului catolic în principate, 1901, pp. XLIX + 536.
62. III. Fragmente de cronici şi ştiri despre cronicari. Istoria sârbească, 1901, pp. LXXXI + 104,

www.dacoromanica.ro

63. IV. Legaturile Principatelor române cu Ardealul dela 1601 până la 1699, 1902, pp. CCCXX + 345.
64. V. Cărți domnești, zapise și răvașe cu note explicative, 1903, I, pp. VII + 720.
65. VI. Cărți domnești, zapise și răvașe cu note explicative, 1904, II, pp. XI + 660.
66. VII. Cărți domnești, zapise și răvașe cu note explicative, 1904, III, p, 283.
67. VIII. Scrisori de boieri și negustori olteni către casa de negoț sibiană Hagi Pop. Note genealogice asupra mai multor familii, 1906, pp. LXXI + 203.
68. IX. Povestiri, scrisori și cronici, 1905, p. 225.
69. XI. Documente și regeste documentare, 1906, p. 307.
70. XIV. Hârtii din arhiva mănăstirii Hurezului. Mănăstirea Hurezului: desvoltarea și viața ei, 1907, pp. XLV + 386.
71. XVI. Diferite documente cu note explicative, 1909, pp. IX + 453.
72. XVIII. partea II: Scrisori și alte acte privitoare la Unirea Principatelor, 1909, p. 104.
73. XIX. Documente diferite, Văleni, 1910, p. 130.
74. XX. Diferite documente externe, Văleni, 1911, p. 540.
75. XXI. Felurite documente interne, Văleni, 1911, p. 615.
76. XXII. Felurite documente interne, Văleni, 1913, pp. 40 + 474.
77. XXIII. Documente externe din Galiția, Rusia și Țerile de jos, Văleni, 1913, p. 519.
78. Contribuții la istoria lui Mihai Viteazul în Convorbiri literare, XXXV (1901), p. 94—6.
79. Lucruri nouă despe Vlad Țepeș, Ibid., pp. 149—161.
80. Un document dela Despot. Un act românesc dela 1600, Ibid., p. 191.
81. O mărturie nouă asupra luptei lui Basarab cu Ungurii, Ibid., p. 285—6.
82. Relațiile Moldovei cu Polonia după documente noui. Petru Rareș și politica sa față de Polonia, Ibid., pp. 324 352, 391—419.
83. O nouă mărturie asupra luptelor dintre Dan al II-lea și Radu Praznaglava, Ibid., p. 383 - 4.
84. Cu privire la luptele lui Mircea cu Turcii, Ibid., pp. 473 76.
85. Mama lui Constantin Vodă Basarab, Ibid., pp. 810—12.
86. Viața unui Mitropolit de altă dată: Filaret al II-lea, Ibid., 999 - 1009, 1101—1137.
87. Istoria lui Mihai Viteazul, Ibid., XXXVI (1902), pp. 67—74, 136—152, 233—244, 337—50, 416—30, 513—21, 611—33, 973—93, 1072 1082.
88. Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea, București, 1902, I, p. 552; II, p. III + 640; Tabla numerelor cu acte și lămuriri întregită, p. 61.
89. Istoria literaturii religioase a Românilor până la 1688, București, 1904, p. VII + 243.
90. Istoria literaturii române din veacul al XIX în legătură cu desvoltarea culturală a neamului, București, 1907, I (1821- 1840), p. 325; II (1840—1848), p. 257; III (1848—1866), Văleni, p. 348; — ed. II. Văleni, I (până la 1688), 1925, p. 400 (cuprinde de aici no. 89, o parte din no. 88, vol. II și no. 172); II (până 1750), 1928 p. 613 (cuprinde de aici no. 88, vol. I).
91. Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a principatelor române, București, 1902, p. 184.
92. Scènes et histoires du passé roumain, București, 1902, p. 53.
93. Operile lui Constantin Cantacuzino Stolnicul, București, 1902, pp. XLIV + 180.

www.dacoromanica.ro

94. Despre Cantacuzini. Studii istorice, București, 1902, p. CLXIII.
95. Documente privitoare la familia Cantacuzino, București, 1902, p. 360.
96. „Gencalogia Cantacuzinilor" de Banul Mihai Cantacuzino, București 1902, p. XI + 565.
97. Documente privitoare la familia Callimachi, București, 1902—3, I, pp. CCXV + 605; II pp. XXXVIII + 770.
98. „Istoria Domnilor Țării-Românești" de Const. Căpitanul Filipescu, București, 1902, pp. XXXIX + 223.
99. Sate și preoți din Ardeal, București, 1902, p. V + 349.
100. Manuscriptele mănăstirii Cernica în Biserica ortodoxă română, XXVI, București, 1902, pp. V + 349.
101. Note critice asupra culegerilor de documente interne românești, București, 1903, p. 34.
102. Despre adunarea și tipărirea izvoarelor relative la istoria Românilor. Rolul și misiunea Academiei Române în Prinos lui D. A. Sturdza, București, 1903, pp. 1—127.
103. Note cu privire la Ioan Mihail Cigala, Ibid., pp. 290 - 300.
104. Un act ardelean nou de danie dela Mihai Vodă în Convorbiri literare, XXXVII (1903), pp. 705—709.
105. „Braga Voevod" (Vlad) al Țării Românești (1535), Ibid., pp. 1043—1045.
106. Corespondența lui Știrbei Vodă, București, 1904, p. IX + 655.
107. Două biblioteci de mănăstiri: Ghighiu și Argeș, București, 1904, p. 64.
108. Istoria lui Ștefan-cel-Mare pentru poporul românesc (cu note), București, 1904 p. 375.
109. Viața și faptele Mitropolitului Veniamin Costache (1768-1846), București, 1904, p. 79.
110. Mărunțișuri istorice din Ungaria, Budapesta, 1904, p. 61.
111. Încă ceva despre Vlad Țepeș și Ștefan-cel-Mare în Convorbiri literare, XXXVIII (1904), pp. 381—83.
112. Ceva nou despre Unirea Principatelor, Ibid., pp. 550—565.
113. Ceva nou despre mama lui Ștefan-cel-Mare, Ibid., pp. 748—49.
114. Mărunțișuri de istorie românească, Ibid., pp. 866—73, 413—16.
115. Ștefan-cel-Mare, Mihai Viteazul și Mitropolia Ardealului în An. Ac. Rom., sec. ist., XXVII (1904), p. 35.
116. Câteva manuscripte și documente din țară și străinătate relative la istoria Românilor, I, Ibid., p. 16=65—78; II, Ibid., XXVIII (1905), p. 26=505—529.
117. Viața lui Alexandru Vodă Callimachi, Domnul Moldovei cu prilejul descoperirii testamentului său, Ibid., XXVII, p. 20=79 - 98.
118. Indreptări și întregiri la istoria Românilor (după acte descoperite în arhivele săsești), Ibid., p. 42 = 99—140.
119. Nichifor Dascălul, exarh patriarhal, și legăturile lui cu țările noastre (1580 1599), Ibid., pp. 18 = 183 200.
120. Viața și domnia lui Barbu Dimitrie Știrbei, Domn al Țării Românești, I, Ibid., p. 24 = 324—46; II, Ibid., XXVIII (1905), p. 156.

www.dacoromanica.ro

121. Cateva documente de cea mai veche limbă românească (secolul al XV-lea), Ibid., secţ. literară, XXVIII (1925), p. 17 = 99—115.

Contribuţii la istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea:

122. I. Scriitori bisericeşti, Ibid., p. 58 = 185—240;
123. II. Scriitori mireni, Ibid., p. 30 = 241—270;
124. III. Scriitori greci cu un adaus la scriitorii bisericeşti, Ibid., XXIX (1906), p. 31.
125. Oameni şi fapte din trecutul românesc, Bucureşti, 1905, p. 123 (cuprinde de aici no. 16).
126. Pomenirea lui Ştefan-cel-Mare, Bucureşti, 1905, p. 108 + 22 planşe.
127. Inscripţii din bisericile României, I, Bucureşti, 1905, p. VI + 312; fascicola II, Bucureşti, 1907, p. 58 = 317—374.
128. Inscripţii din bisericile României, (= Studii şi documente, XV), II, 1908, p. 381.
129. Marturii istorice privitoare la viaţa şi domnia lui Ştirbei-Vodă, Bucureşti, 1905, p. 735.
130. Istoria Românilor în chipuri şi icoane, I, Bucureşti, 1905 p. VI + 222; II, p. 250; — ediţia a II cuprinde toate 3 vol. + de aici no. 354, Craiova, 1923, p. 334,
131. Geschichte des rumänischen Volkes in Rahmen seiner Staatsbildungen, Gotha, 1905, I, (c. 1550), p. XIV + 402; II, p. XIII + 541; în traducerea românească, Bucureşti, 1922, I, p. 327; II, Văleni, 1925, p. 200; III, Văleni, 1927, p. 259; IV, Văleni, 1927—8, partea I, p. 131; part. II, p. 195.
132. Trei chipuri din veacul al XVII-lea. O nepoată a lui Lăpuşneanu; cumnata lui Mihai Viteazul; începutul lui Socol din Cornăţeni in Convorbiri literare, XXXIX (1905), pp. 113—121.
133. Observaţii de cronologie cu privire la Moldova în epoca lui Alexandru-cel-Bun, Ibid., pp. 746—751.
134. Braşovul şi Românii. Scrisori şi lămuriri, (= Studii şi documente, X), Bucureşti, 1905, p. 455.
135. Părerile unui român (P. Poienaru) din 1831 despre viaţa economică englesă, în Viaţa ştiinţifică, Bucureşti, 1906. no. 5 — 8 pp. 111—15, 146—149.
136. „Domnul Tudor" din Vladimir, Bucureşti, 1906, p, 110; ed. II, 1921, p. 128.
137. Negustori şi breslaşi bucureşteni din epoca Unirii în Convorbiri literare, XL (1906), pp. 300—303.
138. Scrisori şi inscripţii ardelene şi maramureşene I, (= Studii şi documente, XII), 1906, Bucureşti, pp. LXVI + 303; II. (=Studii şi documente, XII), 1906, p. 336.
139. Un boier oltean la Karlsbad în 1797: Călătoria lui Barbu Ştirbei în Apus în An. Ac. Rom., secţ. ist., XXIX (1906), p. 17 = 215—231.
140. Câteva fărâme din corespondenţa lui Alex. Vodă Ghica, Domn şi Caimacam al Ţării-Româneşti, Ibid., p. 20 = 256—272.
141. Contribuţii la istoria învăţământului în ţară şi în străinătate (1780—1830), Ibid., secţ. lit. XXIX, p. 26 = 33—58.
142. Cărţi şi scriitori români din veacurile XVIII—XIX, Ibid., p. 34 = 165—198.

www.dacoromanica.ro

143. Negoțul și meșteșugurile în trecutul românesc (=Istoria Românilor în chipuri și icoane, III), București, 1906, p. 263.
144. Scurtă privire asupra vieții neamului nostru în Luceafărul, VI, Sibiu, 1906, no. 13—16, p. 264—270.
145. Orașe oltene și mai ales Craiova pe pragul vremilor noi (1760—1830) în Convorbiri literare, XLI (1907), pp. 56—69, 146—157; ed. II, Craiova, 1925, p. 23.
146. O alegere de episcopi moldoveni (1557—8) în Răvașul, V, Cluj, 1907, p. 153—6.
147. Constatări istorice cu privire la viața agrară a Românilor, (= Studii și documente, XVIII, part. I.), 1907, p. 91;
148. Ceva despre Ardealul românesc, Năsăud, 1907, p. 48.
149. Vechile biblioteci românești în Floarea darurilor, I, București, 1907, p. 65—82.
150. Ce carte învățau odată femeile la noi, Ibid., p. 129—145.
151. Craiova și Unirea, Ibid., p. 193—203, 262—269.
152. Documente și însemnări istorice diferite, Ibid., II, pp. 33—35, 51, 75, 89, 113—15, 119—20, 129—132, 193, 195, 257—59, 433—35.
153. Istoria bisericii românești și a vieții religioase a Românilor, I (c. 1700), Văleni, 1908 pp. VII + 431; II, Văleni, 1909, p. 480; ed. II. Văleni, 1925.
154. Viața lui Mihai Viteazul povestită de un om din acele vremuri (cu note), Văleni, 1908, p. 70.
155. Istoria Românilor pentru poporul românesc, Văleni, 1908, p. 352; au apărut mai multe ediții întregite.
156. Un vechiu vad de vrăjmășie [Râmnicul-Sărat] între Români (conferință), Văleni, 1908, p. 16.
157. A cui e Dunărea? (conferință), Văleni, 1908, p. 14.
158. Un martor străin al păcatelor noastre: Călătorul frances: G. Le Clerc din 1860, (conferință) Văleni, 1908, p. 16.
159. Trecutul unei reședințe regale: Sinaia, (conferință) Văleni, 1909 p. 16.
160. Din faptele strămbunilor. Povestiri ale cronicarilor, Văleni, 1909, p. VIII + 218. ed. II, București, 1923.
161. Einiges allgemeines über den siebenbürgisch-deutschen Einfluss auf das rumänische Volk in ältere Zeit în revista Die Karpathen, II, Brașov, 1909, pp. 261—65.
162. Cuvântări de înmormântare și pomenire din veacul al XVII până la 1840, Văleni, 1909, p. 138.
163. Mesagii, proclamații și scrisori oficiale ale lui Cuza-Vodă, Văleni, 1909, p. 230.
164. Unirea Principatelor (1859), Văleni, 1909, p. 119.
165. Herodot, traducere românească dela 1645, Văleni, 1909, p. VII + 553.
166. Viața românească a Ardealului (conferință) în Calendarul Ligei Culturale, Văleni, 1909, p. 17—71.
167. Cuza-Vodă și dușmanii săi a doua zi după detronare (conferință), Văleni, 1909, p. 16.
168. Note istorice în Neamul Românesc literar, I, Văleni, 1909, p. 295—6, 448—9, 493, 662—3.

www.dacoromanica.ro

169. Călatoriile unui Ardelean de I. Codru Drăguşanu, Văleni, 1910, p. XVIII + 350.
170. Viaţa femeilor în trecutul românesc, Văleni, 1910, p. 218.
171. Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie, Văleni, 1910, p. VIII + 334.
172. Balada populară românească. Originea şi ciclurile ei, Văleni, 1910, p. 32.
173. Les éléments originaux de l'ancienne civilisation roumaine în Revue de Roumanie, I, Bucureşti, 1910, pp. 139—151.
174. Istoria armatei româneşti, I (până la 1599), Văleni, 1910, p. IV + 428; II, Bucureşti, 1919, p. 234; ed. II, Bucureşti, 1929—30, I, p. 383, II, p. 256.
175. Viaţa şi Domnia lui Barbu Dimitrie Ştirbei, Domn al Ţării-Româneşti (1849—56), Văleni, 1910 p. 40 (cuprinde de aici no. 120 completat).
176. Note istorice în Calendarul Neamului Românesc, II, Văleni, 1910 pp. 64, 80.
177. Ştiri despre veacul al XVIII-lea în ţările noastre după corespondenţe diplomatice streine în An. Ac. Rom., secţ. ist., XXXII (1910): I (1700—1750), p. 39; II (1750—1812), pp. 72 = 569—640.
178. Doamna lui Ieremie Vodă, Ibid., p. 59 = 1019—1177.
179. Francisc Rákoczy al II-lea, învietorul conştiinţei naţionale ungureşti şi Românii, Ibid., XXXIII (1911), p. 33.
180. Un călător italian în Turcia şi Moldova în timpul războiului cu Polonia, Ibid., pp. 26 = 35—60.
181. Carol al XII-lea, Petru cel Mare şi ţerile noastre, Ibid., p. 57 = 71—127 + 4 stampe.
182. Câteva note despre cronicele şi tradiţia noastră istorică, Ibid., p. 18 = 129—146.
183. Alte lămuriri despre veacul al XVIII-lea după izvoare apusene: Luarea Basarabiei şi Moruzeştii, Ibid., p. 39 = 147—185.
184. Răscoala Seimenilor împotriva lui Mateiu Basarab, Ibid., p. 24 = 187—210.
185. Ceva despre ocupaţiunea austriacă în anii 1789—91, Ibid., p. 55 = 211—265.
186. Partea Românilor din Ardeal şi Ungaria în cultura românească, Ibid., p. 31 = 767—797.
187. Un biruitor: Radu Vodă Şerban, Văleni, 1911 p. 49.
188. Scrisori Domneşti, Văleni, 1911 pp. VIII + 214; ed. II, Văleni, 1925.
189. Românii din Ardeal la 1780, după un călător italian (Sestini) în Calendarul Ligii Culturale, Văleni, 1911.
190. Breve storia dei Rumeni, con speciale considerazione delle relazioni coll'Italia, Văleni, 1911 p. 176.
191. Scrisori de boieri, Văleni, 1912, p. VIII + 162 + IV; ed. II, Văleni, 1925.
192. Mănăstirea Hurezului. Desvoltarea şi viaţa ei, Văleni, 1912, p. 77.
193. Femeile în viaţa neamului nostru, Văleni, 1912, p. 200 (reproduce de aici şi no. 170).
194. Portul popular românesc (conferinţă), Văleni, 1912, p. 40.
195. Basarabia noastră (= Studii şi documente, XXIV), Văleni, 1912, pp. 175 + II.
196. Pagini despre Basarabia de astăzi, Văleni, 1912, p. 112.
197. Mănăstirea Neamţului. Desvoltarea şi viaţa ei, Văleni, 1912, p. II + 91; ed. II. Manastirea Neamţu, 1925, p. IV + 104.

www.dacoromanica.ro

198. România, vecinii săi și chestiunea Orientului, Valeni, 1912, p. II + 260.
199. Nevoia reînoirii cunoștințelor istorice în învățământul secundar (conferință), Văleni, 1912, p. 43.
200. Rolul tradiției în creșterea femeilor române (conferință), Văleni, 1912, p. 76.
201. Însemnătatea Românilor în istoria universală (trei lecții pentru A. S. Principele Carol la cursurile din Văleni), Văleni, 1912, p. 49.
202. Les Roumains et le nouvel état des choses en Orient, Văleni, 1912, p. 19.
203. Note de călători străini despre Români în Neamul Românesc literar, IV, Văleni, 1912, p. 160, 207.
204. Familia Tăutul în legătură cu biserica din Bălinești și despre neamul Tăutul, Ibid., p. 164—168, 237—239.
205. Breasla blănarilor din Botoșani, Catastihul și actele ei în An. Ac. Rom., secț. ist., XXXIV (1912), p. 34.
206. Pagini din istoria culturală: 1. Privilegiul din 1815 al Târgului Frumos. — 2. Din viața moșnenilor vieri ai ținutului Săcuenilor, Ibid., p. 60 = 35—94 + 2 stampe.
207. Contribuții la istoria bisericii noastre: 1. Despre Mănăstirea Neamțului. — 2. Bălinești, Ibid., p. 35 = 453—487.
208. Gheorghe Asachi ca tipograf și editor după catalogul lui din 1847, Ibid., p. 25 = 743—67.
209. Politica Austriei față de Unire, Ibid., p. 30 = 835—64.
210. Un ofițer român în oastea lui Carol al XII-lea, Ibid., p. 5 = 865—69.
211. * Însemnătatea ținuturilor de peste Prut pentru istoria Românilor și pentru folclorul românesc, Ibid., p. 12 = 1031—42.
212. * Plângerea lui Ioan Sandu Sturza Vodă împotriva sudiților străini din Moldova, Ibid., XXXV (1913), p. 11.
213. * Din ținuturile pierdute. Boieri și răzeși în Bucovina și Basarabia în cele dintâi decenii după anexare, Ibid., p. 13 - 91.
214. * Câteva știri nouă privitoare la istoria Românilor, Ibid., p. 23 = 93—115.
215. * Două plângeri ale episcopului de Râmnic Galaction (1821), Ibid., p. 6 = 159 - 164.
216. * Versuri nouă ale lui Ienachiță Văcărescu, Ibid., p. 9 = 165 173.
217. * Ucraina moldovenească, Ibid., p. 14 = 347 360.
218. * Barbu Știrbei ca educator, Ibid., p. 10 = 175—184.
219. * Condițiile de politică generală în care s'au întemeiat bisericile românești în veacul al XIV—XV-lea, Ibid., p. 25 = 387—411.
220. * Două tradiții istorice în Balcani: a Italiei și Românilor, Ibid., p. 413 429.
221. Politica externă a popoarelor agricole (conferință), Văleni, 1913, p. 38.
222. Corespondența lui Dimitrie Aman, negustor din Craiova (1794—1834), (= Studii și documente, XXV), Văleni, 1913, pp. XV + 255.
223. Până când s'a întrebuințat limba românească oficială în Basarabia în Drum drept II, Văleni, 1913, p. 68—73.

* Toate studiile notate cu acest semn sunt publicate și în traducere franceză în Bulletin de la section historique de l'Académie Roumaine, vol. I—X, XII (1912 - 1925).

www.dacoromanica.ro

224. Relations entre Serbes et Roumains, Văleni, 1913, pp. 27.
225. Relazioni dei Rumeni colla Venezia (1504) în Omagiu lui Monticolo, Roma, 1913.
226. Istoria delle moderne revoluzioni della Valachia con la descrizioni del paese, natura, costumi, riti e religioni degli abitanti, de Del Chiaro, (= Studii şi documente, XXIX), Văleni, 1913, p. 249.
227. Acţiunea militară a României. In Bulgaria cu ostaşii noştri, Bucureşti, 1913, p. 254; ed. II, Bucureşti, 1914, p. 293 (cuprinde de aici şi no. 202 în trad. românească).
228. Les premières relations entre l'Angleterre et les pays roumains du Danube (1427—1611) în Mélanges offerts à Charles Bémont, Paris, 1913, pp. 559—580.
229. Viaţa şi domnia lui Constantin Vodă Brâncoveanu, (= Studii şi documente, XXX), Văleni, 1914, p. 213.
230[a]. Valoarea politică a lui Constantin Brâncoveanu (conferinţă), Văleni, 1914 p. 52
230[b]. Pagini ioaiale despre regele Carol, Văleni, 1914, p. 706.
231. Legături culturale între Bucovina şi Principatele române (conferinţă), Văleni, 1914, p. 26.
232. Quelques mots sur les relations entre les Roumains et le peuple turc., Bucureşti, 1914, p. 24.
233. * Armenii şi Românii: o paralelă istorică în An. Ac. Rom., secţ. ist., XXXVI (1914), p. 38.
234. * Ostaşii dela Prut cu un act dela Alexandru cel Bun, Ibid., p. 20 = 131—150.
235. * Ceva despre episcopul maramureşan Iosif Stoica. — Câteva fragmente de vechi cazanii româneşti, Ibid., p. 151—164.
236. * Istoria Evreilor în ţerile noastre, Ibid., p. 165 - 205.
237. * Vasile Lupu ca următor al Impăraţilor de Răsărit în tutelarea Patriharhiei de Constantinopol şi a bisericii ortodoxe, Ibid., p. 206—236.
238. * Clopotul dăruit de Caragheorghe, întemeietorul Serbiei, bisericii satului Topola (1811), Ibid., p. 237—247.
239. * Două inscripţii noui găsite la mănăstirea Bistriţa, Ibid., p. 441—445.
240. * Muntele Atos şi legăturile cu ţerile noastre, Ibid., p, 447.—517.
241. * Steagul lui Mihnea Vodă Radu în muzeul istoric din Belgrad, Ibid., p. 12 =529—40.
242. * Contribuţii documentare la istoria Olteniei în veacul al XIX-lea, Ibid., p. 711—730.
243. * Renegaţii în trecutul ţerilor noastre şi al neamului românesc, Ibid., p. 799—806.
244. * Fundaţiunile religioase ale Domnilor români în Orient, Ibid., p. 18 = 863—80.
245. * Fundaţiunile Domnilor români în Epir, Ibid., p. 881—915.
246. * Oaspeţi balcanici la noi în secolul al XIX-lea. — Un act românesc dela începătorul culturii bulgare Dr. Veron. — Fiul lui Milenco Stoicovici în Oltenia, Ibid., p. 917—21.
247. * O hartă a Ţării Româneşti din a. 1780 şi un geograf dobrogean, Ibid., p. 923—930.
248. * Nouă documente basarabene, Ibid., p. 931—947.
249. * Pilda bunilor Domni din trecut faţă de şcoala românească, Ibid., XXXVII (1915), p. 77—120.
250. * Scrisori inedite ale lui Tudor Vladimirescu din anii 1814—15, Ibid., p. 40=121—160.

www.dacoromanica.ro

251. *Activitatea culturală a lui Constantin Vodă Brâncoveanu și scopurile Academiei Române, Ibid., p. 18 = 161 — 177.
252. *Opera de istoric a regelui Carol, Ibid., p. 10 = 178 — 188.
253. *Neamul Agarici, răzeșii Fălcieni și Vasluieni, Ibid., p. 189 — 204.
254. *Din legăturile noastre cu Sârbii. Corespondența românească a Voievozilor de Cladova, Ibid., p. 15 = 229—243.
255. *Privilegiul Șangăilor dela Târgu-Ocna, Ibid., p. 245—63.
256. *Câteva știri despre comerțul nostru în sec. al XVII — XVIII-lea, Ibid., p. 17=305—21,
257. *Câteva lămuriri nouă cu privire la istoria Românilor, Ibid., p. 28 = 451—78.
258. *Faze sufletești și cărți reprezentative la Români cu specială privire la legăturile „Alexandriei" cu Mihai Viteazul, Ibid., p. 61 = 545—605.
259. Oltenia și Serbia (conferința), Văleni, 1915, p. 31.
260. Un témoin roumain de la translation des cendres de Napoléon I-er în Revue des études Napoléoniennes, Paris, 1914—5.
261. Quelques observations sur la communauté politique entre Roumains et Serbes à l'époque plus ancienne în Bulletin par l'étude de l'Europe sud-orientale, II, Văleni, 1915, p. 191—98.
262. Situația agrară, economică și socială a Olteniei în epoca lui Tudor Vladimirescu, Văleni, 1915, pp. XXVI + 423.
263. Ce este un monument istoric ? (conferință), Văleni, 1915, p. 24.
264. Albania și România (lecție), Văleni, 1915, p. 15.
265. Spiritul public și literatura în epoca Unirii (conferință), București, 1915.
266. Regele Carol și Franța (lecție) în Neamul Românesc, 1915, no. 48.
267. La Roumanie et le principe des nationalités în publ. Le droit des nationalités, Paris, 1915, pp. 63—65.
268. Desvoltarea ideii unității politice a Românilor, Văleni, 1915, p. 100.
269. Istoria comerțului românesc, I, (până la 1700), Văleni, 1914, p. 359; II, (epoca mai nouă), București, 1923, p. 210; ed. II, București, 1925, I. p. 327; II, p. 210.
270. Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria, Văleni, 1915, I (până la mișcarea lui Horea) p. VI + 460; II, (Dela Horea înainte), p. XV + 291.
271. Histoire des Roumains de Transylvaine et de Hongrie, București, 1915—6, I, p. 414; II, p. 404.
272. La question roumaine en Autriche et Hongrie. d'après des publications récentes, București, 1915, p. 48.
273. Partea lui Napoleon al III-lea în Unirea Principatelor, Văleni, 1915, p. 15.
274. Venezia ed i paesi romeni del Danubio fino al 1600, Venezia, 1915, pp. 291—312.
275. Stema Moldovei pe clopotnița din Todireni (Burdujeni) în Buletinul Com. Mon. Istorice, 1915, p. 130—140.
276. O „eroină revoluționară" Ana Ipătescu din 1848 în București în Revista istorică, I, Văleni, 1915, pp. 26—31.
277. Incercări de a da în Moldova, înainte de 1821, un caracter oficial limbii grecești, Ibid., pp. 31—33.
278. Chestiunea rutenească în Bucovina, Ibid., p. 45—56; II (1916), p. 80.

www.dacoromanica.ro

279. O mărturie despre Români (1565), Ibid., I, p. 65—69.
280. Note despre vechea Bucovină, Ibid., p. 85—87.
281. Ciubăr Vodă, Ibid., p. 126—29.
282. Un sol sas la Praga al lui Mihai Viteazul, Ibid., p. 165—68.
283. Ştiri nouă despre biserica Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului, Ibid., II (1916), p. 7 8.
284. Revoluţia din 1848 şi emigraţia, Ibid., p. 181—186.
285. Studii, note şi documente istorice diverse, Ibid., I, pp. 17—18, 20—26, 33—5. 57 61, 73—77, 87—103, 114—21, 140—45, 215—26; II, p. 10—18, 25—27, 30, 79 80, 83—101, 125—6, 141—151, 159—64, 179—80, 192—4, 196—202.
286. Din vechile legături ale Românilor cu Bulgaria (1878—82) în Neamul Românesc, 1916, nrele. 40—1, 43, 47.
287. Un stat de pradă: Bulgaria, Ibid., nrele. 44—46, 48—52.
288. Dunărea şi Dobrogea în războiul din Crimeia, Ibid., nrele. 63—4.
289. Relaţiile franco-române, Ibid., no. 72, 77, 84—5, 91, 94—5, 100—101, 111.
290. Cum se face o noblețe, Ibid., no. 79, 81—2.
291. Latinitatea familiei noastre regale, Ibid., no. 116—117.
292. Ştiri şi note istorice, Ibid., no. 64—5, 74, 79, 81—2, 90—1, 96—7, 99, 104, 109, 112, 115.
293. Desvoltarea statului român, Bucureşti, 1916, p. 17.
294. Hongrois et Roumains il y a cinquante ans in Bulletin de l'Institut, etc., Valeni, III (1916), p. 105—113.
295. Acte româneşti din Ardeal privitoare în cea mai mare parte la legăturile Secuilor cu Moldova în Buletinul Com. Ist. a României, II, Bucureşti, 1916, p. XI + 179—272.
296. Povestea unui băiat dela ţară (Biografia lui Vasile Mateiescu scrisă de el însuşi), Văleni, 1916, p. 91.
297. Politica externă a regelui Carol, Bucureşti, 1916, p. 311; ed. II, Bucureşti, 1923, p. 324.
298. Cel dintâiu învăţător de ideal naţional: Gheorghe Lazăr, Bucureşti, 1916, p. 93.
299. Câteva ştiri nouă relative la legăturile noastre cu biserica constantinopolitană în a doua jumătate a sec. al XVII-lea în An. Ac. Rom., secţ. ist., XXXVIII (1916), p. 20.
300. In legătură cu Biblia din 1688 şi Biblia din 1667 a lui Nicolae Milescu, Ibid., p. 17=35 53.
301. *Carpaţii în luptele dintre Români şi Unguri, Ibid., p. 28=79—106.
302. *Sârbi, Bulgari şi Români în Peninsula balcanică în evul mediu, Ibid., p. 20 107—126.
303. *Amănunte din istoria noastră în veacul al XIX-lea, Ibid., p. 377—445.
304. *Iordache Olimpiotul vânzătorul lui Tudor Vladimirescu, Ibid., p. 13 = 447—459.
305. *Două contribuţii la istoria bisericească a Românilor, Ibid., p. 23 = 461—83.
306. *Legăturile Românilor cu Ruşii apuseni şi cu teritoriul zis „ucrainian", Ibid., pp. 733—93,

www.dacoromanica.ro

307. Ceva mai mult despre viața noastră culturală și literară în veacul al XVIII-lea, Ibid., p. 43 = 795—837.
308. Originea și sensul direcțiilor politice în trecutul țărilor noastre, Ibid., p. 21 – 921—41.
309. Alte note despre cultura și viața socială românească subt vechiul regim, Ibid., XXXIX (1916), p. 34.
310. Un reprezentant al elenismului în Moldova subt vechiul regim: Constantin Evnomie. — Cu note asupra familiei Hurmuzaki, Ibid., p. 16 34—50.
311. Din relațiile franco-române. Un scriitor frances despre Români și un scriitor român în Franța; Elias Regnault și Grigorie Gănescu, Ibid., p. 22 = 91 112.
312. Sufletul românesc (lecții pentru viitorii ofițeri) în Neamul Românesc, Iași, 1916, no. 160—2; 1917 no. 1—2, 4, 7—8.
313. Développement de la question rurale en Roumanie, Iași, 1917, p. 58.
314. Histoire des relations anglo-roumaines, Iași, 1917, p. 173.
315. Histoire des relations russo-roumaines, Iași, 1917, p. 368.
316. Droits nationaux et politiques des Roumains dans la Dobrogea, Iași, 1917, p. 91; traducere în românește, București, 1924, p. 73.
317. Histoire des Roumains de Bucovine à partir de l'annexion autrichienne (1775 – 1914), Iași, 1917, p. 122.
318. Legăturile cu aliații noștri în Calendarul Neamului Românesc pe 1917, Iași, p. 22—54; trad. francesă, Iași, 1917, p. 46.
319. Câteva scrisori ale poetului Const. Conachi, Ibid., p. 114—125.
320. Cinci documente românești în An. Ac. Rom., desbateri, XXXVII (1915), p. 49—51; XXXVIII (1916), p. 63.
321. O cronică nebăgată în seamă în Revista istorică, III, Iași, 1917, p. 1 9.
322. Despre cronica lui Gheorghe Brancovici, Ibid., p. 9—15.
323. Mormântul lui Manoli-Vodă-Ruset, Ibid., p. 120.
324. Note istorice, Ibid., no. 5, 8, 30—32, 35.
325. România și Apusul în revista engleză New Europa, Londra, 1917, Ianuarie.
326. Note și documente istorice diverse în Revista istorică, IV, Iași, 1918, pp. 1 20, 93—5, 100—6, 139—47, 151—64.
327. Cele dintâi scrieri ale lui Const. Negruzzi, Ibid., pp. 21—95.
328. Un scriitor țeran: Ioan Codru Drăgușanu, Ibid., pp. 95—109.
329. Oaspeți ruși în Moldova și oaspeți moldoveni în Moscova în Neamul Românesc, Iași, 1918, no. 67.
330. Un poet bucovinean: Vasile Bumbac, Ibid., no. 93—103.
331. Bucovina și literatura românească, Ibid., no. 106—109.
332. Muntele nostru în literatura românească, Ibid., no. 104, 114, 116.
333. Mihail Kogălniceanu (com. la Acad. Rom.), Ibid., no. 292, 294 5, 297—8.
334. Ideia Daciei românești (conferință), Ibid., no. 329.
335. România care a fost și România care trebuie să fie, Ibid., no. 342—352.
336. Românii de peste Nistru. Pentru a-i ajuta in lupta lor, Iași, 1918, p. 47; traducere franceză, Văleni, 1925, p. 39.

www.dacoromanica.ro

337. Continuitatea spiritului românesc în Basarabia, Iaşi, 1918, p. 33.
338. Politica lui Mihai Viteazul. Originea şi însemnătatea ei actuală, Iaşi, 1918, p. 25.
339. Histoire des relations entre la France et les Roumains, Paris, 1917, p. VII+200; ed. II, Paris, 1918, pp. XV + 282.
340. Note şi însemnări istorice în Neamul Românesc, Iaşi, 1918, no. 19, 67, 71, 74, 68, 95, 100—2, 105, 108—10, 113—120, 122, 126—130, 133, 138, 144—5, 147, 150, 155—6, 163, 195, 196, 209, 216, 223, 237, 243, 249—50, 278, 285.
341. Istoria Românilor din Peninsula balcanică (Albania, Macedonia, Epir, Tesalia, etc.), Bucureşti, 1919, p. 75; trad. franceză, Bucureşti 1919, p. VII+67+1 hartă.
342. *Sfătuitorul bizantin al lui Mihai Viteazul: Mitropolitul Dionisie Rali Paleologul în Revista istorică, V, Bucureşti 1919, pp. 26—35.
343. Danii româneşti în Cipru, Ibid., p. 47—8.
344. *Relaţii culturale greco-române, Ibid., p. 65—80, 198.
345. *Cele dintâi cristalizări de stat ale Românilor, Ibid., p. 103—113.
346. *Locul Românilor în desvoltarea vieţii sufleteşti a popoarelor romanice, Ibid., pp. 114—125.
347. *Mihnea Radu Vodă (cel Rău) şi uciderea boierilor munteni, Ibid., p. 162—170.
348. *O foaie de popularizare igienică şi economică la 1844—5. Rolul fraţilor Vârnav în Renaşterea românească, Ibid., p. 170—187.
349. Un sat de vieri: Odobeştii, Ibid., p. 224—31.
350. Din scrisul nostru despre noi, Ibid., p. 232—54.
351. *Un educator frances: Antonin Roques, Ibid., p. 254 67 = 354 367.
352. *Unchiul lui Ştefan-cel-Mare, Ibid., p. 267—270 = 367—370.
353. Drepturile Românilor asupra teritoriului lor naţional, Bucureşti, 1919, p. 20; trad. franceză, Bucureşti, 1909, p. 33.
354. Medicii şi medicina în trecutul românesc, Bucureşti, 1919, p. 43.
355. Conferinţe bucovinene, Bucureşti, 1919, p. 106.
356. Introducerea ştiinţelor în învăţământul românesc (conferinţă), Bucureşti, 1919, p. 34.
357. Geschichte der Rumänen în Weltgeschichte, ed. Helmolt, Leipzig, 1919, pp. 396—432, bibl. 501—2.
358. Hotare de stat şi hotare etnice în Neamul Românesc, Bucureşti, 1919, no. 124.
359. Expansiunea românească şi colonizaţia străină, Ibid., no. 128.
360. Rolul Românilor în latinitate, Ibid., no. 130—31; trad. franceză, Bucureşti, 1919, p. 21; trad. italiană, Roma, 1920, p. 17.
361. Sur l'école et l'église roumaines en Dobrogea avant l'annexion roumaine în La Dobrogea Roumaine, Bucureşti, 1919, p. 97—100.
362. Comemorarea lui Mihai Viteazul (la Ac. Rom.), Ibid., no. 262.
363. Soarta faimei lui Mihai Viteazul (conferinţă), Ibid., no. 273—83.
364. Sate şi oameni din Dobrogea românească, Ibid., no. 35—6, 72—3.
365. Ce s'a schimbat în Bucovina, Ibid., no. 221—22, 224—27, 243—4, 246.
366. Opera de naţionalizare în Basarabia, Ibid., no. 247—51, 259.
367. Vechea noastră cooperaţie, Ibid., no. 284—287.

www.dacoromanica.ro

368. Insemnări istorice în Revista istorică, V, București, 1919, pp. 93 100, 371—2.
369. Rasa, valoarea istorică și locul Românilor în desvoltarea umanității în An. Ac. Rom., seria II, desbateri, XXXIX (1916—19), București, 1921, pp. 403—420.
370. Istoria Românilor prin călători, București, I (până la jumătatea sec. al XVII-lea) 1919, p. 287; II (până la 1800), 1921, p. 250; III (până în zilele noastre), 1922, p. 269; și adause, București, 1922, p. 86 — ed. II, Văleni, 1928—9, I, p. 373; II, p. 288; III, p. 352; IV, p. 226.
371. Dealungul hotarelor noastre pe Nistru în Neamul Românesc, 1919 no. 125.
372. Hotarul etnic dinspre Apus: printre Bucovineni și Maramureșeni, Ibid., no. 127.
373. Desvoltarea politicei externe a poporului românesc, Ibid., 1920, no. 5—8, 10—14, 16—7.
374. Comemorarea lui Cuza Vodă, Ibid., no. 69.
375. Conștiința națională românească dela Mihai Viteazul până astăzi, Ibid., no. 162—165, 171—181.
376. Soarta rămășițelor lui Mihai Viteazul, Ibid., no. 187—188.
377. Drumuri vechi (conf. la Școala de poduri și șosele), București, 1920, p. 23.
378. Iosif Moesiodax, geograf de Cernavoda în Arhiva Dobrogei, vol. II, (1919), București, 1920, p. 6—8.
379. Le meilleur livre sur les Roumains à l'époque de l'union des Principautés (Thibault-Lefebvre) în Bulletin de la section historique de l'Académie Roumaine, V—VIII (1920), p. 104—21.
380. Anthologie de la littérature roumaine des origines au XX-e siècle, Paris, 1920, pp. XXXI + 311 (în colaborare cu S. Gorceix).
381. * Note despre Unirea românească în Revista istorică, VI, București, 1920, p. 1—11.
382. Școala și opera tipografică a fraților Cristidi, Ibid., pp. 11—14.
383. Lucruri nouă găsite în Basarabia, Ibid., p. 69—95.
384. Lucien Repey și cele dintâi „Istorii Universale" în românește, Ibid., pp. 225—236.
385. Un romantic poet al unității naționale: Romulus Scriban, Ibid., p. 162—69.
386. * Vechimea porumbului la noi, Ibid., p. 170—175.
387. * Românii în câteva noi izvoare apusene, Ibid., p. 139—201.
388. Un negustor bucureștean acum o sută de ani, Ibid., p. 201 206.
389. Note istorice, Ibid., pp. 62—3, 66—7, 119—21, 123—4, 260—4, 267—70, 272—5.
390. * Cele mai vechi cronici ungurești și trecutul Românilor: I. Epoca arpadiană în Revista istorică, VII (1921), pp. 1—22; II Epoca angevină, Ibid., VIII (1922), pp. 10—27.
391. Istoria țării prin cei mici, Ibid., VII, pp. 26—62.
392. Lupta lui Mihai Racoviță cu boierii rebeli, Ibid., pp. 62—67.
393. Nichifor Theotokis și Moldova, Ibid., p. 67—70.
394. Insemnările unui pribeag, Ibid., p. 70—74.
395. Contribuții la istoria mai nouă a literaturii românești. Ceva despre Const. Conachi, Ibid., pp. 85—106.
396. Alte știri despre literatura românească în sec. al XVIII-lea, Ibid., pp. 106—116.
397. Câteva note de istorie românească, Ibid., p. 117—20.

www.dacoromanica.ro

398. Constantin Vodă Ipsilanti şi revoluţia sârbească, Ibid., pp. 139—43.
399. Donaţiile româneşti pentru mănăstirile din Marea de Marmara, Ibid., p. 143—47.
400. Un secretar apusean în vremea Fanarioţilor, Ibid., p. 161—2.
401. Diverse documente şi însemnări, Ibid., 171—6, 176—80.
402. Corespondenţa lui Capodistria cu Ioan Vodă Caragea (1817—27), Ibid., p. 181—99; VIII, p. 27—40.
403. Ştiri mărunte de istorie românească, Ibid., VII, pp. 209—226.
404. Călătoria lui Spallanzani în Ţara-Românească în Gazeta Transilvaniei, Braşov, 1921, Martie.
405. Roumains et Grecs au cours des siècles, Bucureşti, 1921, p. 55.
406. Nouvelles notes sur les relations entre Roumains et Grecs in Bulletin de l'Institut, etc., VIII (1921), pp. 1—12.
407. Deux cloches serbes en Roumanie, Ibid., p. 58.
408. Mihail Kogălniceanu, scriitorul, omul politic şi Românul, Bucureşti, 1921, p. 209.
409. Latinitatea în Balcani şi Românii din Macedonia în Neamul Românesc, Bucureşti, 1921, no. 96—98, 100—115, 119.
410. Vrancea şi Vrâncenii, Ibid., no. 88—94.
411. Activitatea politică şi literară a lui Ion Brătianu, Ibid., no. 116—121.
412. Naţionalităţile din România, Ibid., no. 143—145.
413. Schimbarea de direcţie şi de caracter a comerţului românesc în sec. al XIX (conferinţă), Bucureşti, 1921, p. 30.
414. La o sută de ani după moartea lui Petru Maior (cuvântare la Acad. Rom.), Bucureşti, 1921, p. 11.
415. Kurze Geschichte des romänischen Volkes für die romänischen Bürger deutscher Nation, Braşov, 1921, p. 16.
416. La littérature roumaine (conferinţă) în Le courrier franco-roumain, II, Paris, 1921, no. 35 şi urm.
417. L'esprit public en Roumanie (conferinţă la Comitetul naţional de studii sociale şi politice din Paris), Paris, 1921, p. 35.
418. Vechimea şi originea elementului românesc din părţile Bihariei, Oradia, 1921, p. 16.
419. Centenarul Domnilor pământeni (comunicare la Acad. Rom.) în Neamul Românesc, 1921, no. 222.
420. Izvoarele contemporane asupra mişcării lui Tudor Vladimirescu, Bucureşti, 1921, pp. XVI + 423.
421. Comemorarea lui Tudor Vladimirescu (com. la Acad. Rom.), în Neamul Românesc, Bucureşti, 1921, Iunie.
422. Părinţii şi satul lui Tudor în Lamura, II, Bucureşti, 1921, pp. 710—715.
423. Tudor şi Ardelenii în Transilvania, Sibiu, 1921, pp. 346—7.
424. Leon Sapieha şi Mihai Viteazul în Bulletin de la sect. hist. de l'Acad. Roumaine, IX (1921), pp. 79—82.
425. Polonais et Roumains. Relations politiques, économiques et culturales, Ibid., pp. 88—170; ediţie aparte p. 95 + 15 ilustraţii.
426. Introduction à l'étude de la Roumanie et des Roumains (conferinţe la Şcoala

www.dacoromanica.ro

interaliată de înalte studii sociale din Paris), Paris, 1921, p. 20; ed. II, București, 1927, p. 50; traducere italiană, Roma, 1921, p. 63; traducere românească, Beiuș, 1922, p. 59.

427. La vérité sur le passé et le présent de la Bessarabie, București, 1922, p. 75.
428. *Molière și Românii (cuvânt comemorativ la Acad. Rom.) în Revista istorică, VIII, București, 1922, pp. 1—10.
429. Documente nouă de istorie românească, Ibid., p. 81—95.
430. Mormântul lui Vladislav-Vodă, Ibid., pp. 125—7.
431. Documente ardelene, muntene și moldovene, Ibid., 115—6, 143—154.
432. Un cântec ardelenesc nou. — Documente doljene, (comunicare la Acad. Rom.), Ibid., pp. 161—179.
433. Relations entre Serbes et Roumains, București, 1922, p. 51.
434. Români și Slavi. — Români și Unguri, (conferințe la Institutul de studii sud-est european), București, 1922, p. 56.
435. Istoricul constituției românești (conferință la Institutul social rom.), București, 1922, p. 20.
436. Solidaritatea românească la începutul secolului al XIX-lea, în Cugetul Românesc, I, București, 1922, no. 8—9 pp. 97—113.
437. Despre Mihail Cogălniceanu (comunicare la Ac. Rom.) în An. Ac. Rom., desbateri, 1922 (XLI), pp. 219—31.
438. L'âme roumaine moderne. Le poète Michel Eminesco în Revue bleue, LX, Paris, 1922, pp. 469—73.
439. Istoria presei românești, București, 1922, p. 192.
440. Le problème paysan en Roumanie în La Revue de Genève, Geneva, 1922, no. 20, pp. 247—258.
441. Generația dela 1840—48 față de concepțiile unității politice a poporului român, (comunicare la Acad. Rom.) în Neamul Românesc, 1922, no. 115, 120.
442. Cum trăia un pictor acum 60 ani. — Scrisori ale pictorului Aman în Ramuri, XVI, Craiova, 1922, pp. 81—86, 97—101.
443. Regionalism oltean (conferință la Craiova) în Arhivele Olteniei, Craiova, 1922, no. 1, p. 5—10.
444. Partea Olteniei la literatura românească (conferință la Craiova), Ibid., I (1922), p. 10—15.
445. Histoire des Roumains et de leur civilisation, Paris, 1920, pp. XVIII + 289; ed. II franceză, București, 1922, p. XII + 266; trad. engleză, Londra, 1925, p. XII + 284 + 1 hartă; trad. italiană, Milano, 1928, p. VII + 447; trad. germană, Sibiu, 1929, p. 375; trad. românească, Văleni, 1930, p. 301.
446. Despre curentul literar dela Semănătorul (conferință la Caransebeș) în Foaia diecezană, Caransebeș, 1922 no. 28 (Iulie).
447. Considerații asupra literaturii românești în desvoltarea și perspectivele ei în Adevărul literar, III, seria III, București, 1922, no. 66 p. 1.
448. Geneza lui Eminescu, Ibid., no. 72, p. 1—2.
449. Un contemporan al lui Alexandri. — Poetul Gh. Baronzi, Ibid., no. 79 p. 1—2.

www.dacoromanica.ro

450. Portrete şi scene istorice româneşti în Ilustraţia, XI, Bucureşti, 1922, no. 2, p. 2.
451. Ceva nou despre Avram Iancu, în Transilvania, LIII, Sibiu, 1922, pp. 563—5.
452. Regele Ferdinand. Cu prilejul încoronării, Bucureşti, 1923, p. 108 + pl.
453. Regina Maria. Cu prilejul încoronării, Bucureşti, 1923, p. 92 + pl.
454. Doctrina naţionalistă (conferinţă la Institutul social român), Bucureşti, 1923, p. 13.
455. Les nationalités en Transylvanie roumaine în Revue de Genève, Geneva, 1923, no. 32, pp. 229—237.
456. L'orthodoxie latine in Revue bleue, Paris, (LXI) 1923, no. 13, p. 437—439.
457. Rapporti politici tra l'Italia e la Romania în Pubblicazioni del' Istituto per l'Europa orientale, Roma, 1923, pp. 9—15.
458. Note asupra carnetului de pictori români din sec. al XVII—XVIII-lea în Actes du Congrès de l'histoire de l'art, Paris, I, 1923.
459. Cum s'a făcut România de azi în Cugetul Românesc, II, Bucureşti, 1923, pp. 97—109.
460. Rolul monetei în trecutul nostru în Buletinul Inst. economic românesc, II, Bucureşti, 1923, no. 11.
461. Germanisarea României (conferinţă) în Ramuri, Craiova, 1923, pp. 285—93, 306—13.
462. Spre unitatea naţională, (conferinţă la Universitatea pop. din Văleni) în Junimea literară, XII, Cernăuţi, 1923, pp. 7—19.
463. Influenţele italiene asupra literaturii române (conferinţă) în Adevărul literar, 1923, no. 120—1.
464. O fabrică de hârtie lângă Cozia, în Arhivele Olteniei, II (1923), pp. 345—6.
465. *Un colaborator frances al Unirii Principatelor: Paul Bataillard în An. Ac. Rom., seria III, secţ. ist., I (1923), p. 14.
466. La situation de la Roumanie (conferinţă la Comitetul naţional de studii sociale şi politice din Paris), Paris, 1923, p. 39.
467. Études roumaines I: Influences étrangères sur la nation roumaine (conferinţe la Sorbonna), Paris, 1923, p. 91.
468. Şcoala satului pe vremuri (1825) în Lamura, V, Bucureşti, 1923, pp. 1—5.
469. Elementele culturii româneşti. Originea şi caracterul lor în Gândirea, III, Bucureşti, 1923, pp. 145—147.
470. Correspondance diplomatique roumaine sous le roi Charles I-er, Paris, 1923, p. XXXIX + 350.
471. Raguse et les Roumains în Bulletin de l'Institut, etc., X (1923), pp. 33—44.
472. Un „comte de Valachie" en Occident, Ibid., pp. 112—3.
473. Din propaganda în Apus pentru Unirea Principatelor în Revista istorică, IX (1923), pp. 1—5.
474. Victor Place şi Unirea Principatelor, Ibid., pp. 53—65.
475. Din pribegia lui Gheorghe Ştefan Vodă, Ibid., pp 97—103.
476. O nouă carte privitoare la Românii din Balcani, Ibid., p. 113—4.
477. Inceputurile episcopiei de Buzău, Ibid., p. 173—77.
478. Incă un călător frances la noi, Ibid., p. 177—79.
479. Lucruri nouă despre Compania grecească, Ibid., pp. 181—2.

www.dacoromanica.ro

480. Diverse documente, Ibid., pp. 46—8, 104—7, 114—5.
481. Un mănunchiu de acte prahovene (1648—1831) în Revista Arhivelor, I, București, 1924, pp. 3—7.
482. Dimitrie Cantemir în Cultura, I, Cluj, 1924, pp. 2—11.
483. Choses d'Orient et de Roumanie (conferințe în Polonia), București, 1924, p. 92.
484. Roumains et Tchécoslovaques (3 conferințe la Universitatea din Praga), Praga, 1923, p. 29.
485. Banii lui Cuza-Vodă în Bulet. soc. numismatice, IV, București, 1924, no. 11—12, p. 82.
486. Note asupra încă unui „Câmpulung" muntean: Chioajdele, Cernăuți, 1924, p. 10 (extras din Codrul Cosminului, I, Cernăuți, 1924).
487. Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei în Buletinul Com. Istorice a României, III, București, 1924, p. 1—42.
488. Documente, mai ales argeșene, Ibid., p. 75—111.
489. Cinq conférences sur le sud-est de l'Europe. Paix roumaine, idées politiques du sud-est européen, art populaire roumain, București, 1924, p. 87.
490. Le grec dans les pays roumains (documents de grec vulgaire), comunicație la Congresul de Bizantinologie din București în Bulletin de la sect. hist. de l'Acad. Roum. XI, București, 1924, pp. 137—141.
491. Inscripții și note din biserici în Revista istorică, X (1924), pp. 61—69, 199, 240; XI, p. 109, 228—9, 252, 316—7; XII, p. 255—6; XV, p. 265—74.
492. Diferite documente, Ibid., X, pp. 58—61, 117—21, 126—7, 130—1, 194—204 249—50, 264, 270—8.
493. Frați păgâni ai lui Radu Mihnea, Ibid., p. 81—2.
494. Lucruri nouă despre Șincai, Ibid.. p. 82—3.
495. Mezzofanti și Românii, Ibid., pp. 103—4.
496. Românii și lupta dela Lepanto, Ibid., p. 106—7.
497. O episcopie de suprimat: cea dela Galați (Făgăraș), Ibid., pp. 178—9.
498. Mormântul lui Petru-Vodă Mircea (1569), Ibid., p. 180—1.
499. Aprovizionarea armatei lui Vodă Mavrogheni, Ibid., pp. 184—6.
500. Un poet grec despre noi, Ibid., p. 190.
501. O hotărnicie episcopală, Ibid., pp. 253—55.
502. Un cioban dascăl din epoca de transiție a culturii noastre în An. Ac. Rom., seria III, secț. ist., II (1924), p. 10.
503. Note polone, Ibid., p. 18 + IV.
504. Domnița Anca și patronajul ei literar. O prigonire politică sub Fanarioți, Ibid., IV (1924), p. 8.
505. I. Cea dintâi istorie universală tipărită în Transilvania, II. Moșiile familiei Beldy din Țara Românească, Ibid., p. 30.
506. Procesele călugărilor dela Sântilie și Gheorghe, pisarul leșesc, Ibid., p. 24.
507. Aportul Bucovinei în cultura românească (conferință), Cernăuți, 1925, p. 24.
508. Sur le blason des Princes roumains, în Revue Héraldique et Onomastique Bruxelles, 1925, p. 4.

www.dacoromanica.ro

509. Trei călatori în ţerile româneşti: Carroni, Rey, Kunisch, şi originea „Luceafărului" lui Eminescu, Ibid., V (1925), p. 16.
510. Lucruri noui despre Chilia şi Cetatea Albă, Ibid., p. 8.
511. O istorie a lui Mihai Viteazul de el însuşi, Ibid., p. 11.
512. Răsboiul nostru în note zilnice, (din 27 Iulie 1914—31 Martie 1917), Craiova, 1922—4, I, p. 371; II, p. 378; III, p. 360.
513. Scrisori de negustori, Văleni, 1925, p. XIV + 223.
514. Documente de pe Valea Teleajenului, Văleni, 1925, p. VII + 109.
515. Viaţa lui Constantin-Vodă Cantemir de Dimitrie Cantemir, text latin şi traducere românească, Bucureşti, 1925, p. XV + 126.
516. Manuscrisele dela mânăstirea Coşula (Botoşani) în An. Ac. Rom., desbateri, XLV (1925), p. 23—5.
517. Relations franco-roumaines în L'Illustration économique et financière, Paris, 1925, (supl. la no. din 7 Febr.) p. 11—15.
518. Les plus anciens états slavo-roumains sur la rive gauche du Danube (VII-e siècle în Revue des études slaves, V, Paris, 1925, p. 171—176.
519. Les écrivains réalistes en Roumanie comme témoins du changement de milieu au XIX-e siècle (conferinţe la Sorbona), Văleni, 1925, p. 131.
520. Unitatea naţională în literatura românească (conferinţă) în Ramuri, XIX, Craiova, 1925, p. 188—92.
521. La nature roumaine dans la poésie des Roumains în Revue de Genève, Geneva, 1925, p. 732—744.
522. Izvoade de cheltueli, socoteli, diate în Bul. Com. Ist. a României, IV, Văleni, 1925, p. 127—159.
523. Documente tecuciene şi bârlădene, Ibid., p. 163—180.
524. Une nouvelle théorie sur l'origine des Roumains în Revue historique, II, Văleni, 1925, p. 55—64.
525. Une description des pays roumains au XVII-e siècle (1688), Ibid., p. 344—5.
526. O scrisoare a lui Manole-Vodă (1770), în Revista istorică, XI, Văleni, 1925, p. 1—4.
527. Biblioteca lui Vodă Brâncoveanu la Hurez, Ibid., p. 4.
528. O notă polonă despre Principate la finele sec. al XVIII-lea, Ibid., p. 5.
529. Informaţii nouă despre vechiul comerţ român, Ibid., p. 6.
530. Colonia românească din Paris după condicile bisericii ei, Ibid., p. 7—9.
531. Ţamblac, Ibid., p. 13.
532. Scrisori de studenţi români la Paris (1865), Ibid., pp. 35—7.
533. O descriere olandesă a Principatelor (1687), Ibid., p. 37—43.
534. Dimitrie Cantemir în Rusia, Ibid., p. 137—147.
535. Legături culturale româno-polone, Ibid., p. 155—162.
536. Nouă isvoare despre campania munteană din 1595, Ibid., p. 162—170.
537. Din patimile apostolilor ardeleni, Ibid., p. 170—6.
538. O scrisoare a lui Despot (1562), Ibid.. 268—9.
539. O carte pentru copii satelor de N. Istrati, Ibid., p. 297.
540. Câteva cărţi rare din epoca Unirii, Ibid., p. 298—9.

www.dacoromanica.ro

541. Dialoguri greco-slavo-românești de pe la 1830, Ibid., p. 301—3.
542. O dedicație către Vodă Hangerli, Ibid., p. 304—5.
543. Diverse documente, Ibid., p. 47—55, 106—114, 204—220, 227—8, 305—8, 314—7; XII, p. 5—7, 33, 81, 119—121, 337.
544. Știri nouă despre Iuga-Vodă, Ibid., XII (1926), p. 81—83.
545. O carte despre Botoșani, Ibid., pp. 186—193.
546. Un evreu turcesc despre țerile noastre în secolul al XVIII-lea (1769), Ibid., pp. 297—307; XIII (1927), pp. 61—66, 120—129.
547. Documente urlățene în Bul. Com. Ist. a României, V (1926), pp. 177—315.
548. Viața românească în Ardeal (conferințe), Arad, 1926, p. 286.
549. Inceputul învățământului superior la Români (conferință), Chișinău, 1926, p. 8.
550. Un exemplar românesc al unei tipărituri coresiene și o publicație coresiană nouă în Almanahul graficei române, Craiova, 1926, p. 28—30
551. Introducere la I. Bogdan, Album paleografic, ed. Com. Ist. a României, București, 1926, p. 27 + 105 planșe.
552. Din trecutul istoric al orașului Brăila (conferință), Brăila, 1926, p. 32.
553. Activitatea istorică în România în cursul domniei Regelui Ferdinand (cuvântare la Ac. Rom., în An. Ac. Rom., desbateri, XLVI, 1926, pp. 209—215).
554. La société roumaine du XIXe siècle dans le théâtre roumain (conferințe la Sorbonna), Paris, 1926, p. 95.
555. Les origines et l'état actuel des nationalités dans la grande Roumanie în Arhiva pt. știință și reforma socială, VI, București, 1926, p. 18—35.
556. L'église autocéphale de Roumanie, ses origines et son rôle parmi les églises nationales d'Orient în l'Europe Nouvelle, IX, Paris, 1926, no. 419, p. 264 268.
557. Scrisori și zapise de meșteri români, București, 1926, p. VIII + 143.
558. O mărturie din 1404 a celor mai vechi „Moldoveni" în An. Ac. Rom., seria III, secț. ist., VI (1926), p. 4.
559. O tipăritură românească la Upsala, Ibid., p. 6 + 5 ilustrații.
560. Goleștii și alți elevi ai lui Töpffer în Geneva, Ibid., p. 7.
561. Știri nouă despre biblioteca Mavrocordaților și despre viața muntenească în timpul lui Constantin-Vodă Mavrocordat, Ibid., p. 36.
562. Cele mai vechi ctitorii de nemeși români din Ardeal (1408—9), Ibid., p. 4 + 6 planșe.
563. Foaia de zestre a unei Domnițe moldovene din 1587 și exilul venețian al familiei sale, Ibid., p. 28.
564. Noi acte românești din Sibiu, Ibid., VII (1927), p. 7 + XIII pl.
565. Momente istorice, Ibid., p. 10.
566. Informațiuni germane despre România și Basarabia pe la 1870, Ibid., p. 13.
567. Ultimele scrisori din țară către N. Bălcescu, Ibid., p. 18.
568. Incă un portret al lui Mihai Viteazul, Ibid., p. 2 + III ilustrații.
569. Istoria industriilor la Români, București, 1927, p. IX + 224.
570. Războiul de independență (1877—8), lecții la Universitatea pop. din Văleni, Văleni, 1927, p. 11.

www.dacoromanica.ro

571. Războiul pentru independenţa României. Acţiuni diplomatice şi stări de spirit, ed. Acad. Rom., Bucureşti, 1927, pp. 243 + 12 ilustraţii.
572. Două poesii necunoscute ale lui Ienachiţă Văcărescu în Omagiu lui I. Bianu, Bucureşti, 1927, p. 225—230.
573. Inscripţii din biserica din Stăncești (Prahova) în An. Ac. Rom., desbateri, XLVII (1927), p. 33—4.
574. Conferenze italiane sulla nazione rumena, (conferinţe la Universitatea din Roma şi Neapole), Milano, 1927, p. 55 + 10 planşe.
575. Histoire et historiens depuis cinquante ans en Roumanie în publicaţia jubilară de 50 ani „Revue historique", Paris, 1927, pp. 320—340.
576. Insemnări preoţeşti din Banat în Buletinul Com. ist. a României, VI, Bucureşti, 1927, pp. 1—10.
577. Câteva documente de drept din Vălenii de Munte, Ibid., pp. 11—20.
578. Acte botoşănene, Ibid., pp. 21—48; VIII (1929), pp. 5—13.
579. Trei documente vrâncene, Ibid., VI, p. 49—56.
580. Cronica lui Wavrin şi Românii, Ibid., p. 57—148.
581. Un vieux livre roumain sur la Serbie (1865) în Revue historique, IV (1927), pp. 25—29.
582. Deux lettres de princes roumains aux archives de Naples (1775), Ibid., p. 122—124.
583. Documents: Jacques Heraclide „le Despote" et un médecin du prince roumain N. Mavrocordato, Ibid., 124—6, 132.
584. L'élément roumain dans les annales serbes, Ibid., pp. 223—29.
585. Inscripţiile bisericii Retevoeşti—Muscel şi Zîrneşti. — O vizită domnească la monumente. — O cădelniţă dela mânăstirea Radu-Vodă din Bucureşti în Buletinul Com. Mon. Ist., XX (1927), p. 112.
586. Incă un călător german la noi: Paul Körnbach (1850) în Revista istorică, XIII, Văleni, 1927, p. 8—10.
587. Ştiri nouă despre istoria Românilor, Ibid., p. 11—19.
588. Cea mai veche antologie românească în limba franceză, Ibid., p. 43—4.
589. Mormântul dela Tismana, Ibid., 44.
590. Diferite documente, Ibid., pp. 71—74, 143—8, 283—7.
591. Bogdan P. Haşdeu (conferinţă), Ibid., p. 201—10.
592. O carte necunoscută (1858), Ibid., p. 233—6.
593. Cursul de istoria Românilor al lui Florian Aaron, Ibid., p. 256—272.
594. Olteni afară de Oltenia (conferinţă), Ibid., XIV (1928), p. 1—8
595. Drama lui Tudor într'o nouă lumină, Ibid., p. 27—33.
596. Acte privitoare la Grigorie Alex. Ghica (1775), Ibid., p. 55—64.
597. Acte din Vălenii de Munte şi Slănic, Ibid., p., 190—210.
598. Un popă de sat ardelean la Roma (1756), Ibid., p. 319—20.
599. Iurg Coriatovici în Moldova, Ibid., p. 320.
600. Bulgarii din Ardeal, Ibid., pp. 345—8.
601. Două cântece despre revoluţia din 1821, Ibid., pp. 348—50.
602. Espagnes et Roumanies (conf. la Madrid) în Revue historique, V (1928), p. 357—9.
603. Autonomia comerţului (conferinţă), Bucureşti, 1928, p. 26.

www.dacoromanica.ro

604. Drumurile de comerț creatoare ale statelor românești (conferință), București, 1928, ed. Inst. econ. rom., p. 18.
605. Ploeștii în războiul de independență (conferință), Ploești, 1928, p. 11 + 5 pl.
606. La littérature historique roumaine, (1921—26) compte-rendu in Bulletin d'information des sciences historiques en Europe orientale, Varșovia, 1928, p. 13.
607. Istoria învățământului românesc, Văleni, 1928, p. 350.
608. Imperiul Cumanilor și domnia lui Basarabă în An. Ac. Rom., seria III, secț. ist., vol. VIII (1928), p. 7.
609. O gospodărie moldovenească la 1777, după socotelile cronicarului Ioniță Canta, Ibid., p. 12.
610. Brodnicii și Românii, Ibid., p. 28.
611. Rătăcirile în Apus ale unui pretendent român, Ioan Bogdan, în secolul al XVI-lea, Ibid., pp. 18 + VI pl.
612. Francmasoni și conspiratori în Moldova secolului al XVIII-lea, Ibid., p. 4.
613. Din originile politicianismului român: O acțiune de opoziție pe vremea Fanarioților, Ibid., p. 14.
614. Informații spaniole despre războiul nostru pentru independență, Ibid., p. 13 + XXII pl.
615. Cronicile turcești ca isvor pentru istoria Românilor, Ibid., IX (1928), p, 22.
616. Un boier de provincie în timpul Eteriei și Regulamentului organic, Ibid., p. 15.
617. Originea moldoveană a lui Ienăchiță Văcărescu, Ibid., X (1929), p. 7.
618. Intre Domnii moldoveni și ai Țării-Românești. Cum se făcea corespondența, Ibid., p. 12.
619. Scrisori domnești din arhivele dela Stockholm, Ibid., p. 26 + 1 pl.
620. Faptă și suferință românească în Ardeal, Văleni, 1929, p. 73.
621. Există o scrisoare de trădare a lui Mihai Viteazul? în An. Ac. Rom., seria III, secț. ist., XI (1929), p. 12 + II pl.
622. Note istorice asupra editării operei poetice a lui M. Eminescu, Ibid., secț. lit. IX (1929), p. 4.
623. Croates en pays roumains în Mélanges Šišić, Zagreb, 1929, pp. 197—199.
624. Oeuvres inédites de Nicolae Milescu, ed. Acad. Rom. București, 1929, p. 126.
625. Evolution de la question rurale en Roumanie jusqu'à la réforme agraire, București, 1929, p. 24.
626. Tschecho-Slovaken und Rumänen. Versuch eines historischen Vergleiches în Sonderbeilage der „Prager Presse", Praga, 1929, Mai 5, p. 5.
627. Ce-a primit și ce a dat Ardealul, în publicația jubilară „Transilvania, Banatul, Maramureșul", 1918—28, I, București, 1929, pp. 1—7.
628. La Transylvanie, terre roumaine în La grande Roumanie, album editat de revista „L'Illustration", Paris, 1929 Septembrie.
629. L'„Académie" de Bucarest în Revue historique, VI (1929), pp. 1—11 (a parte, București, 1928, p. 19).
630. La Dobrogea — pays de synthèse, Ibid., VI, pp. 11—17.
631. Quelques documents sur les rapports italo-roumains, Ibid., p. 17—19.
632. Războiul din 1877—8. — „Tatăl nostru" românesc (1751). — Pomenirea Româ-

www.dacoromanica.ro

nilor (1302). — Fărcaş-Vâlcea cneazul. — Ieremia Cacavela. — O bucată din Ienachiţă Văcărescu. — Un scriitor român în sec. 17-lea: Mihai Logofătul. Un conducător şi lexicograf: Const. G. Florescu în Revista istorică, XV, (1929), pp. 1, 3, 5, 191—2, 346, 348—9.

633. La chestia rurală supt Cuza Vodă, Ibid., pp. 254—59.

634. Cei dintâi ani în noua Brăilă românească (1832—66). Istorie şi documente pentru o sută de ani dela întemeierea oraşului, Bucureşti, 1929, p. 123 + 3 pl.

635. Cartea Domnilor pentru regele Mihai I, Bucureşti, vol. I, 1929.

636. Anciens documents de droit roumain, avec une préface contenant l'histoire du droit coutumier roumain, I—II, Bucureşti, 1930—31, p. 602.

637. Deux conférences en Suisse: I Les luttes pour la liberté menées par les paysans au XIV-e siècle. — II Die Grenzen des Nationalitätsrechtes, Berna, 1930, p. 24 + 1 pl.

638. Entre Slaves et Roumains în Omagiu memoriei lui Th. Uspenskij, vol. I, Paris, 1930, pp. 41—49.

639. Documente de pe Valea Teleajenului în Bul. Com. Ist. a României, IX (1930), pp. 129—31.

640. Inscripţii din biserici, Ibid., p. 139—147.

641. Noua cronică germană a lui Ştefan cel Mare descoperită de Olgierd Górka, Ibid., pp. 185—195.

642. I. Originea lui Ştefan Răzvan.— II. Petrecerea lui Vasile Lupu în exilul din Constantinopol în An. Ac. Rom., seria III, secţ. ist., XI (1930), p. 7.

643. Octoihul diaconului Lorinţ, Ibid., p. 4 + 3 pl.

644. Un „Heraclide" à Montpellier et un courtisan valaque de Henri III-a (conferinţe la Sorbonna) în Bull. de la sect. hist. de l'Acad. Roum., XVII (1930), pp. 23—48.

645. Un nouvel aventurier oriental en Occident, Ibid., pp. 75—6.

646. Un testament grec de grande dame moldave, Ibid., p. 96—101.

647. Un apôtre italien de l'entente carpatho-balcanique: Marco Antonio Canini, Ibid., p. 102—113.

648. Notes de diplomatique roumaine, Ibid., p. 114—141.

649. Le protestantisme roumain (conferinţă la Facultatea de teologie protestantă din Paris) în Revue historique, VII (1930), pp. 65—78.

650. Rapport entre l'Espagne et les Roumains (comunicaţie la Congresul internaţional de istorie din Barcelona), Ibid., pp. 194—199.

651. Les anciennes lettres des Szekler, Ibid., p. 134—5.

652. Secrétaires et ministres français en Roumanie, Ibid., p. 136—139.

653. Moldavie et Pologne au commencement du XVII-e siècle, Ibid., p. 139—149.

654. Cavour et les Roumains, Ibid., pp. 193—4.

655. Paralele italo-române în Cuget clar, III, Văleni, 1930, p. 238—44.

656. Is Roumania a Balkan State? in Roumania, 1930, p. 13—16.

657. O nouă descriere a Moldovei de un Suedes (1709—14) în Revista istorică, XVI (1930), pp. 1—28, 85—102.

658. Arturo Graf şi Românii, Ibid., p. 29—30.

www.dacoromanica.ro

659. Originea intrării României în Tripla-Alianță, Ibid., 29—30.
660. Biserica românească în 1809 10, Ibid., p. 141—143.
661. Pictorul elvețian Guillarmond și Românii, Ibid., pp. 157—163.
662. O carte uitată despre Români, Ibid., pp. 219—295.
663. Elena Cherepovici, Doamna lui Petru-Vodă Mircea al Țării Românești, Ibid., p. 154—37.
664. Note ateniene (comunicare la Acad. Rom.), Ibid., p. 193 - 206.
665. Istoria literaturii românești. Introducere sintetică, Văleni, 1930, p. 207.
666. L'enseignement supérieur en Roumanie, București, 1931, p. 27.
667. O nouă mărturie cu privire la Războiul de Independență în Revista istorică, XVII, Văleni, 1931, p. 1—3.
668. Câteva știri: Ernst Curtius la noi. — Ruinele Piua-Pietrei. — Pentru istoria învățământului, Ibid., p. 4—6.
669. Evanghelia grecească a lui Șerban Cantacuzino (com. la Acad. Rom.), Ibid., p. 22-3.
670. Despot-Vodă student în medicină la Montpellier (com. la Acad. Rom.), Ibid., p. 23—25, 33—37.
671. Tipărituri românești necunoscute (com. la Acad. Rom.), Ibid., p. 25—27.
672. Șarlatani domnești pe la 1600 (com. la Acad. Rom.), Ibid., p. 27—32.
673. Memorii. Insemnări zilnice (Maiu 1917-Mart. 1920), București, 1931, I, p. 368, II, p. 375.

II. STUDII RELATIVE LA ISTORIA ȘI LITERATURA UNIVERSALĂ

674. Iubirea în literatura modernă în Arhiva societății științifice și literare, I, Iași, 1889—90, no. 5, pp. 509—529.
675. Pesimismul la artist, Ibid., II, (1890 1), no. 1—2, pp. 26 39, 92—103.
676. Critica literară și anticii, Ibid., no. 4, pp. 213—234.
677. Inceputurile romantismului, Ibid., no. 11—12, pp. 671—740.
678. Une collection de lettres de Philippe de Maizières în Revue historique, XLIX, Paris, 1892, pp. 1—36.
679. Thomas III Marquis de Saluces. Etude historique et littéraire avec une introduction sur la politique de ses prédécesseurs et un appendice de textes, Paris, 1893, p. VIII+223.
680. Un projet relatif à la conquête de Jérusalem în Revue de l'Orient latin, II, Paris, 1894, no. 2, pp. 1—7.
681. Despre concepția actuală a istoriei și geneza ei (Lecție de deschidere la Universitate), București, 1894, p. 32.
682. Despre utilitatea generală a studiilor istorice (lecție de deschidere la Universitate), București, 1895, p. 20.
683. Une lettre apocryphe sur la bataille de Smyrne în Revue de l'Orient latin, III, Paris, 1895, p. 5.
684. Giosué Carducci în vol. Amintiri din Italia, București, 1895, pp. 1—60.
685. Un auteur de projets de croisades: Antoine Marini, în Revue de l'Orient latin, IV, Paris, 1896, pp. 445—457.

www.dacoromanica.ro

686. Philippe de Mézières (1327—1405) et la croisade au XIV-e siècle, Paris, 1896, pp. XXXV + 555.
687. Un viaggio da Venezia alla Tana în Nuovo Archivio Veneto, XI, part. I, Veneţia, 1896, pp. 1—9.
688. Frumuseţea în scrierea istoriei în Literatura şi arta română, III, Bucureşti, 1898, pp. 35—40.
689. Cum se scrie istoria, Ibid., III, pp. 444—447.
690. Notes et extraits pour servir à l'histoire des croisades au XV-e siècle, Paris, 1899, I, p. 581; II, pp. IX + 600; III, 1902, p. 395; Vălenii de Munte, ed. Academiei Române, IV, 1915, pp. VI + 378; V, p. 351; VI, 1916, p. 219.
691. Moralitatea şi armonia istoriei în Noua Revistă Română, I-II, Bucureşti, 1900, pp. 14—17.
692. Războiul din sudul Africei: Un capitol de istorie colonială, Ibid., I, Bucureşti, 1900, p. 97—106.
693. Ideile în istoria universală, Ibid., pp. 373—76.
694. Turcia de astăzi, Ibid., pp. 448—452.
695. Războiul din Extremul Orient, China, Japonia, Rusia aziatică, Bucureşti, 1904, p. 122.
696. Storia del soggiorno di Carlo XII in Turchia, scritta dal suo primo interprete Alex. Amiras, Bucureşti, 1905, p. 98.
697. Istoria universală sau istoria lumii după căderea imperiului roman de Apus (476—1648), pentru şcolarii clasei a II-a secundare, Bucureşti, 1905, p. 223, (au apărut mai multe ediţii).
698. Latins et Grecs d'Orient et l'établissement des Turcs en Europe (1342—62) în Byzantinische Zeitschrift, XV, München-Leipzig, 1906, pp. 179—222.
699. Istoria lumii în vremurile mai nouă dela Ludovic al XIV-lea până astăzi, Bucureşti, 1907, p. 332 (au apărut mai multe ediţii).
700. The Byzantine Empire, Londra, 1907, p. 236.
701. Geschichte des osmanischen Reiches, Gotha, 1908, I (bis 1451), p. XX+481; 1909, II (bis 1538), pp. XVIII + 453; 1910, III (bis 1648), p. XX + 480; 1911, IV (bis 1774), pp. XVIII + 512; 1913, V (bis 1912), p. XX + 634.
702. Der lateinische Westen und der byzantinische Osten in ihren Wechselbeziehungen während des Mittelalters în Studium Lipsiense, Ehrengabe Karl Lamprecht dargebracht, Berlin, 1909, pp. 89—99.
703. Cenni sulle relazioni tra l'Abissinia e l'Europa cattolica nei secoli XIV-V. Con un itinerario inedito del secolo XV în Centenario della nascita di Michele Amari, I, Palermo, 1910, pp. 139—150.
704. Două concepţii istorice (cuvântare de recepţie la Academia Română), Bucureşti, 1911, p. 24.
705. Generalităţi cu privire la studiile istorice (lecţii de deschidere şi cuvântări), Vălenii de Munte, 1911, p. 150 (cuprinde de aici nr. 681, 688—9, 691, 693, 704).
706. Chestiunea Rinului. Istorie a Europei apusene în legătură cu această chestie, (lecţii ţinute la Şcoala de Războiu), Văleni, 1912, p. 274.
707. En grekisck Krönika om Karl XII: Svistelse Bender, Stockholm, 1912, p. 14.

www.dacoromanica.ro

708. Auf und Niedergang des türkischen Herrschaftsgebietes in Europa în Mitteilungen aus J. Perthes, Geographischer Anstalt, Gotha, 1913 (LIX), p. 1—5 (Ianuar).
709. Les causes de la catastrophe de l'Empire ottoman (conférence à Belgrade), Văleni, 1913 p. 20.
710. Orsakerna till det ottomanska Rikets utträngande ur Europa în revista suedeză Svensk Tidskrift, Stockholm, 1913, p. 253—62.
711. Den albanska Frägan, Ibid., pp. 447—56.
712. Cronica expediției Turcilor în Moreea (1715) atribuită lui Constantin Diichiti, ed. Comisiunii istorice a României, București, 1913, pp. XV + 226.
713. Luptele din Ungaria în veacul al XVI-lea în Petermanns Mitteil., 1913 (Ian.)
714. Chestiunea Dunării. Istoria Europei răsăritene în legătură cu această chestie, (lecții ținute la Școala de Răzb.) (=Studii și documente, XXVI), Văleni, 1913, p. 262.
715. Istoria statelor balcanice în epoca modernă, (= Studii și documente, XXVII), Văleni, 1913, pp. IV + 413, trad. franceză întregită, Văleni, 1914, p. 496 și ed. II, Paris, 1925, p. 575.
716. *Notele unui istoric cu privire la evenimentele din Balcani în Analele Academiei Române, secț. istorică, XXXV (1913), pp. 42 — 117 158.
717. Notes sur les publications roumaines les plus récentes concernant les deux Napoléon în Revue des études napoléoniennes, II, Paris, 1913, pp. 311—19.
718. 1. Les bases nécessaires d'une nouvelle histoire du Moyen-Âge. — 2. La survivance byzantine dans les pays roumains. (Deux comunications faites le 7—8 avril 1913, au Congrès international d'études historiques à Londres), Văleni, 1913, p. 49.
719. *Privilegiul lui Mohamed al II-lea pentru Pera (1453) în An. Acad. Rom., secț. ist., XXXVI (1914, pp. 69—91).
720. Clopotul dăruit de Carageorghe, întemeietorul Serbiei, bisericii satului Topola, (1811), Ibid., pp. 237—47.
721. *Veneția în Marea Neagră: I, Dobrotici (Ibid., pp. 1043—70); II, Legături cu Turcii și cu creștinii din Balcani dela lupta dela Cosovo la cea dela Nicopole, 1393—96 (Ibid., pp. 1071—1118); III, Originea legăturilor cu Ștefan cel Mare și mediul politic al desvoltării lor (Ibid., vol. XXXVII, 1915, p. 76).
722. Cinci conferințe despre Veneția, Văleni, 1914, p. 167; ed. II, 1926, p. 223.
723. Venezia e la penisola dei Balcani. — Il problema balcanico e l'Italia (conferințe ținute la Veneția), Văleni, 1914, p. 44.
724. Chestiunea Mării Mediterane. Istoria Europei de miază-zi în legătură cu această chestie (lecții ținute la Școala de Războiu din București), (= Studii și Documente, XXVIII), Văleni, 1914, p. 264.
725. Cuvântare la inaugurarea Institutului de studii sud-est europene în Neamul Românesc, 1914, no. 6.
726. Pagini despre Serbia de astăzi (conferință), Văleni, 1914, p. 50.
727. Politica austriacă față de Serbia (conferință), Văleni, 1915, p. p. 37.
728. *Imperialismul austriac și rus în desvoltare paralelă în An. Ac. Rom., secț. ist. XXXVII (1915), pp. 205—28.

www.dacoromanica.ro

729. *Dreptul la viaţă a statelor mici, Ibid., pp. 13 = 323—335.
730. *Dardanclele, amintiri istorice, Ibid., p. 29 = 385—413.
731. Istoria războiului balcanic, Văleni, 1915, p. 151.
Acte privitoare la politica externă a României sub regele Carol I. — Serbia la 1871 — Memoriile lui Teodor Văcărescu, agent la Belgrad, (= Studii şi documente, XXXI), Văleni, 1916, p. 107.
732. Observaţii ale unui nespecialist asupra istoriei antice, Văleni, 1916, p. 213.
733. Cărţi reprezentative în viaţa omenirii, Văleni, 1916, I, p. 361, ed. II, Bucureşti, 1924, p. 307; vol. II, Văleni, 1928, p. 156; vol. III, Văleni, 1929, p. 156; vol. IV, în Revista istorică, XVI, (1930), pp. 67—73, 133—43; XVII, (1931), p. 6—21.
734. Iluzii şi drepturi naţionale în Balcani (lecţie), Văleni, 1916, p. 34.
735. Ce înseamnă popoare balcanice (conferinţă), Văleni, 1916, p. 48.
736. Sur les relations des ducs de Bourgogne avec l'Orient în Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale, III, Văleni, 1916, pp. 113—117.
737. Fragments des chroniques roumaines concernant les Serbes (1506—1820), Ibid., pp. 117 176.
738. Principiul naţional: originea şi desvoltarea lui în ziarul Neamul Românesc, Iaşi, 1917, no. 44—61.
739. Originea şi desvoltarea statului austriac (prolegomene la o istorie universala), Iaşi, 1918, p. 117.
740. Cugetare şi faptă germană (prolegomene la o istorie universală), Iaşi, 1918, p. 123.
741. Andrássy şi Alianţa în Neamul Românesc, Iaşi, 1918, no. 135—39.
742. Scurtă Istorie a Slavilor răsăriteni: Rusia şi Polonia, Bucureşti, 1919, p. 179.
743. Istoria poporului frances, Bucureşti, 1919, p. 408.
744. Chestia Oceanelor, Bucureşti, 1919, p. 117.
745. Brève histoire de l'Albanie et du peuple albanais, Bucureşti, 1919, p. III + 68.
746. Istoria literaturilor romanice în desvoltarea şi legăturile lor, Bucureşti, 1920, I (Evul mediu), p. 319; II (epoca modernă până la 1600), p. 423; III (epoca modernă dela 1600 până azi), p. 400 + tabla numerelor, p. 34.
747. Istoria Hunilor, în Weltgeschichte Helmolt, IV, Lipsca, 1919, p. 215—18 şi bibliografia, 494.
748. Istoria Bulgarilor, Ibid., IV, p. 363—95, 500—1.
749. Istoria Albaniei, Ibid., IV, 433—44, 502.
750. Istoria Ungurilor Ibid., p. 445—87, 502—3.
751. Istoria Ţiganilor, Ibid., IV, p. 489—91, 503.
752. Desvoltarea aşezămintelor politice şi sociale în Europa, Bucureşti, 1920, I (Evul mediu), p. 271; II (Epoca modernă), 1921, p. 175; III (Epoca modernă) 1922, p. 104.
753. L'Epitre de Philippe de Mézières à son neveu în Bulletin hist. pour l'étude de l'Europe sud-orientale, VIII (1921), pp. 27—40.
754. Secretul culturii franceze (conferinţă), Bucureşti, 1921, p. 52.
755. Les Latins d'Orient în La revue de la semaine illustrée, Paris, 1921, pp. 393—406.

www.dacoromanica.ro

756. Noui direcţii în istorie: (lecţie la Universitate) în Gazeta Transilvaniei, Braşov, 1920, no. 238 (14 Noem.); lecţie la Universitate din 11 Ianuarie 1919 în Neamul Românesc, 1919, no. 8.
757. Elemente de unitate ale lumii medievale, moderne şi contemporane, Bucureşti, 1921, vol. I, Papi şi Împăraţi, p. 311; 1922, II, State şi dinastii, p. 141; 1923, III, Revoluţii politice şi întregiri naţionale, p. 125.
758. Les Latins d'Orient (conferinţe ţinute la Collège de France), Paris, 1921, p. 51.
759. Comemorarea lui Dante (cuvântare la Acad. Rom.) în Neamul Românesc, 1921, no. 122 şi urm.
760. Encore un traité de croisade (1308); ses renseignements sur l'Europe orientale în Bulletin de l'Institut, etc., VIII (1921), pp. 59—64.
761. La révolution grecque sur le Danube, Ibid., pp. 91—100.
762. Le testament de Philippe de Mézières, Ibid., 119—140.
763. Formes byzantines et réalités balcaniques (conf. la Sorbonna), Paris, 1923, p. 190.
764. La conception de la latinité în Paris-Bucarest, I, Bucureşti, 1923, no. 12, pp. 7—12.
765. Relations entre l'Orient et l'Occident au Moyen-Âge (conferinţe la Sorbonna), Paris, 1923, p. 181.
766. *Ernest Renan (cuvânt de comemorare la centenarul naşterii sale) în An. Ac. Rom. seria III, secţ. ist., vol. I, p. 12.
767. Un document nouveau sur le projet de mariage français du roi Ladislas le Posthume de Hongrie în Bulletin de l'Institut, etc., X (1923), pp. 110 112.
768. Le royaume dace et la civilisation roumaine (comunicaţie la Academia din Lyon), 1923, p. 5.
769. Discurs la închiderea congresului internaţional de istorie dela Bruxelles în Neamul Românesc, 1923, no. 116.
770. Thomas Carlyle în Cugetul Românesc, Bucureşti, 1923, pp. 417—27, 554—68.
771. Originile „Micei Înţelegeri", Ibid., pp. 834—38.
772. Études roumaines, II: 1. Idées et formes littéraires françaises dans le sud-est de l'Europe (lecţii la Sorbonna), Paris, 1924, p. 246.
773. Histoire des Croisades et de leurs fondations en Terre-Sainte, Paris, 1924, pp. XIX + 194.
774. Fazele istoriei Italiei şi ale poporului italian (conferinţă) în Neamul Românesc, 1924, no. 80.
775. Points de vue sur l'histoire du commerce de l'Orient, (conferinţe la Sorbonna), I (Moyen-Âge), Paris, 1924, p. 110; II (L'époque moderne), Paris, 1925, p. 120.
776. La „Romania" danubienne et les barbares au VI-e siècle în Revue belge de philologie et d'histoire, III, Bruxelles, 1924, pp. 35—50.
777. Le Danube d'empire în Mélanges Gustave Schlumberger, I, p. I, Paris, 1924, pp. 13—22 + 1 hartă.
778. Un Frances de sânge românesc: Leon de Montesquiou în Neamul Românesc Bucureşti, 1924, no. 48 p. 1.
779. Rolul poporului polon în lumea slavă, Ibid., no. 6, Iunie, 1924.

www.dacoromanica.ro

780. Cuvântare de deschidere la Primul Congres internaţional de studii bizantine în Bucureşti în Neamul Românesc, 1924, no. 86 (17 Apríl).
781. Les origines de l'iconoclasme (comunicare la Congresul de bizantinologie din Bucureşti) în Bulletin de la section historique de l'Académie Roumaine, XI, Bucureşti, 1924, pp. 143—155.
782. La pénétration des idées de l'Occident dans le Sud-Est de l'Europe aux XVII-e et XVIII-e siècle (conferinţe la Sorbonna) în Revue historique, I, Văleni, 1924, pp. 1—36, 102—138, 250—296.
783. Le problème de l'abandon de la Dacie par l'empereur Aurélien, (conferinţă la Academia de inscripţii din Paris), Ibid., pp. 37—58.
784. Actul lui Mohamed al II-lea pentru negustorii din Cetatea-Albă (1456) în Revista istorică, X, Văleni; 1924, p. 105.
785. Un drum la Ţarigrad în sec. al XVIII-lea, Ibid., pp. 245—248.
786. * Comemorarea lui Jules Michelet în An. Ac. Rom., seria III, secţ. ist., vol. II (1925), p. 11.
787. Une note sur la valeur morale de l'histoire în Revue bleue, LXIII, Paris, 1925.
788. I Genovesi nel Mar Nero (extras din Bulletino municipale di Genova, 1925, no. 6), Genova, 1925, p. 4.
789. Quelques observations sur les rapports entre le monde oriental et les croisés în Mélanges F. Lot, Paris, 1925, p. 259—247.
790. Fundamentele geografice şi istorice ale Micei Antante în Le Monde Slave, Paris, 1925; trad. românească în Neamul Românesc, 1925, no. 183, 186; şi Universul literar, 1925 (XLI), n-rele 28—32.
791. La littérature populaire source de haute littérature, Paris, 1925, p. 32 (extras din Mercure de France, XXXVI, Paris, 1925 vol. 179, pp. 289—316).
792. * Comemorarea lui Edgar Quinet (cu ocaziunea semi-centenarului morţii lui) în An. Acad. Rom., seria III, secţ. ist., III (1925), p. 6.
793. Une nouvelle histoire de l'Empire byzantin în Revue historique, II, Văleni, 1925, pp. 1—41.
794. Un projet de mission française en Roumanie (1850), Ibid., pp. 94—102.
795. Une lettre de N. Mileff (1922), Ibid., pp. 361—3.
796. La littérature byzantine, — son sens, ses divisions, sa portée, (3 conferinţe la Universitatea din Geneva), Ibid., pp. 370—397.
797. Un prince portugais croisé en Valachie au XV-a siècle, Ibid., III (1926), pp. 8—13.
798. Du nouveau sur la campagne turque de Jean Hunyadi en 1448, Ibid., 13 27.
799. Charles XII-e à Bender (conferinţă la Upsala), Ibid., pp. 81—89.
800. Une lettre de „faire-part" du roi Ianus de Chypre, Ibid., p. 168—170.
801. Les voyageurs orientaux en France (conferinţe la Sorbonna), Ibid., IV (1927), no. 1—9; tiraj aparte, Paris, p. 106.
802. Le „nouvel hellénisme" et l'iconoclasme în L'Acropole, I (1926), pp. 5—12.
803. L'élément occidental dans le conte danubien et balcanique, în Mélanges du Prof. Vâlcave Tille, Prague, 1927, pp. 102—104.
804. Les conflits balcaniques în Le Monde slave, Paris, 1926, pp. 168—186.

www.dacoromanica.ro

805. Médaillons d'histoire littéraire byzantine în revista Byzantion, II (1925), Bruxelles, 1926, pp. 237—298 și vol. II (1927), p. 17 27.
806. L'origine des idées d'indépendance balcanique, Ibid., 1927, p. 23.
807. Les aventures „sarrazines" des Français de Bourgogne au XV-e siècle în Mélanges d'histoire générale, I, Cluj, 1927, pp. 7—56.
808. Il primo congresso di studi bizantini a Bucarest în revista Studi bizantini, II, Roma, 1927, pp. 3—5.
809. Deux documents byzantins du XV-e siècle în Revue historique, IV (1927) p. 281—2.
810. Documents: La campagne du Sultan Mohamed IV en Pologne et exhortation à la croisade par Antoine du Pinet, Ibid., p. 126—32
811. L'histoire romantique de Yakoub-tschélébi (XIV-e siècle), Ibid., pp. 308—14.
812. Ramon Muntaner et l'empire bizantin, Ibid., pp. 325—355.
813. Istoria Spaniei (4 conferințe), 1927, p. 91—170 (cuprinsă aici în vol. no. 994).
814. Essai de synthèse de l'histoire de l'humanité, I, Histoire ancienne, Paris 1926, pp. X + 390; II, Histoire du moyen-âge, Paris, 1927, p. 570; III, Epoque moderne, Paris, 1928, p. 528; IV, Epoque contemporaine, Paris, 1929, p. 500.
815. Originea și sensul democrației (cursuri la Universitatea populară din Văleni), Văleni, 1927, p. 66.
816. Y-a-t-il eu un moyen-âge byzantin? (comunicație la Congresul de studii bizantine din Belgrad) în Bulletin de la sect. historique de l'Académie Roumaine, XIII (1927), pp. 1—9.
817. Une source negligée de la prise de Constantinopole (comunicație la Congresul de studii bizantine din Belgrad), Ibid., pp. 59—68.
818. Pentru începutul Constantinopolului, Ibid., p. 69—88.
819. Origine et prise de Constantinopole, Ibid., p. 89—128.
820. Livres populaires dans le sud-est de l'Europe et surtout chez les Roumains, Ibid., XIV (1928), pp. 7—72 = 66.
821. L'interpénétration de l'Orient et de l'Occident au moyen-âge, Ibid., XV (1929), pp. 15—52.
822. Anglia și poporul engles (4 conferințe), Văleni, 1928, p. 90.
823. Istoria Portugaliei (4 conferințe), 1928, p. 78 (cuprinse aici în vol. no. 996)
824. Quelques observations sur l'histoire de Byzance (comunicație la Congresul internațional de istorie din Oslo) în Byzantinische Zeitschrift, XXVIII, Leipzig, 1928, pp. 273—77.
825. Les narrateurs de la première croisade în Revue historique, V (1928), p. 1 31, 105—133, 185—213; extras, Paris, 1928, p. 93.
826. Exilés grecs en France au XV-e siècle, Ibid., V, p. 34.
827. Dobrotitch. Quelques observations, Ibid., pp. 133—136.
828. Les avatars diplomatiques de Descorches à Constantinopole, Ibid., pp. 214—230.
829. Une vingtaine de voyageurs dans l'Orient européen, Ibid., pp. 288—354.
830. Les voyageurs français dans l'Orient européen, Paris, 1928, p. 128.
831. Evoluția ideii de libertate, Văleni, 1928, p. 291.

www.dacoromanica.ro

832. As vias de penetraçao da latinidade no suete da Europa e em especial na Romania (conferinţă), Lisabona, 1928, p. 12.
833. Le caractère commun des institutions du Sud-Est de l'Europe, Paris, 1929, p. 138.
834. Probleme de istorie universală şi românească (conferinţe la Universitatea din Văleni), Văleni, 1929, p. 69.
835. Politica şi viaţa economică (conferinţă), Bucureşti, 1929, p. 18.
836. Comemorarea lui Francesco Petrarca în An. Ac. Rom., seria III, secţ., ist., IX (1929), p. 11.
837. Un témoin critique autrichien des débuts de la Grande Guerre: Baernreither (conferinţă la Societatea de istorie modernă din Paris) în Revue historique, VI, Văleni, 1929 pp. 309—336.
838. Administraţia de ieri şi administraţia de mâine (conferinţă la Şcoala de ştiinţe de stat), Bucureşti, 1929, p. 20.
839. Brève histoire de la petite Arménie. L'Arménie Cilicienne (conférences et récit historique), Paris, 1930, p. 153 + 4 planşe.
840. I. Patru Conferinţe despre Armenia. — II. Les Arméniens de Roumanie (conferinţă la Paris), Bucureşti, 1929, p. 95.
841. La création religieuse du Sud-Est européen (conferinţe la Sorbonna), Paris, 1929, p. 63.
842. Istoria Suediei şi Norvegiei (4 conferinţe), Văleni, 1929, p. 63—126 (cuprinse aici în vol. no. 997).
843. Aventuriers orientaux en France au XVI-e siècle (conferinţe la Sorbonna) în Buletin de la sect. hist. de l'Académie Roumaine, XVII (1930), Bucureşti, p. 1—22.
844. Un livre négligé sur la Turquie, Ibid., pp. 77—89.
845. Originalitatea lui Virgiliu (comunicare la Acad. Rom.), în Revista istorică, VIII, Văleni, 1930, pp. 145—154.
846. Définir Byzance în Festgabe A. Heisenberg, ed. Byzantinische Zeitschrift, XXX, Leipzig, 1930, pp. 416—420.
847. Rapports italo-orientaux dans l'art du Moyen-Âge în Mélanges Charles Diehl, II, Paris, 1930, pp. 59—69.
848. Istoria contemporană, I, Bucureşti, 1930, p. 220.
849. Karl XII och Rumänien în Svenska Dagbladet din 12 Maiu 1929, p. 6.
850. Moyen-Âge et Antiquité în revista Scientia, Milano, 1930, pp. 187—196.
851. L'œuvre de la mission française à Iassy, în Omagiu lui De Saint-Aulaire, Bucureşti, 1930, pp. 49—50.
852. Époque et caractère de l'établissement des Slaves dans la Péninsule des Balcans (conf. la Şcoala de limbi orientale din Paris), în Revue historique, VII, Bucureşti, 1930, pp. 1—17.
853. Un témoignage espagnol sur la Turquie de Soliman le Magnifique, Ibid., VII, Văleni, 1930, pp. 89—98,
854. Le journal de Björnstahl, Ibid., pp. 102—109.
855. Entre Slaves et Roumains în Recueil dédié à la mémoire de Th. Uspenskij, I, Paris, 1930, pp. 41 49.

www.dacoromanica.ro

856. Istoria Americei de Nord (Statele Unite), (7 conferințe), Văleni, 1930, p. 161—234, (cuprinse aici în vol. no. 999).
857. Encore une source ignorée sur la Turquie în Revue historique, VIII (1931), p. 31—2.
858. Rhodes sous les Hospitaliers, Ibid., p. 32—51, și no. 4—6.

III. STUDII DESPRE ARTĂ

859. Meșteri din alte vremuri în Literatura și arta română, IV, București, 1899, pp. 686—693.
860. Vechiul meșteșug de clădire al Românilor în Convorbiri literare, XXXIX, București, 1905, pp. 397—424, (reprodus aici în no. 130 vol. II).
861. Meșteșugul de pictură și sculptură în trecutul românesc în Convorbiri literare, XL, București, 1906, pp. 25—42, 115—134 (reprodus aici în no. 143).
862. Ștefan-cel-Mare și mănăstirea Neamțului în Buletinul Comisiunii Monumentelor istorice, III, București, 1910, pp. 97—106.
863. Schitul Fedeleșcioiu, Ibid., V, (1912), pp. 30—36.
864. Patrarhirul lui Alexandru-cel-Bun: cel dintâiu chip de Domn român în Analele Academiei Române, secț. ist., XXXV, (1913), pp. 343—46 + 1 clișeu.
865. „Arginturile" lui Constantin Brâncoveanu în Bul. Com. Mon. ist., VII, 1914, pp. 97—105.
866. Tapițeriile Doamnei Tudosca a lui Vasile Lupu în Bul. Com. Mon. ist., VIII, 1915, pp. 145.—153.
867. Portretele lui Constantin Brâncoveanu și ale familiei sale, Ibid., 1915, VIII, pp. 49—53.
868. Vechiul meșter de tipar (conferință) în Neamul Românesc, București, 1919, no. 150, 153—4, 156, 158—160.
869. Congresul de istoria artelor la Paris (comunicare la Academia Română) în Revista istorică, VII, București, 1921, p. 227—235.
870. Biserica din Avrig și valoarea ei de artă în Revista Teologică, XII, Sibiu, 1922, p. 191—195.
871. Cum se poate descoperi o mânăstire (Poiana) în Ramuri, XVII, Craiova, 1923. no. 21, pp. 441—43.
872. Biserica din Valea Danului în Bul. Com. Mon. ist., XVI (1923), p. 193—6.
873. Les origines de l'art populaire roumain (comunicație la Congresul de istorie din Bruxelles) în Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale, X, Văleni, 1923, p. 44—51.
874. L'ornementation du vieux livre roumain (comunicație la Congresul bibliografilor și bibliofililor din Paris), Ibid., pp. 51—58.
875. L'art roumain du XIV-e au XIX-e siècle. Description et documentation historique, Paris, 1922, p. 303 (în colaborare cu G. Balș).
876. L'art populaire en Roumanie, Son caractère, ses rapports et son origine, Paris, 1923, pp. XII + 135 + 22 planșe; traducere italiană în publicațiile tipărite de „Istituto per l'Europa orientale", Roma, 1930 p. 96 + planșe.

www.dacoromanica.ro

877. L'art populaire en Roumanie (conferință la Muzeul de artă și istorie din Geneva) (în vol. Cinq conférences sur le sud-est de l'Europe), București, 1924, p. 65—87.
878. Istoria artei medievale și moderne în legătură cu desvoltarea societății, București, 1923, p. 298.
879. Fouilles de la Commission des monuments historiques de Roumanie (Curtea-de-Argeș) în Bulletin de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, Paris, 1925, p. 32—9.
880. La musique roumaine (conferință), Paris, 1925, p. 14.
881. Coup d'œil sur l'art roumain, Genève, 1925, p. 13.
882. Picturi și obiecte de artă din biserica Șcheilor Brașovului în Bul. Com. Mon. Ist., XVII (1925), p. 8—11.
883. Mănăstirea din Vălenii-de-Munte, Ibid., pp. 99—106.
884. Nouă știri asupra bisericii mănăstirii dela Vălenii-de-Munte și asupra altor antichități religioase locale, Ibid., XIX (1926), p. 49—53.
885. Mănăstirea Coșula, Ibid., pp. 70—73.
886. Les variations du type de la Dormition de la Vierge dans le vieil art roumain în Recueil d'études dédiées á la mémoire de N. P. Kondakov, Prague, 1926, p. 29—34 + 3 pl.
887. Câteva indicații asupra mănăstirii Snagovul, ed. Com. Mon. Ist., Văleni, 1926, p. 19 + pl. 2.
888. The Rise of the Roumanian Art and Architecture în Art and Archaeology, XX, 1926, p. 15—18.
889. Peintres turcs et peintres de Turquie: Rhombaut Fayd'herbe în La Revue de l'Art, XLIX, Paris, 1926.
890. Ilustrația cărților românești: I (1820 60) în Almanahul graficei române, Craiova, 1927, p. 28—32 + 14 ilustrații; II (1860—90), Ibid., 1928, p. 28—33 + 8 ilustrații.
891. Războiul din 1877 8 în ilustrații, Ibid., 1929, p. 28—32 + 42 il. și Ibid., 1930, p. 28—30 + 24 ilustrații.
892. Prefața, cuvânt înainte. Arta populară și arta istorică a Românilor în La Roumanie en images, București, 1926, p. 28 + 224 + 16 planșe + 2 hărți.
893. L'art préhistorique du sud-est de l'Europe et la Suède (conferință la Upsala) în Revue historique, III, Văleni, 1926. pp. 89 - 92.
894. L'art populaire et l'art historique des Roumains (— prefața la catalogul de artă română pentru expoziția din Philadelphia), Ibid., pp. 138—151.
895. Argintărie moldovenească din veacul al XVIII-lea. Biserica armenească din Focșani, în Bul. Com. Mon. Ist., XX, 1927, p. 54—56.
896. Portretele Domnilor noștri la Athos, în An. Ac. Rom., seria III, secț. ist., IX (1928), p. 5 + VII ilustrații.
897. Două mănăstiri dâmbovițene: Cobia și Butoiul, Ibid., XXII (1929), pp. 20—25.
898. Două biserici ardelene: Galda-de-jos și Mesentea, Ibid., p. 26.
899. Biserici focșenene, Ibid., p. 27—8.

www.dacoromanica.ro

900. Un pictor străin la curtea lui Brâncoveanu, Ibid., p. 44.
901. Les châteaux occidentaux en Roumanie (conferință la Paris), Ibid., pp. 49 69.
902. Popeștii pe Argeș, Ibid., p. 70.
903. Une icone byzantine au Portugal, Ibid., p. 88—89.
904. Domni fanarioți și ctitoriile, Ibid., pp. 90—1.
905. Biserici muntene de curând reparate, Ibid., pp. 92 4.
906. O biserică siriană în București, Ibid., pp. 97—100.
907. Crucea dela Călugăreni, Ibid., pp. 101—105.
908. Cea dintâiu biserică a Stelei, Ibid., p. 112.
909. Mormântul lui Udriște Năsturel? Ibid., pp. 113—15.
910. Ctitorii mânăstirii Mira-Stânca Sorocăi, Ibid., pp. 142—3.
911. Bisericile din OpărițI, Predealu-Sărari și Valea-Drajnei, Ibid., pp. 157—160.
912. Piatra de mormânt a lui Alexandru-Vodă-Mircea, Ibid., p. 161.
913. Două pietre dela Muzeul Național din București, Ibid., pp. 180—183.
914. Moschei pe pământul românesc, Ibid., pp. 184—187.
915. Cele două Chilii, Ibid., pp. 188—91.
916. L'arte romena e l'Italia, Livorno, 1929, p. 7.
917. Quelques idées sur l'art roumain (conferință la Universitatea din Lille), în Revue historique, VII, 1930, p. 34—44.
918. Portretele Domnilor români. După portrete și fresce contemporane, ediția Comisiei Mon. Istorice, Sibiu, 1929, pp. XVI + 218 planșe.
919. Zugravi noi și vechi, în An. Ac. Rom., seria III, secț. ist., 1929, IX p. 4.
920. Portrete și lucruri domnești nou descoperite, în An. Ac. Rom., seria III, secț., ist., IX, 1930, p. 7 + VII ilustrații.
921. Art et littérature des Roumains, Paris, 1929, pp. 98 + LXXII fig.
922. Cum să cetim și să înțelegem arta (conferințe la Sinaia), Văleni, 1930, p. 26.
923. Un coin de peinture roumaine médiévale en Transylvanie în Bulletin de la sect hist. de l'Académie Roumaine, XVII, 1931, pp. 69 72.
924. Un peintre italien en Valachie au commencement du XVII-e siècle, Ibid., pp. 73—75.
925. Sur l'essence de la littérature et de l'art, în Arhivele Olteniei, X, Craiova, 1931, p. 1—6.
926. Două portrete ale lui Ignatie de Arta, Mitropolit al Țării Românești în Studii teologice, II, București, 1931, p. 3 6.

IV. LITERATURA

927. Poezii (1890—93), București, 1893, p. 132.
928. Gânduri și sfaturi ale unui om ca ori care altul, București, 1905, p. 256.
929. Mihai Viteazul (poem dramatic), Văleni, 1911, p. 106; ed. II, București, 1920, p. 112.
930. Trei Drame, Văleni, 1912, p. 280; ed. II, București, 1920.
931. Cugetări, Văleni, 1912, p. 327 (cuprinde de aici și nr. 928).
932. Ca să fim mai tari în ceasul de azi. Cugetări ale altora, Văleni, 1916, p. 176.

www.dacoromanica.ro

933. Sfaturi şi învăţături pentru ostaşii României, Bucureşti, 1916.
934. Constantin Brâncoveanu (dramă în 5 acte), Bucureşti, 1920, p. 84.
935. Cantemir Bătrânul (dramă în 5 acte), Bucureşti, 1921, p. 85.
936. Tudor Vladimirescu (dramă în 5 acte), Sibiu, 1921, p. 46; ed. II, Craiova, 1922, p. 63.
937. Opera poetică (originale şi traduceri), Craiova, 1921, p. 422 (cuprinde de aici şi no. 927).
938. Zidirea mănăstirii Argeş, Craiova, 1922.
939. Sarmală, amicul poporului (piesă în 3 acte), Craiova, 1923, p. 56.
940. Doamna lui Ieremie, Gheorghe Lazăr, Contra patriei (3 drame), Bucureşti, 1924, p. 239.
941. Contes roumains, transposés en français, Craiova, 1924, p. II + 135.
942. Omul care ni trebue, piesă în 3 acte, Craiova, 1924, p. 56.
943. Fata babei şi fata moşneagului (legendă dramatică în 5 acte), Văleni, 1925, p. 48 + 3 pl; traducere germană de E. Kraus, Sibiu 1928, p. 48.
944. I. Moartea lui Dante. II. Molière se răsbună. (Două comemoraţii), Craiova, p. 39.
945. Carte de citire pentru meseriaşul şi lucrătorul român, Văleni, 1927, p. 455.
946. Cleopatra (tragedie în 5 acte), Bucureşti, 1928, p. 79; trad. italiană, Lanciano, 1930, p. 137.
947. Isus (dramă în 5 acte), Craiova, 1927, p. 80.
948. Prin vremuri. Tablouri vivante, Văleni, 1928, p. 15.
949. Fratele păgân, (dramă în 5 acte), Văleni, 1921, p. 65; trad. italiană, Lanciano, 1930, p. 934.
950. Frumoasa fără trup, basm în 5 acte, Văleni, 1921, p. 45.
951. Fiul cel pierdut (dramă în 5 acte), Ploieşti, 1930, p. 68.
952. Sf. Francisco, (dramă în 5 acte), Văleni, 1930, p. 74.

V. CRITICĂ LITERARĂ, CULTURALĂ, SOCIALĂ ŞI POLITICĂ

953. Opinions sincères. La vie intellectuelle des Roumains en 1899, Bucureşti, 1899, p. 217.
954. Opinions pernicieuses. Partis politiques en Roumanie au XIX-e siècle, Bucureşti, 1900, p. 198.
955. Un procès de dénationalisation, Bucureşti, 1902, p. 54—227.
956. Cuvinte adevărate, Bucureşti, 1904, p. 343.
957. Lupta pentru limba românească, Bucureşti, 1906, p. 155.
958. În era „Reformelor". Discursuri politice rostite în Cameră, 1907—9, Văleni, 1909, p. 469.
959. Tulburările bisericeşti şi politicianismul, Văleni, 1911, p. 150.
960. Problema evreiască în Cameră, Văleni, 1910, p. 48.
961. Les dernières élections en Hongrie et les Roumains, Văleni, 1910, p. 29.
962. Oameni, cari au fost. Amintiri şi comemorări, Văleni, 1911, p. IV + 500.
963. Să părăsim ortodoxia? (conferinţă), Văleni, 1912, p. 34.

www.dacoromanica.ro

964. Les Hongrois et la nationalité roumaine en 1909. Procès de presse et autres persécutions, Văleni, 1909, p. 45.
965. L'évêché de Hajdudorogh et les droits de l'Église roumaine de Hongrie. Nouveaux attentats du guvernement hongrois contre la nationalité des Roumains, Văleni, 1913, p. 27.
966. Encore une fois l'évêché de Hajdudorog et les droits des Roumains, Văleni, 1914, p. 17.
967. O luptă literară (articole din „Semănătorul"), Văleni, 1914, I, p. 420; II, 1916 p. 344.
968. Războiul actual și urmările lui pentru viața morală a omenirii (conferință), Văleni, 1916, p. 40.
969. Pages roumaines, Paris, 1918, p. X + 107.
970. Partidele politice în fața țării (discurs în Cameră), București, 1922, p. 51.
971. Pagini de critică din tinerețe, Craiova, 1925, p. 191 (cuprinde de aici n-rile 1, 3, 674—77).
972[a]. Scrisori către Românii din America (1921—24), Cleveland, 1925, p. 144.
792[b]. Pentru întregirea neamului (cuvântări din război, 1915—1917), București, 1925, p. 240.
973. Propaganda în străinătate (conferință) în vol. Politica externă a României, ed. Inst. social român, București, 1926, pp. 259—276.
974. Originea și senzul democrației (lecții la Universitatea poporală din Văleni), Văleni, 1927, p. 40.
975. Politica culturii (conferință), ed. Ist. soc. român, București, 1931, p. 13.

VI. DESCRIERI DE CĂLĂTORII

976. Amintiri din Italia, București, 1895, p. IV + 263.
977. Pe drumuri depărtate, București, 1904, p. 224.
978. Drumuri și orașe din România, București, 1904, pp. VII + 291, ed. II, București, 1916, p. 236.
979. Sate și mănăstiri din România, București, 1905, pp. VIII + 370; ed. II, București, 1916 p. 296.
980. Neamul Românesc în Bucovina, București, 1905, p. 254.
981. Neamul Românesc în Basarabia, București, 1905, p. 240.
982. Neamul Românesc în Ardeal și Țara-Ungurească, I-II, București, 1906, p. 750.
983. Țara Românilor. I. România. 1. Județul Prahova, Vălenii de Munte, 1910, p. 117 + 14 + 1 hartă.
984. Prin Bulgaria la Constantinopol, București, 1907, p. 282.
985. Note de drum (prin Germania, Belgia și Franța), Văleni, 1913, p. 100.
986. Călăuză în România veche pentru frații basarabeni, București, 1919, p. 56.
987. Voyage en Roumanie (conf. la Sorbonna), București, 1921, p. 69.
988. In Ardealul anului încoronării, București, 1922, p. 136.
989. In Franța. Drumuri ale unui istoric, București, 1922, p. 175.

www.dacoromanica.ro

990. Note polone, Bucureşti, 1924, p. 58.
991. La Roumanie pittoresque, Paris, 1924, pp. 221 + 2 pl.
992. Trei zile în Basarabia, Bucureşti, 1926, p. 20.
993. In Serbia de după războiu, Vălenii-de-Munte, 1927, p. 51.
994. Câteva zile prin Spania, Vălenii de Munte, 1927, p. 171.
995. Guide historique de la Roumanie. I. Partie générale, Bucureşti, 1927, p. 50; II. Partie spéciale, Bucureşti, 1928, p. 149, ed. Com. Mon. Ist.
996. Ţara latină cea mai depărtată: Portugalia, Vălenii-de-Munte, 1928, p. 156 + 18 planşe.
997. Ţeri scandinave: Suedia şi Norvegia, Vălenii-de-Munte, 1929, p. 127 + 37 pl.
998. Privelişti elveţiene, Văleni, 1930, p. 11.
999. America şi Românii din America, Văleni, 1930, p. 234.
1000. Vederi din Grecia de azi şi cinci conferinţe despre Viaţa grecească actuală,

VII. CONFERINŢE ŞI CUVÂNTĂRI CULTURALE

1001. Zece Mai. Bucureşti, 1898, p. 24.
1002. 1) Rostul Olteniei în mişcarea pentru neam. 2) Ce-am făcut şi ce trebue să facem? Craiova, 1906, p. 46.
1003. Conferinţă ţinută la serbarea literară naţională din Alexandria (urmată de o descriere a Alexandriei şi împrejurimilor). Alexandria, 1906, p. 25.
1004. Viaţa culturală românească de astăzi. Sibiu, 1906, Năsăud, 1907, p. 48.
1005. Cultura naţională şi politica naţională (Bucureşti). Văleni, 1908, p. 35.
1006. Vecinii noştri (Botoşani). Văleni, 1908, p. 14.
1007. Îndreptăţirea celor ce stăpânesc (Brăila). Văleni, 1909, p. 16.
1008. Ce credea un „anarhist" cu o săptămână înainte de răscoala ţărănească (Ploeşti, 1907). Neamul Românesc Suplement, 25 Febr. 1909, p. 23.
1009. Din „Documentele noastre". „Anarhiştii" înainte de „anarhie" (Câmpulung, 1906). N. R. Suplement, 27 Febr. 1909, p. 18.
1010. Prevederi îndeplinite. Literatura nouă şi politica nouă (Bacău, 1906). N. R. Suplement, 1 Martie 1909, p. 20.
1011. Cuvântare la 24 Ianuarie (Iaşi). Neamul Românesc, 1909, nr. 11.
1012. Andrei Şaguna (Bucureşti). N. R., 1909, nr. 114.
1013. Învăţăturile ce le dă Mihai-Viteazul (Târgovişte). N. R., 1909, nr. 128.
1014. Chestia naţională: Datoria României şi a Românilor neliberi (Galaţi). N. R., 1909, nr. 129.
1015. Pe ce se poate sprijini un popor (Burdujeni). N. R, 1909, nr. 134.
1016. Ce este o graniţă? (Dorohoiu). N. R., 1909, nr. 135.
1017. Sufletul românesc în Basarabia după anexare (Huşi). N. R., 1909, nr. 138.
1018. Români şi străini (Giurgiu). N. R., 1909, nr. 142.
1019. Sentimentul naţional şi ideia naţională (R.-Sărat). N. R., 1909, nrii 147—48.
1020. Legăturile între stat şi societate (Tecuci). N. R., 1909, nrii 149—50.
1021. O utopie didactică (Bucureşti, 1904). N. R. literar, 1909, p. 737—52.

www.dacoromanica.ro

1022. Invățăminte din viața și domnia lui Cuza-Vodă (Huși). N. R. literar, 1909, nr. 6.
1023. „Către frații din Ungaria". Cuvinte ale unui voitor de bine împotriva rătăciților și cumpăraților. Vălenii de Munte, 1910, p. 63.
1024. „Ce e Patria"? (Roman). Văleni, 1910, p. 16.
1025. Cum poate ajunge cineva om rău în România (Pitești). N. R., 1910, nr. 7.
1026. Ce reprezintăm în Dobrogea? (Constanța). N. R., 1910, nrii 8—9.
1027. Tradiția în politica Românilor de „dincolo" (Focșani). N. R., 1910, nrii 15—16.
1028. Cele din urmă evenimente din viața neamului (București). N. R., 1910, nrii 17—18, 20.
1029. Cuvântare la festivalul Ligii Culturale (București). N. R., 1910, nr. 37.
1030. Adevăr și contrafacere (Slatina). N. R., 1910, nr. 40.
1031. Datoriile noastre față de cultura națională (Zimnicea). N. R., 1910, nr. 42.
1032. Națiune și clasă (Brăila). N. R., 1910, nr. 77.
1033. Pierderi naționale și lipsuri naționale (Câmpina). N. R., 1910, nr. 89.
1034. Iredentism și diplomație (Călărași). N. R., 1910, nr. 117.
1035. Cuza și Kogălniceanu (Brăila). N. R. literar, 1910, nr. 5.
1036. Tudor Vladimirescu și Andreas Hofer (Târgu-Jiu). N. R. literar, 1910, nr. 14.
1037. Învățăturile Mării (Constanța). N. R. literar, 1910, nr. 19.
1038. Învățăturile trecutului (Vaslui). N. R. literar, 1910, nr. 20.
1039. „3 Maiu" (București). N. R. literar, 1910 nrii 23—25.
1040. Cultura de astăzi (Târgu-Neamț). N. R. literar, 1910, nr. 34.
1041. „A ști carte" (Drăgășani). N. R. literar, 1910, nr. 37.
1042. Ce e șovinismul? (Piatra-Neamț). N. R. literar, 1910, nr. 39.
1043. Atitudinea critică a Românilor de „dincolo" față de noi (Turnu Severin). Calendarul N. R., 1910, p. 17—30.
1044. Cuvântare la inaugurarea statuii lui M. Kogălniceanu (Iași). N. R., 1911, nrii 111—12.
1045. Ce poate presa? (Dorohoiu). N. R., 1911, nr. 114.
1046. Cuvântare la statuia lui M. Eminescu (Galați). N. R., 1911, nr. 119.
1047. Presa românească și menirea ei (Ploești). N. R., 1911, nr. 126.
1048. Menirea presei noastre în Dobrogea (Constanța). N. R., 1911, nrii 128—29.
1049. Ce înseamnă și ce ar trebui să însemne un ziar independent (București). N R., 1911, nr. 136.
1050. Realitățile cu care e datoare presa (Tecuciu). N. R., 1911, nrii 141—42.
1051. Spiritul public de eri și de astăzi (București). N. R., 1911, nrii 141—45.
1052. Ce-i lipsește poporului românesc? (Ploiești). N. R. literar, 1911, nr. 5.
1053. Cuvântare la deschiderea cursurilor de vară la Văleni. N. R., 1911, nrii 25—26.
1054. Ce poate Liga? (București). N. R. literar, 1911, nrii 34—35.
1055. Datoria reciprocă a Românilor din Regat și a celor de peste hotare (București). N. R. literar, 1911, nrii 34—35.
1056. Cuvântare la serbările Universității din Iași. N. R. literar, 1911, nrii 38—39.
1057. Ziar și cultură (București). N. R. literar, 1911, nrii 45—46.

www.dacoromanica.ro

1058. Pregătirea ziaristului (Focșani). N. R., 1911, nrii 12—13.
1059. Presa și reclama (R.-Vâlcii). N. R., 1912, nr. 17.
1060. Desbinările Românilor din Ungaria (P. Neamț). N. R., 1912, nrii 18-19.
1061. Cuvântare la comemorarea pierderii Basarabiei, 16 Maiu (București). N. R., 1912, nrii 54—55. Și în broșură: Vălenii de Munte, 1912, p. 15.
1062. Ce urmărește Liga Culturală? (Constanța). N. R., 1912, nr. 56—57.
1063. Cuvântare la Teatrul Național din Iași (28 Maiu). N. R., 1912, nrii 58—59.
1064. Cuvântare către săteni la desvălirea statuii lui Cuza Vodă în 27 Maiu (Iași). N. R., 1912, nrii 58—59.
1065. Cuvântare la desvălirea statuii lui C. Negri în 17 Iunie (Galați). N. R., 1912, nr. 66.
1066. Cuvântare la deschiderea cursurilor de vară la Văleni. N. R., 1912, nr. 72.
1067. Despre Unirea Principatelor (București). N. R. literar, 1912, nrii 3—4.
1068. Stilul presei noastre (Târgu-Jiu). N. R. literar, 1912, nr. 7.
1069. Ce suntem datori a spune altora? (București). N. R. literar, 1912, nr. 9.
1070. Ce trebuie să credem? (Pitești). N. R., nrii 11—22.
1071. Ce alcătuește unitatea noastră națională (Bucureşti). N. R. literar, 1912, nrii 33 35.
1072. Curente adevărate și false curente (Văleni). N. R. literar, 1912, nrii 35—36.
1073. Cuvântare la înmormântarea prof. Const. Erbiceanu. Drum drept, 1912, nr. 2, p. 65—67.
1074. Datoria presei și opinia publică (cuvântare în Cameră). N. R,. 1913, nrii 6 8.
1075. Cuvântare la înmormântarea lui I. Manolescu Mladian (Iași). N. R., 1913, nrii 12—14.
1076. 1859 și 1913 (Ploești 24 Ianuarie). N. R., 1913, nrii 12—14.
1077. Cum se poate îndrepta starea funcționarilor? (Ploiești). N. R., 1913, nrii 42 46.
1078. Cuvântare la Universitate pentru A. S. Principele Carol (7 Iunie 1913). N. R., 1913.
1079. Mediul moral și virtuțile ostășești (în Revista Infanteriei, seria II). București, 1913.
1080. Cuvântare la înmormântarea poetului Șt. O. Iosif. București, „Lumina nouă", 1913, nr. 21.
1081. Răspuns la cuvântarea de primire la Academia Română a lui Vasile Pârvan, ed. Acad. Rom., București, 1913. p.
1082. Două vorbe la întrunirea Ligii Culturale din 9 Iunie. N. R., 1913, p. 866—69.
1083. Cuvântare la inaugurarea bibliotecii Corporației meseriașilor din Ploiești. N. R., 1913, nrii 56—57, p. 869—74.
1084. În ce senz facem noi politică austriacă (conf. la Ploiești). N. R., 1913, p. 1153—59.
1085. Cuvântare la serbarea Ligii Culturale în 24 Ian. N. R., 1914, nr. 4.
1086. Ce ne învață cariera lui Aurel Vlaicu. N. R., 1914, nr. 13.
1087. Sântem noi încă folositori țerii (cuvântare la Câmpina). N. R., 1914, nr. 19.
1088. 3 Maiu 1848. N. R., 1914, nr. 20.
1089. Adevăratul patriotism. N. R., 1914, nr. 36. (Și în broșură).
1090. Datoria noastră. N. R., 1914, nr. 38.

www.dacoromanica.ro

1091. Ce este o parohie? N. R., 1914, nr. 45.
1092. Popoare turanice parazitare. N. R., 1914. nrii. 50—51.
1093. Cuvântare la adunarea din Iași a Ligii Culturale, în Dumineca Floriilor. N. R., 1915, nr. 13.
1094. Cuvântare la adunarea din Galați a Ligii Culturale (19 Aprilie). N. R., 1915, nr. 17.
1095. 15 Mai 1915. N. R., 1915, nr. 22.
1096. Serbia eroică și martiră (la Ateneul Român, 24 Oct.). Vălenii de Munte, 1915, p. 31.
1097. Datoria femeilor României. N. R., 1916, nr. 2.
1098. Ce înseamnă popoare balcanice. N. R., 1916, nr. 4.
1099. Rolul inițiativei private în viața politică. N. R., 1916, nr. 6.
1100. 24 Ianuarie 1916. N. R., 1916, nr. 7.
1101. Onestitatea profesională. N. R., 1916, nr. 8.
1102. Iluzii și drepturi naționale în Balcani. N. R., 1916. nr. 18.
1103. Rolul corpului învățătoresc în România. N. R., Iași, 1918.
1104. Cuvânt la deschiderea cursului de istoria universală (la Universitatea din București, 11 Ian.) N. R., 1919, nr. 9.
1105. Cuvânt la deschiderea cursului de istoria universală (la Școala de Război, București). N. R., 1919, nr. 42.
1106. Menirea Universităților noastre. N. R., 1919, nrii 53—55.
1107. Ocupanți și țeri ocupate — aiurea. N. R., 1919, nrii 59—61.
1108. Activitatea Ligii Culturale (raport la congres). N. R., 1919, nr. 113.
1109. Opinia publică și ceva mai mult. N. R., 1919, nr. 123.
1110. În țara vechilor boieri: Printre Bucovineni și Maramureșeni. N. R., 1919, nr. 126.
1111. Cultura națională în România Mare. N. R., 1919, nr. 151.
1112. Sfaturi către oastea nouă. N. R., 1919, nrii 185—87, 190.
1113. Soluția în criza comerțului. N. R., 1923, nrii 212—25.
1114. Izolarea noastră. N. R., 1919, nrii 218—19.
1115. Cuvânt de bunăvenire la Academie către membri din țerile surori unite cu Regatul. An. Ac. Rom. Desbateri, 1919, p. 231—38.
1116. Autonomie și „șagunism" (cuvânt la congresul preoților). N. R., 1919, nrii 232—33.
1117. Cuvânt la înmormântarea lui A. Vlahuță. N. R., 1919, nr. 264.
1118. Sistemul și folosul caselor naționale. N. R., 1919, nrii 267—70.
1119. Câteva cuvinte de mulțumire (cu ocazia primirii casei). N. R., 1919, nrii 287—89.
1120. Cuvântare pentru aniversarea intrării în războiu (Cernăuți, 28 August 1919). București, Tip. Cultura Neamului Românesc, 1919.
1121. Drepturile femeilor. N. R., 1920, nr. 295 (2 Ian.).
1122. Cuvânt la instalarea Metropolitului primat Miron. N. R., 1920, nrii 297—301, 1921, 1—3.
1123. Toaste la serbările universitare din Cluj. N. R., 1920, nr. 20.
1124. Discurs la serbările universitare din Cluj în numele Academiei Române. N. R., 1920, nr. 38.

www.dacoromanica.ro

1125. Cuvântare la înmormântarea lui A. D. Xenopol în numele Academiei Române. N. R., 1920, nr. 38.
1126. Chestia agrară din vechiul regat (conf. la Alba-Iulia). N. R., 1920, nr. 89.
1127. Cuvânt la hirotonirea Metropolitului N. Bălan în Sibiu, în numele Academiei Române. N. R., 1920, nr. 115.
1128. Chemarea Ligii Culturale (raport ca președinte). N. R., 1920, nr. 147.
1129. Cuvânt la împărțirea premiilor. N. R., 1920, nrii 151—52.
1130. Discurs la mănăstirea Dealu cu ocazia aducerii capului lui Mihai Viteazul. N. R., 1920, nr. 187.
1131. Spiritul ardelenesc (toast la Oradea). N. R., 1920, nr. 237.
1132. Noua direcție în studiile istorice (lecție de deschidere la Universitate, Noemvrie). N. R., 1920, nr. 253.
1133. Cultura în Apus și desvoltarea ei. N. R., 1921, nrii 39—40.
1134. Unirea dela 1859 în lumina de azi. N. R., 1922, nrii 33—35.
1135. Cuvântare la Congresul Ligii Culturale (Curtea de Argeș). N. R., 1922, nr. 101.
1136. Cuvântare la Timișoara (rezumat). N. R., 1922, nr. 103.
1137. Cuvântare la Lugoj (rezumat). N. R., 1922, nr. 104.
1138. Din trecutul orașului Brăila (conf. la 21 Maiu, în Brăila). N. R., 1922, nrii 121—32.
1139. Funcționarii publici (rezumat). N. R., 1922, nr. 131.
1140. Granițe naționale și politice (la Satu Mare, rezumat). N. R., 1922, nr. 167.
1141. Cuvântare inaugurală a cursurilor dela Vălenii de Munte. N. R., 1922, nr. 175.
1142. Cuvântare cu prilejul vizitei Reginei Maria la Vălenii de Munte. N. R., 1922, nr. 198.
1143. Cuvântare de închiderea cursurilor dela Vălenii de Munte. N. R., 1922, nr. 198.
1144. Cuvântare la încoronarea Regelui (ținută la Acad. Rom., 20 Oct.) N. R., 1922, nr. 239 și în An. Ac. Rom. Desbateri, 1922, XLIII, p. 21—23.
1145. Nevoi gălățene (ținută la Galați). N. R., 1922, nrii 260—61.
1146. Cuvânt de deschidere la Congresul Ligii Culturale. N. R., 1923, nr. 116.
1147. Trei conferințe ținute la Paris: 1. Relațiile literare polono-române, — 2. Prevederile economice în România, — 3. Concepția păcii. N. R., 1924, nr. 56.
1148. Cuvântare ținută cu ocazia aniversării unirii Basarabiei (la Ateneul Român). N. R., 1924, nr. 82.
1149. Cuvinte pentru Basarabia. N. R., 1924, nr. 84.
1150. La congresul Ligii Culturale (Suceava). N. R., 1924, nr. 100.
1151. Atmosfera literară a Brăilei. N. R., 1924, nr. 117.
1152. Cuvântare la sărbătorirea „Astrei". N. R., 1924, nr. 121.
1153. Cuvântare ținută la Lwow. N. R., 1924, nr. 140.
1154. Conferință ținută la Cracovia (la banchetul Universității). N. R., 1924, nr. 141.
1155. Discurs la deschiderea cursurilor de vară dela Vălenii de Munte (15 Iulie). N. R., 1924, nr. 158.
1156. Cuvântare la închiderea cursurilor de vară dela Vălenii de Munte. N. R., 1924, nr. 187.

www.dacoromanica.ro

1157. Cuvântare la banchetul dat în onoarea sa de „Amicii Literilor franceze“ (Paris). N. R., 1925, nr. 41.
1158. Cuvântare la banchetul dat în onoarea sa de Universitatea din Clermont. N. R., 1925, nr. 49.
1159. Senzul social al Cruciatelor (la Universitatea din Bruxelles). N. R., 1925, nr. 54.
1160. Popoarele din Sud-Estul european și Occidentul (la Universitatea din Strassburg). N. R., 1925, nr. 65.
1161. O țară de solidaritate socială: România (la Universitatea din Lille). N. R., 1925, nr. 68.
1162. Povestitorii munteni dela 1890 încoace (la Sorbona). N. R., 1925, nr. 70.
1163. Genovezii în Marea Neagră și Dunărea de jos (la Universitatea din Genova). N. R., 1925, nr. 79.
1164. Curentele nouă în artă (la Fundația Carol). N. R., 1925, nr. 80.
1165. Cuvântare la Congresul Ligii Culturale (Timișoara). N. R., 1925, nr. 116.
1166. Trecutul nostru cultural în legătură cu liceul „Andrei Șaguna“ (la Jubileul liceului din Brașov). N. R., 1925, nr. 146.
1167. Cuvântare la inaugurarea cursurilor Universității din Vălenii de Munte. N. R., 1925, nr. 160.
1168. Figurile mari din Istoria României (la „Cercul artistic și literar“ din Bruxelles). N. R., 1925, nrii 174—75.
1169. Fundamentele istorice și geografice ale Micei Antante (la Sorbona). N. R., 1925, nrii 183—86; vezi în limba franceză No. 790.
1170. Cuvântare la închiderea cursurilor Universității Populare din Vălenii de Munte. N. R., 1925, nr. 184.
1171. Evoluția conceptului de civilizație (ultima prelegere la Vălenii de Munte). N. R., 1925, nr. 190.
1172. Psihologia claselor orășenești. (Univ. Vălenii de Munte). N. R., 1925, nrii 191—93.
1173. Cum a fost luată Basarabia de Țarul Alexandru I. (Idei dintr'o conferință ținută la Chișinău, 25 Oct.). N. R., 1925, nr. 242.
1174. Cuvântare la înmormântarea lui Dimitrie Iancovici. N. R., 1925, nr. 253.
1175. Cuvântare la primirea parlamentarilor polonezi. N. R., 1925, nr. 256.
1176. Concepția românească a creștinismului. (Idei dintr'o conferință ținută la Galați, 8 Noemvrie). N. R., 1925, nr. 259.
1177. Discurs la inaugurarea institutului de arte grafice „Lupta“. N. R., 1925, nr. 267.
1178. Cum să ne creștem copiii (la Turda). N. R. literar, 1925, nr. 2.
1179. Problema lecturilor pe cari trebuie să le facem (la Bârlad). N. R. literar, 1925, nrii 4—5.
1180. Două cuvântări la Blaj în 3/15 Maiu 1925 (rezumat). În Universul din 18 Mai 1925.
1181. Voiajori francezi în Orientul Europei (la Sorbona. N. R., 1926, nrii 15, 22, 1927, nrii 4—5. (Aci nr. 801. în limba franceză).
1182. Manifestări culturale românești (la Sorbona). N. R., 1926, nrii 26—27.

www.dacoromanica.ro

1183. Societatea românească din veacul al XIX-lea în teatrul românesc (la Sorbona). N. R., 1926, nr. 27, (în limba franceză aici la nr. 554).
1184. Conflictele balcanice, originea şi consecinţele lor (Paris). N. R., 1926, nrii 31, 102—3, (aici No. 804, în limba franceză).
1185. Cuvântare la o şezătoare românească din Paris. N. R., 1926, nr. 36.
1186. Problemele balcanice (la Universitatea din Copenhaga). N. R., 1926, nrii 63—64.
1187. Raport la Congresul Ligii Culturale ţinut la Blaj. N. R., 1926, nr. 110.
1188. Cuvântare la deschiderea cursurilor de vară din Vălenii de Munte (rezumat). N. R., 1926. nr. 112.
1189. Partea Ardealului în istoria Românilor (la Congresul Ligii Culturale, Blaj, rezumat). N. R., 1926, nr. 113.
1190. Ce este şi ce poate fi un „străin" în România (la Câmpina). N. R., 1926, nr. 130.
1191. Datoria cetăţenească faţă de monumentele istorice (la Târgovişte). N. R. literar, 1926, nr. 7.
1192. Înfrăţirea prin literatură (la Oradia). N. R. literar, 1926, nr. 8.
1193. Vechiul nostru naţionalism cultural (la Vaslui). N. R. literar, 1926, nr. 9.
1194. Cultura românească. (Idei din conf. ţinută la Liga Culturală din Cernăuţi). N. R., 1927, nr. 2.
1195. Conferinţă la inaugurarea Ateneului popular „N. Iorga" (3 Ian. 1927). N. R., 1927, nr. 3.
1196. Tinereţea lui M. Cogălniceanu (la Sorbona). N. R., 1927, nr. 7.
1197. Mihail Cogălniceanu în Franţa (la Sorbona). N. R., 1927, nr. 11.
1198. Revoluţionarii munteni şi moldoveni la Paris (la Sorbona). N. R., 1927, nr. 12.
1199. Instituţiile din Sud-Estul Europei (la Sorbona). N. R., 1927, nr. 14.
1200. România economică. Un istoric al raporturilor româno-franceze în sec. XVI şi XVII. De-atunci şi până astăzi. (la Dunkerque). N. R., 1927, nr. 21.
1201. România economică (la Lille). N. R., 1927, nrii 22—24.
1202. La catafalcul lui Sandu Aldea. N. R., 1927, nr. 31.
1203. Sinteza română în latinitate (Roma). N. R., 1927, nr. 31.
1204. Cuvântări ţinute la congresul de bizantinologie dela Belgrad. N. R., 1927, nr. 48.
1205. Cei patru factori ai Independenţei (comunicare la Academia Română). N. R., 1927, nrii 51—52.
1206. Expunere la Congresul Ligii Culturale. N. R., 1927., nr. 54.
1207. Minorităţile la noi (declaraţii la serbările „Ligii Culturale" dela Târgu Mureş). N. R., 1927, nr. 55.
1208. Libertatea. Tradiţiile poporului românesc (la Piteşti). N. R., 1927, nr. 115.
1209. A cui este cultura? (la Câmpulung). N. R., 1927, nr. 116.
1210. Cultul urâtului (la Târgovişte). N. R., 1927, nr. 117.
1211. Drepturile Românilor asupra Dobrogei şi asupra malului drept al Dunării (la inaugurarea teatrului „Ligii Culturale" la Constanţa). N. R., 1927, nr. 142.
1212. Discurs la desvelirea busturilor lui Onciu şi Hajdeu. N. R., 1927, nr. 176.
1213. Un gran poeto romeno: Michele Eminescu (la „Stanza del Libro" în Roma). N. R., 1927, nrii 195—96, 199, 211. (vezi aici No. 574 şi în italieneşte).

www.dacoromanica.ro

1214. Ploieștii în 1877 (la deschiderea cursurilor Universității populare). N. R., 1927, nr. 112.

1215. 1. Românii pe malul drept al Dunării (Constanța). — 2. Muncă, lucru, plăcere? (Galați, Oct. 1927). Biblioteca fundației Culturale „Cuvîntul", Văleni, 1927, nr. 6.

1216. Trei conferințe ardelene, ținute la Cluj, Zălau și Careii-Mari (Septemvrie, 1927). Biblioteca fundației culturale „Cuvîntul", Văleni, 1927, nr. 5.

1217. 1. Originea, desvoltarea și decăderea școlii naționale (Sibiu). — 2. Criza petrolului și originile ei mai adânci. (Moreni, Nov. 1927). Biblioteca fundației culturale „Cuvîntul", Văleni, 1927, nr. 7.

1218. 1. Ce este un oraș? 2. Olteni afară din Oltenia (la Botoșani și Turnu-Severin). Biblioteca fundației culturale „Cuvîntul", Văleni, 1927, nr. 8 (cuprinde de aici și nr. 594).

1219. Politica comercială a Statului român (la Cercul Comercial din Ploiești). N. R., 1928, nr. 10.

1220. Franța în insula Cipru (la Sorbona). N. R., 1928, nrii 57—58, 62, 72—74.

1221. Slavii în Peninsula Balcanică. N. R., 1928, nr. 66.

1222. Cuvântare la recepția Abatelui Zavoral (la fundația Carol). N. R., 1928, nr. 97.

1223. Cuvântare la serbarea a zece ani dela unirea Basarabiei (la Chișinău). N. R., 1928, nr. 99.

1924. Cuvântare la congresul Ligii Culturale (la Târgoviște). N. R., 1928, nrii 124, 126,

1225. Cuvânt de deschidere a cursurilor dela Vălenii de Munte. N. R., 1928, nr. 145.

1226. Interpretarea istorică a realităților contemporane (Vălenii de Munte). N. R., 1928, nrii 150—51, 153—56, 159—60, 192, 194—97, 200, 203—208.

1227. Arta românească (Sinaia). N. R., 1928, nr. 152.

1228. Bazele României Noi (Brăila). N. R., 1928, nrii 238—43, 245.

1229. Cuvântare la comemorarea unirii Ardealului (1 Decemvrie, la Ateneu). N. R., 1928, nr. 269.

1230. Civilizația franceză și creațiunile ei în Armenia (la Sorbona). N. R., 1929, nrii 17, 25, 27. (aici No. 840 în limba franceză).

1231. Generația nouă (la Fundația Carol I., 5 Febr.). N. R., 1929, nr. 32.

1232. Armenia (4 conf. la Teatrul Național). N. R., 1929, nrii 43—44, 46, 49, (aici No. 840 în limba franceză).

1233. Influența occidentală și orientală în cultura noastră (la Universitatea din Cluj). N. R., 1929, nr. 55.

1234. Cuvântare la instalarea sa ca Rector al Universității. N. R., 1929, nrii 82—84.

1235. Cerințele morale de astăzi (la Fundația Carol I). N. R., 1929, nr. 114.

1236. Cuvântare la congresul profesorilor de istorie. N. R., 1929, nr. 125.

1237. Cuvântare la întrunirea Ligii Culturale (Cluj). N. R., 1929, nr. 141.

1238. Cuvântare la deschiderea cursurilor dela Văleni de Munte. N. R., 1929, nr. 154.

1239. Arta românească (conf. la Vălenii de Munte). N. R., 1929, nr. 161.

1240. Cuvântare la inaugurarea Palatului Central al Ligii Culturale. N. R., 1929, nr. 247.

www.dacoromanica.ro

1241. Inceperea activităţii Centrului Studenţesc din Bucureşti (la sediul Centrului Studenţesc). N. R., 1929, nr. 257.
1242. Problema păcii (la Academia Comercială, în ciclul Dotaţiei Carnegie). N. R., 1929, nr. 278.
1243. Italia şi România (la Genova). N. R., 1930, nr. 23.
1244. Dacă trebuie să cetim şi ce trebuie să cetim (Cleveland, Ohio). N. R., 1930, nrii 63—64.
1245. Discurs la un banchet dat în onoarea sa la Cleveland, Ohio. N. R., 1930, nr. 65.
1246. Discurs de mulţumire şi îndemn (la Chicago). N. R., 1930, nr. 68.
1247. Cuvântare ţinută Românilor din Philadelphia. N. R., 1930, nrii 84—85, 87.
1248. Statele Unite: Ţara cu toate aspectele ei (conf.). N. R., 1930, nrii 81, 84, 86, 88.
1249. Discurs la banchetul organizaţiilor româneşti din New York. N. R., 1930, nrii 89—90.
1250. Istorie şi istoricii din timpul de faţă (la Universitatea din Columbia). N. R., 1930, nr. 93.
1251. Problema naţionalităţilor (conf. ţinută studenţilor din Zürich). N. R., 1930, nr. 102.
1252. Cuvântare la Congresul Ligii Culturale. N. R., 1930, nr. 111.
1253. Lipsa de virtuţi cetăţeneşti (la Constanţa). N. R., 1930, nrii 150—51.
1254. Cuvântare la inaugurarea cursurilor Universităţii Populare dela Vălenii de Munte. N. R., 1930, nr. 157.
1255. Rostul conferinţelor dela Văleni (Vălenii de Munte). N. R., 1930, nr. 160.
1256. O nouă cronică a lui Ştefan cel Mare (Univ. din Vălenii de Munte). N. R., 1930, nrii 162, 165.
1257. Cuvânt de primire a M. S. Regelui la Vălenii de Munte. N. R., 1930, nr. 180.
1258. Originele şi desvoltarea artei româneşti (Vălenii de Munte, în faţa M. S. Regelui). N. R., 1930, nr. 181.
1259. Psihologia Ipsilanţilor (la închiderea congresului de studii bizantine din Atena). N. R., 1930, nrii 239—40.
1260. Cuvântare la inaugurarea cursurilor Universităţii din Bucureşti. N. R., 1930, nr. 247.
1261. Problemele culturale ale României de azi (la „Institutul Organizării Ştiinţifice a Muncii"). N. R., 1930, nr. 262.
1262. Trecutul românesc şi tendinţele noastre de solidaritate internaţională (la Institutul Social Român). N. R., 1930, nr. 262.
1263. Sensul românesc al Statului corporativ (la Ateneul Român). N. R., 1930, nrii 269, 279.
1264. Ce a mai rămas din vechiul Bucureşti (la Arhivele Statului). N. R., 1930, nr. 280.
1265. Despre catapitesme (la Societatea Arhitecţilor Români). N. R., 1930, nr. 286.
1266. Cuvântare la centenarul armatei române (Cercul Militar). N. R., 1931, nr. 103.
1267. Insemnatatea zilei de 10 Mai (către tineretul şcolar, la Radio). N. R., 1931, nr. 103.

www.dacoromanica.ro

VII. DISCURSURI POLITICE

1268. Cuvântare la adunarea conservatorilor. Epoca XII, București, 1906, nr. 52, (Februarie 24).
1269. Cuvântare la întrunirea națională din Iași. Neamul Românesc, 1908, nr. 132.
1270. Răspuns la Mesagiu în (Cameră). N. R., 1909, nr. 136.
1271. In chestia manifestațiilor studențești (la Cemeră). N. R., 1909, nr. 146.
1272. Două cuvântări în chestia muncitorilor (Parlament). Văleni, 1910, p. 70.
1273. In chestia agitațiilor evreești (Parlament). Văleni, 1910, p. 70.
1274. Problema evreiască în Cameră (cu note despre vechimea evreilor în țară). Văleni, 1910, p. 48.
1275. Modificarea legii cârciumelor (în Cameră). N. R., 1910, nr. 19.
1276. Legea teatrelor (în Cameră). N. R., 1910, nrii 21—22.
1277. Legea reorganizării Ministerului Instrucției Publice (în Cameră). N. R., 1910, nr. 32.
1278. Catedre universitare nouă (în Cameră). N. R., 1910, nr. 36.
1279. La legea dotației Președinților Corpurilor Legiuitoare (în Cameră). N. R., 1910, nr. 45.
1280. Discursurile dela consfătuirea partidului național-democrat, 23—25 Aprilie (București). N. R., 1910, nrii 55—59, 62, 64—71.
1281. Cuvântare la întrunirea de protestare a Ligii (6 Iunie, București), în contra Ungurilor. N. R., 1910, nr. 73.
1282. Cuvântare la „Dacia" (25 Aprilie, București), N. R., 1910, nrii 75—76.
1283. Cuvântare în Cameră la discuția Mesagiului. N. R., 1910, nr. 143.
1284. Abuzurile dela Ministerul de Instrucție: licențiat al lui Sp. Haret (în Cameră). N. R., 1910, nr. 146.
1285. Cuvântare la adunarea națională (București). N. R., 1911, nr. 12.
1286. Cuvântare la Ploiești. N. R., 1911, nr. 18.
1287. Cuvântare la adunarea partidului național-democrat, 23 Aprilie (București). N. R., 1911, nrii 48—49.
1288. Discurs la Mesagiu (în Cameră, 15 Dec.). București, 1912, p. 14.
1289. Discurs la „Dacia" (București). N. R., 1912, nrii 125—26.
1290. Alegerile dela Suceava (în Cameră). N. R., 1912, nrii 139 40.
1291. Un prieten al Românilor: Angelo de Gubernatis (în Cameră). Drum drept, 1912, nr. 2.
1292. Cuvântare în Cameră (18 Dec. 1912). N. R., 1913, nr. 1.
1293. Cuvântare în Cameră. N. R., 1913, nrii 18 20.
1294. Cuvântare în Cameră cu privire la monumentele istorice. N. R., 1913, nrii 27—28.
1295. Cazul dela Flămânzi (în Cameră). N. R., 1913, nrii 29—31.
1296. Dare de seamă alegătorilor prahoveni (Ploiești). N. R., 1913, nrii 42—43.
1297. La legea învățământului „menajer" (în Cameră). N. R., 1913, nr. 45.
1298. Câteva declarațiuni făcute la întrunirea națională din Brăila. N. R., 1913, p. 1185 91.

www.dacoromanica.ro

1299. Activitatea parlamentară a dlui N. Iorga ca deputat al Colegiului al II-lea de Cameră din Prahova. Extrase din discursuri — Interpelări. Vălenii de Munte, 1914, p. 108.
1300. Naţionaliştii şi reformele (cuvântări la Brăila şi Ploieşti). N. R., 1914, nr. 4 (Ian.); la Câmpina nr. 5; la Huşi nr. 10.
1301. Cuvântare la discuţia necesităţii reformelor pentru clasa rurală (în Cameră, 4 Mart.). N. R., 1914, nr. 9.
1302. O întrebare cu privire la oprirea ziarelor şi cărţilor româneşti în Ungaria (în Cameră). N. R., 1914, nr. 10.
1303. La organizarea teritorului ocupat (în Cameră). N. R., 1914, nr. 13.
1304. Cuvântare la discuţia Adresei (17 Iunie). N. R., 1914, nr. 25.
1305. Cuvântare la discuţia Adresei (14 Dec.). N. R., 1915, nr. 5. În broşură: Vălenii de Munte, 1915, p. 55.
1306. Cuvântare la Buget. N. R., 1916, nr. 14.
1307. Răspuns la Mesagiu (în Cameră, la Iaşi, 14 Dec. 1916). Tip. Cultura Neamului Românesc, Bucureşti, 1919, p. 11—23.
1308. Cuvântarea dela 9 Iunie 1917 (în Cameră, la Iaşi). Ibid., p. 27—44.
1309. La întrunirea publică dela Dacia (26 Oct.) N. R., 1919, nr. 245.
1310. La alegerea sa de preşedinte al Camerei. N. R., 1919, nr. 277.
1311. Relaţii de prietenie cu Franţa. N. R., 1919, nr. 287.
1312. Cultură şi politică naţională (la întrunirea majorităţilor parlamentare). N. R., 1919, nr. 288.
1313. La proiectul de unire a Basarabiei (în Cameră, 29 Dec.). N. R., 1919, nr. 293.
1314. La recunoaşterea unirii Basarabiei cu România de către Consiliul Suprem. N. R., 1920, nr. 44.
1315. La banchetul dela Boulevard (după disolvarea Camerei de către Averescu). N. R. 1920, nr. 54.
1316. La adunarea Federaţiei dela Dacia. N. R., 1920, nr. 64.
1317. La întrunirea Federaţiei (la Dacia). N. R., 1920, nr. 105.
1318. Despre alegerea dela Sălişte (în Cameră). N. R., 1920, nrii 135—36.
1319. Alegerile politice din Ardeal (conf. la clubul partidului). N. R., 1920, nrii 139—45, 147—48.
1320. In chestia externă (în Cameră). N. R., 1920, nrii 142—45.
1321. La explicaţiile dlui Averescu (în Cameră). N. R., 1920, nrii 146—47.
1322. La regulamentul Camerei. N. R., 1920, nrii 148—49.
1323. Cuvântare la Dacia (10 Iulie). N. R., 1920, nr. 150.
1324. La Mesagiu (29 Iulie). N. R., 1920, nrii 165—70.
1325. Salut adresat ministrului de externe cehoslovac (în Cameră). N. R., 1920, nr. 181.
1326. Cuvânt în onoarea mareşalului Joffre (în Cameră). N. R., 1920, nr. 182.
1327. Educaţia cetăţenească şi partidul liberal. N. R., 1920, nr. 190.
1328. Cuvântare (în Cameră, 16 Dec.). N. R., 1920, nr. 272.
1329. Declaraţii (în Cameră). N. R., 1920, nr. 273.
1330. Cuvântare (în Cameră, 10 Dec.). N. R., 1920, nr. 274.

www.dacoromanica.ro

1331. Pentru imunitatea deputaţilor (în Cameră). N. R., 1920, nr. 282.
1332. Contra unei calomnii (în Cameră). N. R., 1921, nrii 33, 42.
1333. Subsecretariatul la Interne. N. R., 1921, nr. 41.
1334. Porunca ceasului de-acum (în Cameră). N. R., 1921, nr. 46.
1335. Procedee parlamentare (în Cameră). N. R., 1921, nr. 66.
1336. Chestia muncitorească (în Cameră). N. R., 1921, nr. 68.
1337. Cuvântare la Dacia (27 Martie). N. R., 1921, nr. 71.
1338. Cuvântare la Dacia (3 Aprilie). N. R., 1921, nr. 76.
1339. Loialismul Saşilor (în Cameră). N. R., 1921, nr. 83.
1340. Miniştri prin decrete legi (în Cameră). N. R., 1921, nr. 89.
1341. Impozitul pe mărfurile germane. N. R., 1921, nr. 93.
1342. Cuvântare la primirea mareşalului Badoglio (în Cameră). N. R., 1921, nr. 116.
1343. Cuvântare la legile fiscale. N. R., 1921, nrii 125—32.
1344. Cuvântare la chestia agrară (în Cameră). N. R., 1921, nrii 133—38.
1345. Drepturile ţeranilor asupra pământului (în Cameră). N. R., 1921, nr. 141.
1346. Chestia subsolului. N. R., 1921, nr. 147.
1347. La legea impozitului de război. N. R., 1921, nr. 149.
1348. Colonizări ţerăneşti (în Cameră). N. R., 1921, nr. 151.
1349. Hotarele Maramureşului (în Cameră). N. R., 1921, nrii 155—56.
1350. La discuţia preţului pământului (în Cameră). N. R., 1921, nr. 157.
1351. Mutări de capitale (în Cameră). N. R., 1921, nr. 158.
1352. „Reşiţa" înaintea Camerei. N. R., 1921, nrii 161—62.
1353. Procesul „Luminii" (în Cameră, 9 Mart.). Bucureşti, Imprimeria Statului, 1921, p. 47.
1354. Cuvântare la întrunirea dela Dacia (15 Ian.). N. R., 1922, nrii 13—15.
1355. Datoria Moldovei (la Iaşi). N. R., 1922, nr. 46.
1356. Cuvântare la întrunirea cetăţenească dela Dacia (3 Martie). N. R., 1922, nrii 50—51.
1357. Declaraţii (la Cameră, 28 Martie). N. R., 1922, nr. 70.
1358. Alegerile dela Suceava (la Cameră). N. R., 1922, nrii 76—77.
1359. Ratificarea unirii Basarabiei (la Cameră). N. R., 1922, nr. 80
1360. Răspuns la cuvântarea preşedintelui Orleanu (la Cameră). N. R., 1922, nr. 81.
1361. Cuvântare la Mesaj. N. R., 1922, nr. 83, 86 supliment.
1362. Legea chiriilor (la Cameră). N. R., 1922, nr. 84.
1363. Cuvântare la deschiderea congresului partidului naţionalist (Craiova). N. R., 1922, nrii 90, 92.
1364. Cuvântare la discuţia sporului de salarii al funcţionarilor şi omagiu pentru Berthelot (la Cameră). N. R., 1922, nr. 242.
1365. Cuvântare pentru îmbunătăţirea situaţiei funcţionarilor (la Cameră). N. R., 1922, nr. 246.
1366. Cuvântare de comemorare a părintelui V. Lucaciu (la Cameră). N. R., 1922, nr. 271.
1367. Două întrebări şi o precizare (8 Dec. la Cameră). N. R., 1922, nr. 280.

www.dacoromanica.ro

1368. Agitaţiile studenţeşti (la Cameră). N. R., 1922, nr. 285.
1369. Conflictul universitar din Iaşi (la Cameră). N. R., 1922, nr. 290.
1370. Declaraţii la comitetul şi banchetul partidului naţionalist democrat. N. R., 1922, nrii 292—93.
1371. În chestia deputaţilor absenteişti (la Cameră). N. R., 1922, nr. 296.
1372. Discurs la Mesaj (16 Dec. 1922, la Cameră), Monitorul Oficial.
1373. Noile impozite (în Cameră). N. R., 1923, nrii 1—3.
1374. În sprijinul (în Cameră). N. R., 1923, nr. 5.
1375. Agitaţiile studenţeşti (în Cameră). N. R., 1923, nr. 29.
1376. Legea contra speculei (în Cameră). N. R., 1923, nr. 123.
1377. Statutul funcţionarilor (în Cameră). N. R., 1923, nr. 127.
1378. Cuvântare la întrunirea partidului (la Dacia). N. R., 1923, nrii 246, 248.
1379. Discurs la Mesagiu. N. R., 1923, nr. 281.
1380. Discurs la Buget. N. R., 1923, nr. 296.
1381. Chestia graniţelor Banatului. N. R., 1923, nr. 296.
1382. Discurs la Buget (în Cameră). N. R., 1924, nrii 7—8.
1383. Despre situaţia politică. N. R., 1924, nr. 51.
1384. Declaraţii la întrunirea din Craiova a partidului naţionalist-democrat. N. R., 1924, nr. 56.
1385. Discurs la legea chiriilor (în Cameră). N. R., 1924, nrii 65—66.
1386. Declaraţii la legea comercializării intreprinderilor Statului (în Cameră, 4 Apr.). N. R., 1924, nr. 79.
1387. La inaugurarea Casei partidului naţionalist-democrat. N. R., 1924, nr. 91.
1388. La sărbătorirea inginerului C. Cihodariu. N. R., 1924, nr. 92.
1389. La fuziunea partidului naţionalist-democrat cu partidul poporului de sub conducerea dlui C. Argetoianu. N. R., 1924, nr. 104.
1390. La manifestaţia politică din Galaţi. N. R., 1924, nr. 116.
1391. La legea învăţământului (în Cameră). N. R., 1924, nr. 144.
1392. La manifestaţia politică din Craiova. N. R., 1924, nr. 222.
1393. La întrunirea dela „Dacia" (2 Nov.). N. R., 1924, nr. 251.
1394. La manifestaţia politică dela Cernăuţi. N. R., 1924, nr. 258.
1395. Discurs la Mesagiu (în Cameră). N. R., 1924, nr. 263.
1396. Declaraţii la discuţia Bugetului. N. R., 1924, nr. 285.
1397. Pentru menţinerea ordinei (în Cameră, 13 Dec.). N. R., 1924, nr. 286.
1398. Despre crearea anarhiei morale. N. R., 1924, nr. 289.
1399. Declaraţii la inaugurarea Casei Partidului. N. R., 1924, nr. 297.
1400. La inaugurarea Casei Partidului Naţional. N. R., 1925, nr. 74.
1401. Discurs la proiectul de organizare a Bisericii (în Cameră, 31 Martie). N. R., 1925, nr. 77.
1402. Lupta conştientă şi românească a conducătorilor ardeleni (în Cameră, 9 Aprilie). N. R., 1925, nr. 85.
1403. Discurs la reforma administrativă (în Cameră). N. R., 1925, nr. 101.
1404. Condamnarea definitivă a regimului liberal (în Cameră, 5 Mai). N. R., 1925, nr. 103.

www.dacoromanica.ro

1405. Politica externă a guvernului Brătianu (în Cameră). N. R., 1925, nr. 104.
1406. Protest în cazul dela Zgurița (în Cameră). N. R., 1925, nr. 105.
1407. La manifestația Opoziției Unite (la Dacia). N. R., 1925, nr. 112.
1408. Noui declarații în cazul dela Zgurița (în Cameră). N. R., 1925, nr. 113.
1409. Împotriva abuzurilor guvernului liberal (în Cameră). N. R., 1925, nr. 115.
1410. La manifestația Opoziției Unite din Craiova. N. R., 1925, nr. 118.
1411. Metodele de luptă ale unei coaliții de interese și spoliațiune (în Cameră). N. R., 1925, nr. 122.
1412. Împotriva desființării Parlamentului (în Cameră). N. R., 1925, nr. 126.
1413. Tribulațiunile unei guvernări tiranice (în Cameră). N. R., 1925, nr. 127.
1414. Protestul Opoziției Unite (în Cameră). N. R., 1925, nr. 127.
1415. Scopurile ascunse ale unei legiferări (în Cameră). N. R., 1925, nr. 131.
1416. La discuția legii repausului duminical (în Cameră). N. R., 1925, nr. 132.
1417. La sărbătorirea partizanilor Opoziției Unite (sala „Flora"). N. R., 1925, nr. 134.
1418. La comemorarea lui Take Ionescu (Sinaia). N. R., 1925, nr. 140.
1419. La mormântul lui Take Ionescu. N. R., 1925, nr. 141.
1420. Discurs la banchetul dela Piatra Neamț. N. R., 1925, nr. 149.
1421. Atitudinea Opoziției Unite față de guvernul Brătianu (în Cameră, 17 Oct.). N. R., 1925, nr. 235.
1422. Declarații la întrunirea dela Chișinău. N. R., 1925, nr. 241.
1423. Declarații la întrunirea dela Galați. N. R., 1925, nr. 252.
1424. La adunarea Partidului Național dela Râmnicul-Sarat. N. R., 1925, nr. 258.
1425. La banchetul dela Turda. N. R., 1925, nr. 263.
1726. Sărbătoarea Unirii (în Cameră). N. R., 1925, nr. 271.
1427. Bazele pe cari trebuie organizată școala de mâine. Discurs la reforma învățământului (în Cameră). N. R., 1925, nr. 277.
1428. Bugetul istovirei naționale (în Cameră). N. R., 1925, nr. 283.
1429. La întrunirea Opoziției Unite din Bârlad. N. R., 1925, nr. 284.
1430. Pentru cultura neamului nostru (în Cameră). N. R., 1925, nr. 285.
1431. Valuta studenților români în străinătate (în Cameră, 17 Dec.). N. R., 1925, nr. 286.
1432. Activitatea Partidului Național (în Cameră). N. R., 1925, nr. 287.
1433. Declarații cu privire la proiectele guvernului (în Cameră). N. R., 1926, nr. 4.
1434. Declarații împotriva guvernului liberal (în Cameră). N. R., 1926, nr. 5.
1435. Discurs la Congresul Partidului Național. N. R., 1926, nr. 89.
1436. Declarații despre relațiile cu celelalte partide (la Clubul Partidului Național). N. R., 1926, nr. 92.
1437. Cuvântare (în Cameră, 10 Iulie). N. R., 1926, nr. 111.
1438. Politica minorităților în România nouă (din „Le monde slave"). N. R., 1926, nrii 115—16.
1439. Declarații la congresul Partidului Național din Galați. N. R., 1926, nr. 126.
1440. Cuvântare la întrunirea dela Focșani. N. R., 1926, nr. 127.
1441. Cuvântare (la Craiova). N. R., 1926, nr. 128.
1442. Discurs la întrunirea dela Cernăuți. N. R., 1926, nr. 133.

www.dacoromanica.ro

1443. Răspundcrea partidelor în faţa stărilor actuale (la Mesagiu). N. R. Supliment, 1926, nr. 133.
1444. Discurs la congresul Partidului Naţional (la Dacia). N. R., 1926, nr. 134.
1445. Declaraţia Partidului Naţional (citită în Cameră). N. R., 1927, nr. 48.
1446. Discurs (în Cameră). N. R., 1927, nr. 52.
1447. La delegaţia permanentă a Partidului Naţional. N. R., 1927, nr. 59.
1448. La Adunarea Partidului Naţional. N. R., 1927, nr. 73.
1449. La şedinţa comitetului executiv. N. R., 1927, nr. 88.
1450. Partidele româneşti după războiu (conf. ţinută la Cluj). N. R., 1927, nr. 110.
1451. Programe politice şi acţiune politică (conf. la Cluj). N. R., 1927, nr. 125.
1452. La şedinţa comitetului executiv al Partidului Naţional. N. R., 1927, nr. 200.
1453. Discurs la congresul Partidului Naţional. N. R., 1928, nr. 29.
1454. Situaţia politică (în Cameră, 30 Mart.). N. R., 1928, nr. 76.
1455. Legea Cultelor (în Cameră, 4 Apr.). N. R., 1928, nr. 81.
1456. Usurpări contra artei (în Cameră). N. R., 1928, nr. 83.
1457. La întrunirea Partidului Naţional din Brăila. N. R., 1928, nrii 146, 148.
1458. Punctul de vedere al Partidului Naţional în chestia stabilizării şi împrumutului (în Cameră). N. R., 1928, nr. 166.
1459. Discurs la Mesagiu (în Cameră). N. R., 1928, nr. 244.
1460. La demonstraţia politică a Partidului Naţional după căderea guvernului liberal. N. R., 1928, nr. 246.
1461. Declaraţii la şedinţa comitetului executiv. N. R., 1928, nr. 260.
1462. Declaraţii la Clubul Partidului Naţional. N. R., 1928, nr. 286.
1463. Discurs la desbaterile dela Mesaj (în Cameră, 29 Dec.). N. R., 1929, nrii 1–3.
1464. Discurs la Buget (în Cameră). N. R., 1929, nrii 4–7.
1465. Discurs cu privire la împrumut şi stabilizare (în Cameră, 6 Febr.). N. R., 1929, nr. 30.
1466. Menirea Teatrului Naţional (în Cameră, 7 Febr.). N. R., 1929, nrii 33–37.
1467. Declaraţie în numele partidului privitoare la pactul Litvinov (în Cameră). N. R., 1929, nr. 38.
1468. La proiectul de lege pentru comercializarea şi administrarea bunurilor Statului (în Cameră). N. R., 1929, nrii 39–44.
1469. Memoriile Regelui Carol I (comunicare în Cameră). N. R., 1929, nrii 45, 54.
1470. Discurs în chestia Pascaliei (în Cameră, 7 Martie). N. R., 1929, nr. 56.
1471. La reforma jandarmeriei (în Cameră). N. R., 1929, nrii 57—58.
1472. Data Paştilor şi îndatoririle guvernului (în Cameră). N. R., 1929, nr. 60.
1473. În chestiunea emigrărilor (în Cameră). N. R., 1929, nr. 61.
1474. Nevoile Universităţii (la Cameră). N. R., 1929, nrii 62—70.
1475. Regimul Cooperaţiei (la Cameră). N. R., 1929, nrii 71–74.
1476. Contractul de muncă (la Cameră). N. R., 1929, nr. 75.
1477. Noul regim minier (la Cameră). N. R., 1929, nrii 76–79.
1478. La legea chiriilor (în Cameră). N. R., 1929, nrii 86–87.
1479. Arcul de triumf,—Liga Culturală,—Universitatea (la Cameră). N. R., 1929, nr. 111.

www.dacoromanica.ro

1480. Legea bacalaureatului (la Cameră). N. R., 1929, nrii 112—13, 115—16.
1481. Legea Concordatului (la Cameră). N. R., 1929, nr. 117.
1482. Reorganizarea căilor ferate (la Cameră). N. R., 1929, nrii 120—23.
1483. Censurarea proiectelor din inițiativă parlamentară (comunicare la Cameră). N. R., 1929, nr. 131.
1484. Reorganizarea pescăriilor Statului (la Cameră). N. R., 1929, nrii 132—34.
1485. Provocările Ungariei (la Cameră). N. R., 1929, nr. 135.
1486. Ce trebuie să știe Ungaria (la Cameră). N. R., 1929, nr. 139.
1487. Înlesniri pentru acțiunea culturală (comunicare la Cameră). N. R., 1929, nr. 142.
1488. Reforma administrativă (la Cameră). N. R., 1929, nrii 156—58, 160.
1489. La Institutul electrotehnic și legea contabilității (la Cameră). N. R., 1929, nr. 167.
1490. În chestiunea monumentelor istorice (la Cameră). N. R., 1929, nr. 168.
1491. Pentru memoria Regentului defunct Gheorghe Buzdugan (la Cameră). N. R., 1929, nr. 224.
1492. Discurs la alegerea noului Regent (la Adunarea Națională). N. R., 1929, nr. 224.
1493. Ion I. C. Brătianu la Iași (în Cameră) N. R., 1929, nr. 254.
1494. Congresul studențesc dela Craiova (comunicare la Cameră). N. R., 1929, nrii 267—68.
1495. Spre o nouă viață politică (la întrunirea cetățenească dela „Dacia"). N. R., 1929, nrii 270—72.
1496. Discurs la Mesaj (la Cameră). N. R., 1929, nrii 273—77.
1497. Discurs la discuția bugetului (la Cameră). N. R., 1929, nrii 281—83.
1498. Discurs la a doua consfătuire din sala „Dacia". N. R., 1929, nr. 283.
1499. La bugetul instrucțiunii publice (în Cameră). N. R., 1929, nr. 284.
1500. Răspuns la omagiile Camerei după sosirea din America. N. R., 1930, nr. 81.
1501. Un istoric al reformelor împroprietăririi și votului obștesc. Rosturile Partidului Național (la Clubul Partidului). N. R., 1930, nr. 83.
1502. La legea teatrelor (în Cameră). N. R., 1930, nrii 114—20.
1503. La recepția lui Saint Aulaire (în Cameră). N. R., 1930, nrii 118, 121.
1504. Două discursuri la proclamarea regelui Carol al II-lea. N. R., 1930, nr. 125.
1505. Actul dela 4 Ianuarie. Indemnuri către noul Rege (două discursuri la Cameră). N. R., 1930, nr. 126.
1506. Discurs asupra situației politice și a noului Guvern (la Cameră). N. R., 1930, nrii 131—32.
1507. Lista civilă a M. S. Regelui (cuvântare și replică la Cameră). N. R., 1930, nr. 134.
1508. Interpelare în cazul Tzigara Samurcaș și a Muzeului Național (la Cameră). N. R., 1930, nrii 135—36.
1509. Grije pentru sănătatea publică (discurs la proiectul sanitar, în Cameră). N. R., 1930, nr. 138.
1510. Pensiile celor doi foști Regenți (la Cameră). N. R., 1930, nr. 139.
1511. Concesia telefoanelor (la Cameră). N. R., 1930, nr. 143.
1512. Legea drumurilor (la Cameră). N. R., 1930, nr. 144.

www.dacoromanica.ro

1513. Legea Dobrogei Noui (la Cameră). N. R., 1930, nrii 145—47.
1514. Declaraţii la şedinţa Comitetului Executiv al Partidului. N. R., 1930, nrii 210—13.
1515. Partidele şi apelul de înfrăţire a Regelui (declaraţii la Cameră). N. R., 1930. nr. 258.
1516. Rolul Comisiunii Monumentelor Istorice (comunicare la Cameră). N. R., 1930, nr. 264.
1517. Discurs la Mesaj. N. R., 1930, nrii 273—75.
1518. Cum se deservesc interesele ţării (lămuriri date la Cameră). N. R., 1930, nr. 279.
1519. Legea cumulului (la Cameră). N. R., 1930, nr. 285.
1520. Legea curbei asupra salariilor (la Cameră). N. R., 1930, nr. 287.
1521. Pomenirea morţii lui Vintilă Brătianu (la Cameră). N. R., 1930, nr. 288.
1522. La discuţia Bugetului (la Cameră). N. R., 1930, nrii 288 - 89.
1523. Discurs la Buget (în Cameră). N. R., 1931, nr. 1.
1524. Cuvântare pentru cinstirea generalului Berthelot (în Cameră). N. R., 1931, nr. 27.
1525. Discurs la legea împotriva cametei (la Cameră). N. R., 1931, nrii 45—46.
1526. Declaraţii la demiterea guvernatorului Băncii Naţionale (în Cameră). N. R., 1931, nr. 57.
1527. Propuneri la noua lege a advocaţilor (în Cameră). N. R., 1931, nr. 63.
1528. Discurs la convenţia împrumutului (în Cameră). N. R., 1931, nr. 64.
1529. Observaţii la proiectul valorificării cerealelor (în Cameră). N. R., 1931, nr. 68.
1530. La comemorarea unirii Basarabiei (în Cameră). N. R., 1931, nr. 71.
1531. Cuvântate ţinută la Cercul Militar (cu ocazia dineului în cinstea misiunei militare streine). N. R., 1931, nr. 103.
1532. Declaraţii cu ocazia vizitelor la Ploieşti, Râmnicul Sărat, Focşani, Târgovişte, Piteşti, Curtea de Argeş, Râmnicul Vâlcea. N. R., 1931, nrii 105—110.
1533. Cuvântare la inaugurarea şcoalei de viticultură din Valea Călugărească. N. R., 1931, nr. 109.
1534. Cuvântare ţinută la Giurgiu. N. R., 1931, nr. 111.
1535. Cuvântări la Câmpulung şi Braşov. N. R., 1931, nrii 113 14.
1536. Declaraţii făcute la Sibiu, Iaşi, Botoşani, Dorohoi, Cernăuţi. N. R., 1931, nrii 115—17.
1537. Discursuri ţinute la Cluj şi Făgăraş. N. R., 1931, nrii 116—17.
1538. Cuvântări la Chişinău şi Tighina. N. R., 1931, nr. 118, 120.
1539. Cuvântări ţinute la Turnu Severin şi Orşova. N. R , 1931, nr. 121.
1540. Cuvântări la Mehadia, Caransebeş, Lugoj, Timişoara, Arad. N. R., 1931, nr. 122.
1541. Cuvântări cu ocazia vizitelor la Oradea Mare, Huedin, Cluj. N. R., 1931, nr. 123.
1542. Discursuri ţinute la Craiova şi Iaşi. N. R., 1931, nr. 125.
1543. Cu prilejul aniversării suirii pe tron a M. S. Regelui Carol al II-lea (cuvântare la Radio). N. R., 1931, nr. 126.
1544. Cuvântări la Cernăuţi şi Turnu-Severin. N. R., 1931, nr. 127.
1545. Cuvântări la Caransebeş, Lugoj şi Timişoara. N. R., 1931, nrii 128—29.
1546. Discurs la Congresul F. A. I. (11 Iunie, Sinaia). N. R., 1931, nr. 129.
1547. Discursuri la Botoşani şi Dorohoi. N. R., 1931, nr. 126.

www.dacoromanica.ro

INTREGIRI:

1548. Răspuns la discursul de recepţie la Academia Română, al lui I. Nistor, ed. Acad. Rom., Bucureşti, 1916, p. 65—70.

1549. Le relazioni italo-romene (conferinţă). Milano, 1917, p. 15.

1550. Prinţul Carol, mărturii pentru cine nu-l cunoaşte, şi totuşi îl judecă. Iaşi, 1918, p. 43.

1551. Dobrudscho sporgsmaalct. Kőbenhavn, 1918, p. 43.

1552. Răspuns la discursul de recepţie la Academia Română, al lui I. Lupaş, ed. Acad. Rom., Bucureşti, 1920, p. 49—53.

1553. Cuvântare la serbarea Unirei (24 Ian.), în revista „Cele Trei Crişuri", II, Oradia 1921, nr. 6, p. 168—69.

1554. Răspuns la discursul de recepţie la Academia Română al lui G. Golescu, ed. Acad. Rom., Bucureşti, 1923, p. 33—39.

1555. Răspuns la discursul de recepţie la Academia Română al lui Preot, N. Popescu, ed. Acad. Rom., Bucureşti, 1924.

1556. La guerre de 1877—78, nouvelles informations. Etat d'esprit des Belligerants, în Revue d'histoire moderne, Paris, 1928, nr. 14 (Martie-April), p. 81—102.

1557. L'Italia vista da un rumeno, prefaţa de Giulio Bertoni (trad: Nella Collini şi Nico Ferrini). Milano, 1930, p. 382.

1558. Poporul Italian în trecut şi în prezent (cinci conferinţe la Bucureşti). Văleni, 1931, p. 107.

1559. Byzantské kroniky v. Rumunsku, p. 107-110.

Cluj, Iunie 1931.

www.dacoromanica.ro